

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bygglagen och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Syftet med Orpos regering är att rätta till den byggnadslag som utarbetats i enlighet med Marins regeringsprogram så att den administrativa bördan och byråkratin minskar. Enligt regeringsprogrammet ska bygglagen 2023 rättas så att besvärsrätten klargörs och den huvudansvariga aktörens ansvar preciseras. I lagen fastställs en tidgaranti för behandlingstiden för bygglov.

I denna proposition föreslås det att bygglagen ändras så att en klimatdeklaration ska läggas fram vid ansökan om bygglov endast om det är fråga om en sådan ny byggnad som i enlighet med propositionen omfattas av ett gränsvärde för koldioxidfotavtryck. Någon klimatdeklaration krävs inte för exempelvis småhus eller byggnader som genomgår en större renovering. Klimatdeklarationen och materialspecifikationen ska ges endast på huvudritningsnivå. Materialspecifikationen ska innehålla endast de uppgifter som behövs vid beräkningen av koldioxidsnålhet, det vill säga uppgifterna om de nya och återvinningsbara material och produkter som använts i byggnaden. Om det under byggnadsarbetet har gjorts avvikelser från en beskrivning, ska klimatdeklarationen och materialspecifikationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts. Den helhet av uppgifter som ska fogas till ansökan om bygglov begränsas delvis så att byggnadstillsynsmyndigheten kräver vissa uppgifter endast av grundad anledning.

Förslaget innebär att byggnadsordningens förhållande till 42 § 1 mom. i bygglagen görs tydligare. Genom en byggnadsordning kan den gräns för tillståndsplikt som anges i 42 § 1 mom. i bygglagen inte inskränkas i något fall. Likaså förtydligas det i 42 § 1 mom. 4 punkten att konstruktioner för evenemang inte kräver bygglov.

I lagen tas det in bestämmelser om ett nytt placeringstillstånd för omställning till ren energi inom industrin samt permanentas efter ett långvarigt försök möjligheten att bevilja bygglov innan tomtindelningen utarbetats och tomten styckats. Förutsättningarna för beviljande av rivningslov görs tydligare och möjligheten att riva kommunägda byggnader som är skyddade enligt en detaljplan görs lättare i situationer där byggnaden är i så dåligt skick att den inte längre kan användas. För behandlingen av en ansökan om bygglov fastställs en tidsfrist och det införs påföljder för försummelse av tidsfristen. Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet tydliggörs. Museiverkets besvärsrätt slopas och närings-, trafik- och miljöcentralens besvärsrätt återställs i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Besvärsrätten i fråga om tillstånd för miljöåtgärder begränsas i situationer där en lagakraftvunnen detalj- eller generalplan genomförs.

I propositionen föreslås dessutom vissa lagtekniska korrigeringar i bygglagen och i de anknytande lagarna.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Beredning	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
2.1 Koldioxidsnålhet och livscykelegenskaper	5
2.2 Den byggda miljöns miljöpåverkan i nuläget	8
2.3 Uppgifterna i bygglovsansökan och digitalisering av ansökan	9
2.4 Beviljande av bygglov före tomtindelning och styckning	10
2.5 Förutsättningar för rivningslov	10
2.6 Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet	11
2.7 Besvär rätt	11
2.8 Miljöskyddslagen	11
3 Målsättning	12
4 Förslagen och deras konsekvenser	12
4.1 De viktigaste förslagen	12
4.1.1 Byggnaders koldioxidsnålhet och livscykelegenskaper	12
4.1.2 Uppgifterna i bygglovsansökan och digitalisering av ansökan	14
4.1.3 Tillståndsplikt för byggande och förhållandet till byggnadsordningen	14
4.1.4 Placeringsstillstånd för omställning till ren energi	14
4.1.5 Beviljande av bygglov före tomtindelning och styckning	14
4.1.6 Förutsättningar för rivningslov	15
4.1.7 Tidsfrist för behandling av ansökan om bygglov och påföljder av försummad tidsfrist	15
4.1.8 Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet	15
4.1.9 Besvär rätt	15
4.1.10 Ändring av miljöskyddslagen	15
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	16
4.2.1 Osäkerhet avseende konsekvenserna	16
4.2.2 Ekonomiska konsekvenser	16
4.2.2.1 Konsekvenser för hushållen	16
4.2.2.2 Konsekvenser för företagen	17
4.2.2.3 Konsekvenser för den offentliga ekonomin	18
4.2.2.4 Konsekvenser för kommunekonomin	19
4.2.2.5 Konsekvenser för samhällsekonomin	19
4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna	20
4.2.3.1 Konsekvenser för kommunernas informationshantering	21
4.2.3.2 Byggande	22
4.2.4 Konsekvenser för miljön	22
4.2.5 Övriga samhälleliga konsekvenser	24
5 Alternativa handlingsvägar	24
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	24
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	24

5.2.1 Byggande	24
5.2.2 Koldioxidsnålt byggande	31
5.2.3 Digitaliseringen av byggnadstillsynen i Europa.....	32
5.2.3.1 Inledning	32
5.2.3.2 Allmän information.....	32
6 Remissvar	36
7 Specialmotivering	36
7.1 Bygglagen	36
7.2 Lagen om områdesanvändning	53
7.3 Miljöskyddslagen	53
7.4 Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program	55
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	55
9 Ikraftträdande.....	56
10 Verkställighet och uppföljning	56
10.1 Demokrati samt rättsstatsprincipen	56
10.2 Rätt att delta	57
10.3 Ansvar för miljön.....	57
10.4 Rättsskydd.....	59
LAGFÖRSLAG	60
om ändring av bygglagen.....	60
om ändring av av lagen om områdesanvändning.....	67
om ändring av 156 b § i miljöskyddslagen	68
om ändring av 7 § i lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program	69
BILAGA	71
PARALLELLTEXT	71
om ändring av bygglagen.....	71
om ändring av lagen om områdesanvändning.....	83
om ändring av 156 b § i miljöskyddslagen	85
om ändring av 7 § i lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program	86

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Riksdagen godkände bygglagen (751/2023) den 1 mars 2023 och den stadfästes den 21 april 2023. Bygglagen träder i kraft den 1 januari 2025. Riksdagen gjorde i sitt svar Rsv 333/2022 rd ett flertal ändringar jämfört med regeringens proposition RP 139/2022 rd.

Den största förändringen jämfört med markanvändnings- och bygglagen var att bekämpningen av klimatförändringen infördes i bygglagstiftningen. I bygglagen infördes nya väsentliga tekniska krav på byggnaders livscykel och koldioxidsnålhet. Ett enklare tillståndsförfarande och en högre tröskel för bygglov gör byggandet smidigare. Tillståndsformerna bygglov och åtgärds-tillstånd samt åtgärdsanmälan ersattes med en enda tillståndsform, bygglov. Jämfört med kommunernas byggnadsordningar sattes tillståndströskeln i genomsnitt högre än tidigare. Bygglov söks med en beskrivning i form av en informationsmodell eller annars i maskinläsbar form. Byggkvaliteten förbättrades genom att den huvudansvariga aktören påfördes ansvaret för genomförandet. Det stiftades ett kompetensregister över kompetenser hos projekterare och arbetsledare.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering¹ (2023) ska regeringen ändra bygglagen så att den administrativa bördan och byråkratin minskar, besvärsrätten förtydligas och den huvudansvariga aktörens ansvar preciseras. I lagen fastställs en garanti för behandlingstiden för bygglov.

Regeringen låter utreda metoder för att ingripa i antalet besvär som anförs över planer och bygglov och för att göra behandlingen av besvär snabbare. Exempelvis utreds möjligheten att precisera förutsättningarna för besvär rätt.

Det fastställs en lagstadgad och bindande tidsfrist för myndigheternas behandlingstider, som börjar löpa när ansökan om tillstånd är komplett och går ut när beslutet har fattats. Om den lagstadgade tidsfristen överskrids, ska tillstånds- eller behandlingsavgiften sänkas. Myndigheten åläggs skyldighet att ersätta den som ansöker om tillstånd för de kostnader som dröjsmålet orsakat.

Enligt regeringsprogrammet förbinder sig regeringen till att svara på utsläppsminskningmålen och ta steg mot målet om koldioxidneutralitet och därefter mot negativa koldioxidutsläpp så att den inte genom egna beslut eller politikåtgärder ökar finländarnas vardagliga utgifter eller försämrar näringslivets konkurrenskraft. Finland strävar efter koldioxidneutralitet senast 2035 och koldioxidnegativt på 2040-talet. För att målet ska nås krävs betydande utsläppsminskningar och koldioxidsnåla lösningar också i fråga om byggnader och byggande, som står för en betydande andel av de totala utsläppen. Regeringen påverkar klimatet genom effektiva utsläppsminskande åtgärder, genom åtgärder för att öka kolsänkorna och genom finländska lösningar för ren ekonomi. Finland har förbundit sig till målen i klimatlagen och avser bli en föregångare när det gäller ren energi och klimathandavtryck. Det framhålls särskilt att det globalt och i allt snabbare

¹ *Ett starkt och engagerat Finland. Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, 20.6.2023.*
Finns på adressen <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-763-8>.

takt görs investeringar som minskar utsläppen, och i denna industriella omvälvning konkurrerar Finland om investeringarna.

Regeringsprogrammet lyfter starkt fram behovet av aktiva åtgärder för att uppnå utsläppsmålen. Programmet understryker särskilt att klimatåtgärderna ska genomföras på ett ekonomiskt, ekologiskt, socialt och regionalt hållbart och rättvist sätt. Avsikten är att Finland ska uppfylla målen att minska utsläppen och gå mot koldioxidneutralitetsmålet och negativa koldioxidutsläpp utan att de dagliga kostnaderna ökar eller konkurrenskraften försämras. Särskild uppmärksamhet ska också fästas vid samarbetet med de övriga nordiska länderna när det gäller att bekämpa och anpassa sig till klimatförändringarna.

I 156 b § i miljöskyddslagen föreskrivs det om hur reningskravet på basnivå vid behandling av avloppsvatten ska iakttas på andra områden utanför avloppsnätet än i närheten av vattendrag och hav och på grundvattenområden. Bestämmelsen i 1 mom. bör ses över så att det nuvarande rättsläget bibehålls och så att dess termer motsvarar termerna i den nya bygglagen.

1.2 Beredning

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag. Utifrån respons som intressentgrupper lämnade redan före lagens ikraftträdande korrigerar propositionen bygglagen så att den blir tydligare och mindre byråkratisk. Korrigeringsbehov har uppdragats i synnerhet i anslutning till klimatdeklarationen, materialspecifikationen samt ansökan om bygglov och de utredningar som lämnas till byggnadstillsynen. Förutsättningarna för rivningslov och den huvudansvariga aktörens ansvar har väckt diskussion. Dessutom ger propositionen möjlighet till några lagtekniska korrigeringar.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Koldioxidsnålhet och livscykelegenskaper

Riksdagen godkände den nya bygglagen (751/2023) den 1 mars 2023 och den avses träda i kraft den 1 januari 2025. Republikens president har stadfäst lagen och den har också publicerats. En central ändring i den nya bygglagen jämfört med den tidigare markanvändnings- och bygglagen var att stävjandet av klimatförändringen infördes i bygglagstiftningen. Avsikten är att bygglagen ska bidra till mer koldioxidsnålt byggande. Det betyder att man vid byggandet ska ta hänsyn till de klimatolägenheter och klimat fördelar som uppstår under byggnadens hela livscykel.

Avsikten är att nu, innan bygglagen börjar tillämpas, föreslå justeringar i styrningen av byggandet på det sätt som anges i regeringsprogrammet. I fråga om hållbart byggande gäller justeringarna särskilt de nya väsentliga tekniska kraven på byggnaders koldioxidsnålhet och livscykelegenskaper. Att lagen ändras redan innan det har inhämtats erfarenheter av dess tillämpning försvårar bedömningen av nuläget.

Bestämmelser om byggnaders koldioxidsnålhet finns i 38 § i bygglagen. Som ovan sagt är bestämmelsen inte i kraft förrän den 1 januari 2025. Enligt 38 § 1 mom. ska den som påbörjar ett byggprojekt se till att byggnaden på det sätt som användningsändamålet förutsätter projekteras och uppförs så att den är koldioxidsnål. Första momentet handlar särskilt om skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration. Skyldigheten att göra upp en klimatdeklaration gäller alla nya byggnader och byggnader som genomgår en större renovering. I lagen anges särskilt vilka byggnader det inte är behöver utarbetas en klimatdeklaration. Någon klimatdeklaration behövs exempelvis inte för nya byggnader som inte ska projekteras och uppföras som nära-nollenergi-

byggnader enligt 37 § eller för sådana fristående småhus som ska repareras eller sådana byggnader som genomgår en större renovering, vilkas energiprestanda enligt 37 § inte behöver förbättras i samband med reparationen. Det betyder att det till exempel för ett nytt fristående småhus ska göras en klimatutredning, men inte för ett fristående småhus som ska repareras. Klimatdeklarationen ska i enlighet med bygglagen utarbetas när bygglov söks och i den ska inte bara koldioxidfotavtrycket utan också koldioxidhandavtrycket anges.

Utgångspunkterna för beräkningen lyfts fram i bygglagen för att beräkningen ska vara enhetlig och tillförlitlig. För det första ska beräkningen av koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket omfatta byggnadens hela livscykel eller, i fråga om en byggnad som genomgår en större renovering, de faser i byggnadens livscykel som infaller under och efter renoveringen. Vid beräkningen ska för det andra en metod för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet samt uppgifterna i den nationella utsläppsdaten 15 § i bygglagen) eller andra uppgifter om miljöegenskaper enligt en beräkningsmetod användas, exempelvis miljödeklarationer.

I bygglagen föreskrivs det om gränsvärden för koldioxidfotavtryck från nya byggnader så att de i princip gäller alla byggnader, om det inte i lag särskilt har gjorts undantag för dem. Avvikande från huvudregeln gäller gränsvärdena dock inte nya byggnader som inte ska projekteras och uppföras som nära-nollenergibyggnader enligt 37 §, fristående småhus eller byggnader som genomgår en större renovering. Det innebär att även om det enligt bygglagen ska göras en klimatdeklaration för fristående småhus och byggnader som genomgår en större renovering, är avsikten inte att de ska omfattas av gränsvärdesstyrningen.

Avsikten är att närmare bestämmelser om metoden för beräkning av koldioxidsnålheten utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Förordningsutkastet har varit på remiss vid två tillfällen och kommer givetvis att utfärdas först efter behandlingen av detta lagförslag. Avsikten är att bestämmelser om gränsvärdena för koldioxidfotavtryck ska utfärdas genom förordning av statsrådet. Beredningen av denna förordning kommer naturligtvis att påverkas av den slutliga utformningen av beräkningsmetoden som av behandlingen av detta lagförslag. Beredningen av förordningen är därför endast i inledningsfasen.

I fråga om koldioxidsnåla byggnader finns ingen direkt tillämplig EU-reglering. Det förslag till revidering av direktivet om byggnaders energiprestanda², som nu diskuteras i trilogmöten, omfattar dock tanken att koldioxidsnålheten i vissa byggnader ska beräknas.

I trilogfasen är också revideringen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG (*byggproduktförordningen*), som indirekt hänför sig till styrningen av koldioxidsnålhet. Avsikten är att man efter revisionen också ska uppges byggprodukternas koldioxidfotavtryck i prestandadeklarationen. Denna tillverkarspecifika information skulle kunna användas för att beräkna koldioxidsnålheten. Avsikten är också att byggproduktförordningen i framtiden ska stödja återanvändning av byggprodukter, vilket är av betydelse också med tanke på beräkningen av koldioxidsnålheten, om man beslutar att bevilja eftergifter för sådana återvinningsprodukter i fråga om deras koldioxidfotavtryck.

Ett tekniskt bedömningskriterium för nya byggnader inom EU-taxonomin är beräkning av den globala uppvärmningspotential i atmosfären (GWP) som byggandet orsakar i varje livscykel-skede. Enligt den delegerade förordningen (EU) 2021/2139 ska beräkningen göras i enlighet

² Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om byggnaders energiprestanda (omarbetad), COM(2021) 802 final)

med EN 15978 (BS EN 15978:2011) med hjälp av beräkningsmetoden (Level(s) indicator 1.2: Life cycle Global Warming Potential (GWP)) eller med hjälp av ett nationellt beräkningsverktyg. Det är viktigt att skapa en enhetlig beräkningsmetod för att underlätta de nationella aktörernas verksamhet.

Bestämmelser om byggnaders koldioxidsnålhet finns i 39 § 2 mom. (byggnaders livscykelegenskaper) i bygglagen. Bestämmelsen träder i den angivna formen visserligen inte i kraft förrän den 1 januari 2025. Enligt 39 § 2 mom. i bygglagen ska den som påbörjar ett byggprojekt se till att det för en ny byggnad eller en byggnad som genomgår en större renovering som kräver bygglov upprättas en materialspecifikation som i maskinläsbart format innehåller uppgifter om de material och produkter som använts vid byggandet. Uppgifterna i materialspecifikationen används i första hand för utarbetandet av byggnadens klimatdeklaration.

En materialspecifikation är en förutsättning för bygglov. Den materialspecifikation som läggs fram i bygglovsfasen ska också uppdateras, om de beskrivningar som ligger till grund för specifikationen har ändrats när projektet ska genomföras. I materialspecifikationen förtecknas delarna i byggnaden och byggplatsens konstruktioner, åtminstone byggnadens bärande och kompletterande konstruktioner, de centrala delarna av installationstekniken samt konstruktionerna på tomten. Materialspecifikationen ska också innehålla uppgifter om byggnadens och byggplatsens delar, de material som använts i dem och materialens ursprung. Avsikten är att närmare bestämmelser om utarbetandet av och innehållet i materialspecifikationen och om förvaringen av den ska utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Förordningen har varit på remiss en gång. Utifrån remissvaren planeras förordningen bli en del av förordningen om klimatdeklaration för byggnader och beräkning av koldioxidsnålheten.

Materialspecifikationen anknyter indirekt till den utredning av rivningsmaterial och byggavfall som avses i 16 § i bygglagen, även om specifikationen och utredningen utarbetas i olika skeden av byggnadens livscykel och har olika användningsändamål. En materialspecifikation enligt nuläget är en sammanställning med uppgifter om de material och byggnadsdelar som ingår i en ny byggnad. Specifikationen görs i byggfasen (tillståndsfasen) och används i planerings- och byggfasen för beräkning av byggnadens koldioxidfotavtryck, i användningsfasen som stöd för byggnadens fastighetshållning (uppgifter om byggnadsdelar och anordningar som en del av as-built-modellen hjälper fastighetsägaren i underhållsarbetet) samt i slutet av livscykeln för anmälan av material- och byggnadsdelsinnehållet. Materialuppgifterna finns alltså med under hela byggnadens livscykel och stöder också en systematisk rivning. Utredningen av rivningsmaterial och byggavfall är däremot en utredning av engångsnatur som lämnas antingen i samband med ansökan om tillstånd att riva hela byggnaden eller göra en större renovering som innefattar rivning. Den information som erhålls används både för att främja återvinningen av rivningsmaterial samt jord- och stenmaterial (återanvändning eller materialåtervinning), förbättra statistikföringen (bl.a. EU-mål och rapportering) och förbättra förutsättningarna för myndighetsstyrning (bättre kontroll av avfallsflödena vilket bl.a. gör det lättare att förhindra dumpning).

I fråga om materialspecifikationen finns ingen annan tillämplig EU-reglering. Det förslag till ändring av direktivet om byggnaders energiprestanda som är under beredning innefattar beräkning av koldioxidsnålheten för vissa byggnader, vilket förteckningen över produkter och material naturligtvis hänför sig till.

Dessutom erbjuder propositionen möjlighet till några lagtekniska korrigeringar, såsom en teknisk översyn av uttrycken i 156 b § 1 mom. i miljöskyddslagen utan att miljöskyddsnivån äventyras. Finlands Kommunförbund har kontaktats vid beredningen av denna paragraf i miljöskyddslagen.

2.2 Den byggda miljöns miljöpåverkan i nuläget

Byggande och den byggda miljön är en betydande resurskonsument. Varje år står byggsektorn för ungefär hälften av världens konsumtion av råmaterial³. Inom byggverksamhet och byggnader förbrukas omkring 40 procent av den primärenergi som används⁴. Samtidigt producerar den byggda miljön (byggande, uppvärmning av byggnader och elförbrukning) cirka en tredjedel av de globala växthusgasutsläppen⁵, och andelen är densamma också i Finland⁶. Byggnadernas så kallade inbäddade utsläpps⁷ relativa andel av utsläppen under byggnadens livscykel ökar i och med att byggnadernas energiprestanda förbättras och växthusgasutsläppen under byggnadens användningstid minskar.⁸ Byggmaterialets andel av växthusgasutsläppen under byggnadens livscykel är betydande. Beroende på byggnadens storlek varierar i nuläget andelen inbäddade utsläpp i energieffektiva nordiska byggnader från omkring 30 procent till rentav över 80 procent⁹. På grund av den byggda miljöns betydande inverkan på utsläppen har forskare framhållit att ett uppnående av klimatavtalet från Paris förutsätter att nya byggnader uppförs klimatneutralt efter 2030¹⁰ och att i synnerhet utsläppen från tillverkningen av byggmaterial minskas betydligt¹¹.

³ Herczeg, McKinnon, Milios, et al. (2014). *Resource efficiency in the building sector*. Slutrapport till DG Miljö.

⁴ Cao, Dai & Liu (2016). "Building energy-consumption status worldwide and the state-of-the-art technologies for zero-energy buildings during the past decade", *Energy and Buildings* 128:198-213.

⁵ Pomponi & Moncaster (2016). "Embodied carbon mitigation and reduction in the built environment – what does the evidence say?" *Journal of Environmental Management* 181 (687-700).

⁶ Gaia Consulting (2020). *Vähähiilinen rakennusteollisuus 2035. Osa 1. Rakennetun ympäristön hiilielinkaaren nykytila*. Byggnadsindustrin RT rf.

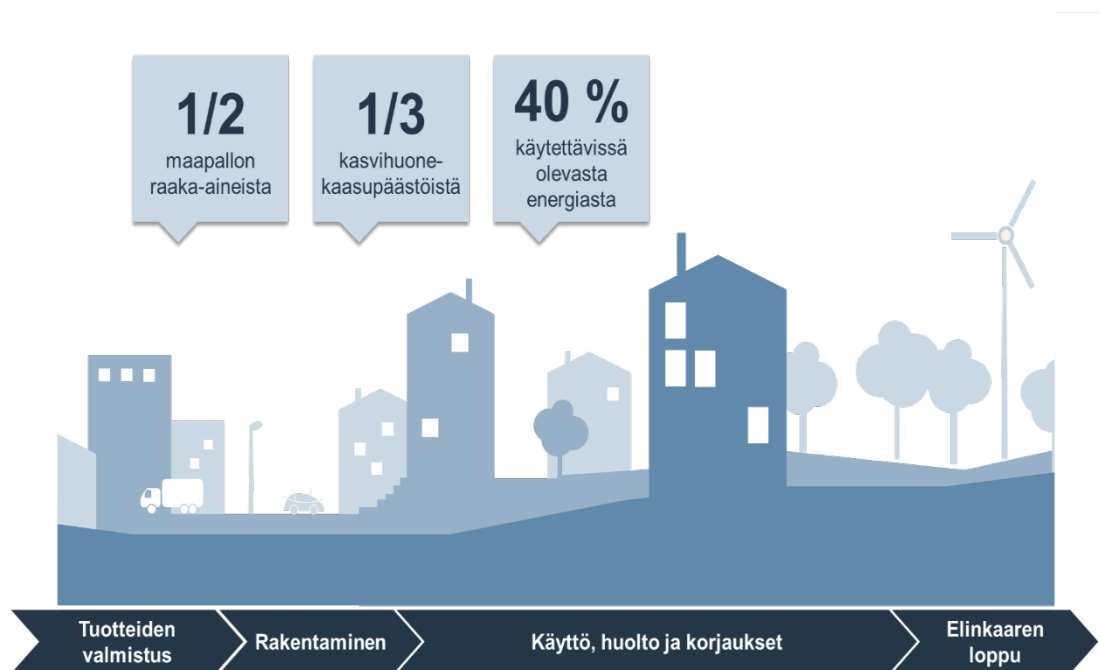
⁷ Till inbäddade utsläpp räknas tillverkning, transport och återvinning av byggmaterial samt utsläpp till följd av byggande, renovering och rivning.

⁸ Röck, Mendes Saade, Balouktsi, m.fl. (2019). "Embodied GHG emissions of buildings – The hidden challenge for effective climate change mitigation". *Applied Energy* 258:114107.

⁹ Kuitinen & Häkkinen (2020). *Kohti vähähiilistä rakentamista. Opas arviointiin ja suunnitteluun*. Rakennustieto.

¹⁰ Rockström, Gaffney, Rogelj et al. (2017). "A roadmap for rapid decarbonization". *Science* 355 (6331).

¹¹ Material Economics (2018). *Circular Economy – A Powerful Force for Climate Mitigation*. Sitra

Figur 1. Den byggda miljöns miljöpåverkan.

2.3 Uppgifterna i bygglovsansökan och digitalisering av ansökan

En central reform som den nya bygglagen medförde var kravet att bygglovsansökan ska göras i ett interoperabelt informationsmodellformat. Genom projektering i form av informationsmodeller och enhetliga informationsstrukturer tillgodoses samhällets behov av att få informationsmaterial till förfogande och som underlag för olika processer. Gemensamma informationsstrukturer som baserar sig på internationella standarder möjliggör leverantörsberoende och en flexibel systemutveckling. Byggnadsinformation som baserar sig på informationsmodeller skapar tillsammans med de permanenta byggnads- och lägenhetsbeteckningar som ges i samband med bygglovsförfarandet en grund för en nationell informationssäker hantering av byggnadsinformation. Avsikten är att uppgifter som behandlas i samband med bygglov ska överföras via ett gränssnitt till det nationella datasystemet för den byggda miljön, där de är tillgängliga för olika myndighetsbehov.

Den gällande lagstiftningen innehåller ett bemyndigande för miljöministeriet att utfärda förordning om innehållet i huvudritningar och utredningar samt om beskrivningar i form av informationsmodeller. Förordningen avses reglera omfattningen av och strukturen för de uppgifter som avses i lagen. Utöver de obligatoriska uppgifterna i bygglovet kan byggnadstillsynsmyndigheten kräva också annan väsentlig utredning (61 § 1 mom. 10 punkten i bygglagen) som behövs för avgörandet av ansökan om bygglov.

Bestämmelsen ger byggnadstillsynsmyndigheten omfattande prövningsrätt i fråga om de väsentliga utredningar som behövs för bygglov, vilket kan öka den sökandes administrativa börda. Dessutom ska de uppgifter som förutsätts i 61 § ingå i alla ansökningar om bygglov oberoende av projekt. Det är inte nödvändigtvis ändamålsenligt att i varje projekt som kräver bygglov ta

fram och behandla alla de uppgifter som lagstiftningen förutsätter. Det är ändamålsenligt att omfattningen av och kvaliteten på de uppgifter som krävs är enhetliga mellan olika byggprojekt, i den mån detta inte orsakar extra administrativ börda.

Tillståndsplikt för byggande och förhållandet till byggnadsordningen

I 42 § 1 mom. i bygglagen finns en förteckning i åtta punkter över byggnadsobjekt som kräver bygglov. Eftersom förteckningen inte är uttömmande finns det i 42 § 2 mom. i bygglagen en så kallad restgrupp för allt annat byggande än sådant som avses i 1 mom. och som kommunen kan kräva bygglov för. Kommunen kan i sin byggnadsordning bestämma att bygglov inte behövs i kommunen för byggande enligt 2 mom. Byggnadsordningen kan inte föreskriva om byggande så att tillståndsplikten för byggande enligt 1 mom. inskränks. Tolkningen av möjligheten att bestämma om byggandet genom byggnadsordningen har väckt frågor i situationer där kommunen genom sin byggnadsordning till exempel vill begränsa antalet andra byggnader än bostadsbyggnader eller anser att byggande enligt 1 mom. skulle ha konsekvenser exempelvis för stadsbilden eller landskapet.

Enligt 42 § 1 mom. 4 punkten i bygglagen krävs det bygglov för en konstruktion för allmänheten som kan användas av minst fem fysiska personer samtidigt. Evenemangsbranschen och byggnadstillsynen befarar att bygglagen börjar tolkas så att det krävs bygglov för uppförande av tillfälliga scener och tält i anslutning till evenemang.

2.4 Beviljande av bygglov före tomtindelning och styckning

Lagen om försök med förenklade bygg- och planbestämmelser (1257/2010, nedan försökslagen) gäller Helsingfors, Åbo och Vanda stads rätt att avvika från vissa bestämmelser i markanvändnings- och bygglagen (132/1999). Försökslagen utfärdades i slutet av 2010 (RP 184/2010 rd) och gällde i sin ursprungliga form till och med den 1 januari 2014. Bakgrunden till lagen var det bostadspolitiska åtgärdsprogrammet från 2008 och lagens giltighetstid har förlängts flera gånger. Enligt 5 § i försökslagen kan bygglov med avvikelser från 81 § 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen beviljas på detaljplaneområden i Helsingfors, Vanda och Åbo innan tomtindelningen utarbetats och tomten styckats. I bygglovet ska då anges att byggnaden inte får tas i bruk förrän tomten införts i fastighetsregistret. Kommunernas erfarenheter har varit så positiva att avsikten att göra förfarandet permanent.

2.5 Förutsättningar för rivningslov

Förutsättningarna för rivningslov enligt bygglagen ändrades jämfört med vad som gällde under markanvändnings- och bygglagen. Syftet med villkoren är att på motsvarande sätt som i fråga om undantagslov se till att rivningen inte medför olägenheter med tanke på planläggningen, genomförandet av en plan eller annan reglering av områdesanvändningen. Rivningen får inte heller försvåra möjligheterna att uppnå målen för skyddet av den byggda miljön. Genom de i bygglagen angivna förutsättningarna för rivningslov ville man också främja cirkulär ekonomi så att rivning är möjlig om den byggnad som ska rivas finns på ett område där byggnaderna har förlorat största delen av sitt värde. En förutsättning för rivning är då att rivningen leder till en betydande återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialen. Förutsättningarna för rivningslov enligt bygglagen har upplevts som svåra att tolka. Den nuvarande lagstiftningen möjliggör en situation där en skolbyggnad som ägs av kommunen kan vara skyddad, men i ett så dåligt skick att kommunen tvingats förbjuda att den används. Byggnaden får alltså varken användas eller rivas.

2.6 Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet

I statsminister Marins regeringsprogram sades följande: ”Det ska föreskrivas att det är huvudentreprenören som har ansvar för genomförandet av byggandet. Detta omfattar ansvaret för byggfel och för att åtgärda dem.” I 95 § i bygglagen finns en bestämmelse om den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet av byggnadsobjektet. Den som påbörjar ett byggprojekt kan utse en huvudansvarig aktör för genomförandet av byggnadsobjektet. Om någon huvudansvarig aktör inte utses, svarar den som påbörjar byggprojektet själv för den huvudansvariga aktörens uppgifter. I ett byggprojekt kan den huvudansvariga aktören successivt bytas ut. Den huvudansvariga aktören ska se till att ett byggnadsobjekt som kräver bygglov genomförs i enlighet med beskrivningarna, bestämmelserna om genomförande av ett byggnadsobjekt, bygglovet och god byggnadssed. Den huvudansvariga aktören ska sörja för genomförandet som helhet och kvaliteten. Det har begärts att den huvudansvariga aktörens ansvar preciseras.

2.7 Besvärsrätt

Besvärsrätten enligt bygglagen utvidgades så att museimyndigheten har besvärsrätt när bygglovet gäller en byggnad som är skyddad med stöd av en plan eller lag. Besvärsrätten för bygglov utvidgades till registrerade sammanslutningar till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljöns kvalitet. Närings-, trafik- och miljöcentralens besvärsrätt utvidgades från byggnader som är av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet till byggnader som är skyddade med stöd av en plan eller lag och är historiskt eller arkitektoniskt värdefulla. Museimyndighetens besvärsrätt gäller även genomförandetillstånd. Besvärsrätt i fråga om rivningslov har närings-, trafik- och miljöcentralen, museimyndigheten och inom det egna verksamhetsområdet en sådan registrerad sammanslutning till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljöns kvalitet, om beslutet gäller rivning av en byggnad som är skyddad med stöd av en plan eller lag eller någon annan historiskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad.

2.8 Miljöskyddslagen

Paragraf 156 b § i miljöskyddslagen ingår i 16 kap. i den lagen, där det föreskrivs om behandling och avledande av avloppsvatten i områden utanför avloppsnätet. I 156 b § föreskrivs det om när fastighetsägare ska se till att behandlingen av hushållsavloppsvatten effektiviseras. Paragrafen gäller funktionsdugliga avloppssystem som grundar sig på de krav som gällde vid byggnadstidpunkten före 2004 eller på bygglov som beviljats före 2004. I dessa fall är det platsen som är avgörande för när reningen av hushållsavloppsvattnet ska uppfylla de krav som ställs på behandlingen av avloppsvatten.

Inom tillämpningsområdet för 156 b § ska systemet för behandling av avloppsvatten uppfylla reningskravet på basnivå eller, beroende på kommunens föreskrifter, en strängare reningseffekt först i samband med en annan renovering. Sådana renoveringar är bl.a. byggande av en vattenklosett eller sådana tillståndspliktiga reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanläggningar så att systemet förnyas eller repareras i dess helhet samt sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförande av en byggnad och som kräver bygglov.

De åtgärder som avses i paragrafen förutsätter antingen bygglov eller åtgärdstillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen. När dessa fastställs har kommunens byggnadstillsynsmyndighet och miljöförhållningsmyndighet en viktig roll.

Regleringen behöver ses över på grund av den nya bygglagen och å andra sidan också för att säkerställa att behandlingen av hushållsavloppsvatten också på andra områden än de som avses i 156 a § effektiviseras genom de åtgärder som avses i paragrafen.

3 Målsättning

Målet med beredningen har i enlighet med regeringsprogrammet varit att före bygglagens ikraftträdande ändra lagen så att den blir tydligare och mindre byråkratisk.

Det föreslås att praxis enligt den försökslag som tillämpades i Helsingfors, Åbo och Vanda för att påskynda behandlingen av bygglov ska bli bestående och utvidgas till hela landet. Förhållandet mellan tillståndsplikten för byggande och byggnadsordningen förtydligas. Lagen preciseras så att tillfälliga evenemangskonstruktioner inte kräver bygglov. Enligt ett nytt förslag ska det i lagen införas ett placeringstillstånd för omställning till ren energi, som underlättar genomförandet av industriprojekt som bidrar omställningen till ren energi.

I de paragrafer som gäller byggnaders koldioxidsnålhet och livscykelegenskaper föreslås ändringar som minskar den administrativa bördan för kommuner och byggare. Enligt dessa ändringar ska det inte krävas en klimatdeklaration eller materialspecifikation vid större renoveringar och byggande av småhus. När det gäller annat byggande än småhusbyggande påbjuder bygglagen dock koldioxidsnålhet och bättre beaktande av livscykelegenskaperna.

Omfattningen av de uppgifter som krävs i samband med bygglov begränsas och för behandlingen av bygglov föreskrivs en tidsfrist på tre månader.

Den huvudansvariga aktörens ansvar preciseras. I paragrafen om förutsättningar för rivningslov görs ändringar som förtydligar tolkningarna, och i besvärsträtten föreslås ändringar som underlättar planläggnings-, tillstånds- och besvärprocesserna.

Syftet med den föreslagna ändringen av 156 b § är att anpassa regleringen till den nuvarande nivån på miljöskyddet och samtidigt beakta tillståndssystemet enligt den nya bygglagen.

I fråga om paragrafens 1 mom. 1 punkt är målet att bevara den nuvarande nivån på miljöskyddet. När det gäller 1 mom. 2 punkten är syftet med ändringen att se över punkten så att den motsvarar terminologin i den nya bygglagen, varvid det nuvarande rättsläget kvarstår. Ändringen av 2 punkten är av teknisk natur.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Byggnaders koldioxidsnålhet och livscykelegenskaper

Det främsta syftet med förslaget är att göra regleringen smidigare och avveckla normerna så att den administrativa bördan och byråkratin i anslutning till byggande minskar. Samtidigt säkerställs en verkningfull och ändamålsenlig författningsbaserad styrning mot koldioxidsnåla byggnader, vilket är väsentligt för att uppnå klimatmålen i regeringsprogrammet.

Den börda som utarbetandet av en klimatdeklaration och en materialspecifikation och rapporteringen av resultaten medför kan i enlighet med förslaget minskas så att man samtidigt säkerställer en faktisk och fungerande författningsbaserad styrning som påverkar växthusgasutsläppen. Genom reglering kan en stor del av de nya byggobjekten styras så att koldioxidsnålheten

under deras livscykel förbättras för både byggmaterial och den energi som används i byggnaden utan att byggkostnaderna eller de dagliga kostnaderna ökar betydligt. En effektiv styrning kan genomföras genom gränsvärdesstyrning, vilket i förslaget baserar sig på samma utgångspunkter som i regeringens proposition till riksdagen med förslag till bygglag och till vissa lagar som har samband med den (RP 139/2022 rd).

De viktigaste ändringsförslagen för att minska bördan och byråkratin hänför sig till en inskränkning av skyldigheten att utarbeta klimatdeklaration och en materialspecifikation, det vill säga en begränsning av tillämpningsområdet. I propositionen föreslås det att bygglagen ändras så att en klimatdeklaration för en byggnad eller byggplats ska utarbetas och läggas fram vid ansökan om bygglov endast om det är fråga om en sådan ny byggnad som enligt propositionen ska omfattas av ett gränsvärde för koldioxidfotavtryck. Klimatdeklaration behöver inte heller lämnas i fråga om en byggnad som genomgår en större renovering, inklusive ändringar och utvidgningar. Enligt förslaget ska klimatdeklarationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts, om det under byggnadsarbetet har gjorts sådana avvikelser från planen som avses i 117 §. I propositionen föreslås det att gränsvärdena ska gälla följande nya byggnader: radhus, flervåningsbostadshus, kontorsbyggnader, hälsovårdscentraler, affärsbyggnader, varuhus, köpcentrum, butiksbyggnader, butikshallar, teatrar, opera-, konsert- och kongresshus, biografier, bibliotek, arkiv, museer, konstgallerier, utställningshallar, inkvarteringsbyggnader, hotell, internat, servicehus, äldreboenden, vårdinrättningar, undervisningsbyggnader och daghem, idrottshallar och sjukhus. Gränsvärdena gäller däremot inte följande nya byggnader: fristående småhus, lagerbyggnader, trafikbyggnader, simhallar, ishallar, enheter för dagligvaruhandel som understiger 2 000 kvadratmeter, flyttbara byggnader samt sådana nya byggnader som inte ska projekteras och uppföras som nära-nollenergibyggnader enligt 37 § i bygglagen. Förslaget slopar därmed skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration för ett stort antal byggnader. Dessutom krävs det i fortsättningen inte längre någon klimatdeklaration för byggnader som genomgår större renoveringar. Förutom att begränsningen av tillämpningsområdet i betydande grad minskar kostnaderna för den som påbörjar ett byggprojekt, har den också stora direkta verkningar för byggnadstillsynsmyndighetens arbetsmängd. Den minskande arbetsmängden bidrar till att göra förfarandet för tillståndsansökan något smidigare.

Samtidigt föreslås det i propositionen några justeringar i lagen för att precisera utgångspunkterna för utvecklandet av beräkningen av koldioxidsnålhet och fastställandet av gränsvärden. I propositionen föreslås det till exempel att det till lagen fogas en grundläggande bestämmelse med stöd av vilken man vid utfärdandet av gränsvärden kan beakta särskilda situationer där det är särskilt svårt att underskrida gränsvärdena på grund av byggnadens särdrag i anslutning till dess användningsändamål eller placeringsort eller på grund av det tekniska och funktionella genomförandet av väsentliga tekniska krav enligt 29 § i denna lag. Det föreslagna tillägget gör förfarandena i fråga om gränsvärden för koldioxidfotavtryck smidigare.

I propositionen föreslås det att bygglagen ändras så att en materialspecifikation ska utarbetas och läggas fram vid ansökan om bygglov endast om det är fråga om en sådan ny byggnad för vilket det ska utarbetas en klimatdeklaration. Skyldigheten att utarbeta en materialspecifikation inskränks i och med förslaget i samma omfattning som skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration, vilket beskrivs närmare ovan. Det är fråga om en åtgärd som i betydande grad minskar kostnaderna och den administrativa bördan. Materialspeficikationens omfattning ska enligt förslaget regleras på huvudritningsnivå, vilket bidrar till att man ännu i tillståndsfasen inte behöver stödja sig alltför mycket på specialbeskrivningarna. Materialspeficikationen ska innehålla endast de uppgifter som behövs för beräkning av koldioxidsnålheten, dvs. uppgifter om nya och återvinningsbara material och produkter som används i byggnaden och på byggplatsen, vilket också det minskar rapporteringsskyldighetens omfattning. Jämförelseobjekt är regeringens proposition till riksdagen med förslag till bygglag och till viss lagar som har samband med den (RP

139/2022 rd). Om man under byggvarsarbetet har avvikit från planen på det sätt som avses i 117 §, ska materialspecifikationen i fråga om de ändringar som gjorts uppdateras på samma sätt som klimatdeklarationen.

4.1.2 Uppgifterna i bygglovsansökan och digitalisering av ansökan

Den administrativa bördan för ansökan om bygglov minskas genom att mängden och arten av de uppgifter som ska tas in i bygglovet begränsas. Den projektinformationsmodell eller de uppgifter i maskinläsbar form som motsvarar byggvarsplanerna för byggvarsden och som ska ingå i bygglovet ska utarbetas på huvudritningsnivå. Det räcker med uppgifter på huvudritningsnivå för att bedöma om projektbeskrivningarna uppfyller kraven i bestämmelserna och föreskrifterna om byggande och kraven på god byggvarsd. Projektinformationsmodellen innehåller de projekteringsuppgifter utifrån vilka huvudritningarnas projektbeskrivning har producerats som utskrift eller dataprodukt. Därmed undviks separata produktionsprocesser för information, eftersom uppgifterna i huvudritningarna har producerats med hjälp av en projektinformationsmodell eller motsvarande uppgifter. Förslaget syftar till att undvika att de projekteringsuppgifter om byggvarsden som behandlas i bygglovet måste produceras separat i överlappande processer. För en del av de uppgifter som ska fogas till ansökan om bygglov förutsätts att byggvarsstillsynsmyndigheten har grundad anledning att begära dem.

4.1.3 Tillståndsplikt för byggande och förhållandet till byggvarsordningen

Bygglovs förhållande till byggvarsordningen förtydligas genom att det till 17 § om byggvarsordningen fogas ett nytt moment enligt vilket det som i 42 § 1 mom. föreskrivs om tillståndsplikts gränser inte kan ändras genom en bestämmelse i byggvarsordningen.

Bestämmelsen i 42 § 1 mom. 4 punkten i byggvarslagen ändras så att tillståndsplikten för konstruktioner för allmänheten inte gäller konstruktioner för evenemang.

4.1.4 Placeringstillstånd för omställning till ren energi

I byggvarslagen föreslås ett nytt placeringstillstånd som påskyndar byggandet av industriprojekt för omställning till ren energi. Genom placeringstillståndet kan granskningen av områdesanvändningen för ett industriprojekt för omställning till ren energi göras utan detaljplan eller generalplan, i vilken det bestäms att planen får användas som grund för beviljande av bygglov. Med placeringstillstånd för omställning till ren energi genomförs sådana investeringar för omställning till ren energi inom förädlingsindustrin som görs i de områden som avses i artiklarna 8a och 8b i EU:s förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter samt byggande enligt artiklarna 16–16 e i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, på sådana accelerationsområden för förnybar energi som avses i artikel 2.9a (RED III), med undantag för vindkraft.

4.1.5 Beviljande av bygglov före tomtindelning och styckning

Det föreslås att beviljande av bygglov före tomtindelning och styckning enligt försökslagen blir permanent praxis i hela landet.

4.1.6 Förutsättningar för rivningslov

Förutsättningarna för beviljande av rivningslov preciseras. Det föreslås att kommunfullmäktige under vissa förutsättningar ska ges möjlighet att bevilja tillstånd för rivning av en byggnad som har skyddats i en detaljplan.

4.1.7 Tidsfrist för behandling av ansökan om bygglov och påföljder av försummad tidsfrist

Byggnadstillsynsmyndigheten ska ges en tidsfrist på tre månader för att avgöra en ansökan om bygglov från det att ansökan jämte bilagor har tagits emot vid byggnadstillsynen. Om behandlingen av en tillståndsansökan fördröjs, ska kommunen betala tillbaka 20 procent av bygglovsavgiften för varje veckas dröjsmål, om inte dröjsmålet beror på sökanden.

4.1.8 Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet

Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet ska preciseras särskilt i förhållande till byggnadstillsynen. I ett byggprojekt kan det finnas endast en huvudansvariga aktör åt gången. Den huvudansvariga aktörens uppgift är särskilt att svara för samordningen, och den huvudansvariga aktören ansvarar inte för sina underentreprenörers prestationer.

4.1.9 Besvär rätt

Den i bygglagen utvidgade besvär rätten slopas. Närings-, trafik- och miljöcentralens besvär rätt återställs så att den motsvarar det som föreskrivs i markanvändnings- och bygglagen. Museimyndighetens besvär rätt slopas, liksom besvär rätten för sådana registrerade sammanslutningar till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljöns kvalitet.

4.1.10 Ändring av miljöskyddslagen

Miljöskyddslagens 156 b § gäller funktionsdugliga avloppssystem som grundar sig på de krav som gällde vid byggnadstidpunkten före 2004 eller på bygglov som beviljats före 2004. I dessa fall är det platsen som är avgörande för när reningen av hushållsavloppsvattnet ska uppfylla de krav som ställs på behandlingen av avloppsvatten. Bestämmelsen innehåller en skyldighet att effektivisera behandlingen av hushållsavloppsvatten i områden som ligger långt från stranden och utanför grundvattenområdena. Det måste också i fortsättningen förutsättas att dessa åtgärder vidtas på samma sätt som för närvarande. I princip alla betydande reparationer och ändringar av vatten- och avloppsanordningar är för närvarande antingen tillstånds- eller anmälningspliktiga.

Ett centralt förslag är att 156 b § 1 mom. i miljöskyddslagen ändras så att den nuvarande nivån på miljöskyddet bevaras. I fråga om 1 mom. 1 punkten innebär detta en övergång till miljöskyddslagens system. Den bindning till tillståndssystemet för markanvändning och byggande som för närvarande ingår i bestämmelsen slopas, eftersom de åtgärder som avses i momentet inte längre kräver bygglov med stöd av den nya bygglag som träder i kraft den 1 januari 2025.

Terminologin i 1 mom. 2 punkten i den finska språkdräkten ändras så att *rakennustupa* ersätts med *rakentamislupa*. På svenska används också i fortsättningen termen bygglov.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Osäkerhet avseende konsekvenserna

Förslagets konsekvenser har bedömts i förhållande till bygglagen. Bygglagen träder i kraft den 1 januari 2025 och det finns ännu inga erfarenheter av tillämpningen av lagen. Därför är konsekvensbedömningen förenad med osäkerhet.

4.2.2 Ekonomiska konsekvenser

4.2.2.1 Konsekvenser för hushållen

Förtydligandet av tillståndsförfarandet kan ha betydande konsekvenser för hushållen. I synnerhet för småhusbyggare kan den behandlingstid som uppställts för tillståndsbehandlingen vara betydande. Mätt enligt våningsyta utgör egnahems- och parhusen över hälften och radhusen omkring 10 procent av byggandet. Flertalet av egnahemshusen, dvs. omkring 80 procent, produceras av husfabriker, och tidsfristen för tillståndsbehandlingen bidrar till att planera den förmånligaste tidpunkten för det egentliga byggandet. Tiden från beslutet att inleda ett byggprojekt till ett lagakraftvunnet bygglov är klar, vilket ter sig som en positiv konsekvens. Tillstandsprocessen har i fråga om behandlingstiden ansetts vara en svåröverskådlig helhet. Tidsfristen för behandling av ansökan om bygglov underlättar planeringen av byggprocessen.

De närmare bestämmelserna om ansökningshandlingarna för bygglov och behandlingen av dem förenhetligar byggnadstillsynsmyndigheternas behandlingsprocesser. Byggnadstillsynen kan endast av särskilt grundad anledning begära att de inlämnade handlingarna kompletteras. En tydlig åtskillnad mellan å ena sidan rådgivning och vägledning och å andra sidan tillsyn över att normerna följs gör byggnadstillsynens roll tydligare och minskar möjligheten att kräva att kommundspecifika ”tolkningar” tas med i planerna. Den tolkning av byggbestämmelserna och god byggnadssed som byggprojekteraren och huvudprojekteraren gör i ansökningshandlingarna för bygglov är i princip korrekt. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet måste specificera till vilka delar planen eller bilagorna till den strider mot bestämmelserna. Byggnadstillsynen kan givetvis ge råd och vägledning och uppmuntra särskilt engångsbyggare till en bättre lösning. Detta kan dock inte förutsättas. Genom att förtydliga förfarandet i kombination med den absoluta tidsfristen för tillståndsbehandlingen inbesparas också projekteringskostnader, eftersom det inte fördröjer tillståndsbehandlingen att varje anvisning från byggnadstillsynen inte följs.

I samband med tillståndsbehandlingen ska också den informationsmodell som använts vid byggnadsplaneringen lämnas in på huvudritningsnivå, om planeringen har gjorts i form av informationsmodeller. Förfarandet medför inga extra kostnader för sökanden, eftersom inlämningsskyldigheten endast gäller till den del som projektbeskrivningen och byggnadsritningarna har producerats med informationsmodellverktyg. Största delen av projekteringen görs numera med informationsmodeller. Användningen av en informationsmodell vid bedömningen av bygglov påskyndar behandlingen av tillståndet, eftersom det är möjligt att delvis eller helt maskinellt kontrollera att byggbestämmelserna uppfylls och planerna följs. Begränsningen av uppgifterna till huvudritningsnivån minskar den administrativa bördan för den som ansöker om tillstånd, eftersom byggnadstillsynsmyndigheten inte kan kräva en modell med exaktare uppgifter än vad som har upprättats i huvudritningshandlingarna. Uppgifterna i modellen bör dock vara tillräckliga för att man maskinellt ska kunna kontrollera att projektbeskrivningen överensstämmer med byggbestämmelserna och planerna samt fatta behövliga undantagsbeslut. Annars går nyttan av digitaliseringen förlorad, och vid kontrollen av huruvida projektet uppfyller tillståndsvillkoren krävs då manuell kontroll och därmed personarbete.

Enligt förslaget ska klimatdeklaration och materialspecifikation i fortsättningen inte längre krävas för nya fristående småhus, vilket minskar kostnaderna för småhusbyggande något. Det finns inget hinder för att utarbeta en klimatdeklaration eller materialspecifikation, men de är inte längre en förutsättning för tillstånd att bygga fristående småhus. Klimatinformationen och materialinformationen om egnahemshus är dock nyttig för att hushållen ska kunna fatta klimatvänliga beslut.

Flertalet av de småhus som byggs i Finland levereras av husfabriker som element eller nyckelfärdiga. I dessa fall utarbetas klimatdeklarationen och materialspecifikationen för ett fristående småhus sannolikt direkt av husfabriken, vilket innebär att slopandet av skyldigheten inte har några betydande konsekvenser för hushållens kostnader. I de fall där en husfabrik inte är involverad utan hushållet självt skulle svara för projektet, skulle det medföra en merkostnad på uppskattningsvis några hundra euro, eftersom utarbetandet av en klimatdeklaration och materialspecifikation läggs till projekterarnas uppgifter. I vissa fall kan den uppskattade kostnaden vara något större, eftersom kostnaderna från fall till fall påverkas av såväl byggobjektet som faktureringen från den som utarbetat klimatdeklarationen och materialspecifikationen. Denna tilläggskostnad försvinner, även om den för ett enskilt hushåll är marginell jämfört med övriga byggkostnader.

Slopandet av skyldigheten att utarbeta en materialspecifikation minskar endast något de kostnader som det enskilda hushållet orsakar. Det beror på att kostnadsbedömningen för småhus i allmänhet baserar sig på mängdförteckningar, vilket innebär att de uppgifter som krävs i materialspecifikation till största delen finns tillgängliga. Materialspecifikationen uppkommer i praktiken som en del av byggnadens klimatdeklaration. Materialspecifikationen utarbetas antingen av en husfabrik eller av en projekterare som anställts av den som påbörjar byggprojektet.

Enligt bygglagen behövs det inte någon klimatdeklaration eller materialspecifikation i samband med reparationer av fristående småhus. Därför har det inte direkt någon stor betydelse för dem som bor i egnahemshus att skyldigheten att utarbeta klimatdeklarationer och materialspecifikationer enligt förslaget slopas för alla byggnader som genomgår en större renovering.

I bostadshöghus eller radhus ska de enskilda boende eller aktieägarna inte upprätta en klimatdeklaration och en materialspecifikation, utan skyldigheten innehas av det bolag som inleder byggprojektet. För rad- och höghus gäller också gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket.

Slopandet av klimatdeklarationen och materialspecifikationen för fristående småhus innebär att bygglagens mål att öka hushållens och konsumenternas medvetenhet om koldioxidsnålhet och materialeffektivitet inte uppnås i den omfattning som ursprungligen avsågs i bygglagen. En bostad är vanligen hushållens största enskilda anskaffning. Det vore därför motiverat med mer detaljerade uppgifter om såväl växthusgasutsläpp som materialinnehåll i form av en varudeklaration på samma sätt som för vilken produkt som helst. Information om byggprodukterna och de material som de innehåller hjälper hushållen att välja produkter och lösningar som överensstämmer med deras eget ansvarstänkande.

4.2.2.2 Konsekvenser för företagen

Ändringarna i fråga om bilagorna till tillståndsansökan och de uppgifter som ska lämnas innebär en tydligare och mer förutsägbar process för företagen inom byggbranschen. En enhetlig längsta behandlingstid förenhetligar ofrånkomligen också byggnadstillsynens verksamhet. De företag som ansöker om tillstånd förväntas delvis möta en enhetligare tillståndspraxis vid olika byggnadstillsynsmyndigheter i Finland. Begäran om ytterligare utredningar ska motiveras särskilt

för varje begäran. När projektet slutförts kan motiveringen och dess riktighet bestridas i samband med ett yrkande på återbetalning av tillståndsavgiften, om maximitiden har överskridits.

En eventuell återbetalning av tillståndsavgiften har ingen större betydelse. Avgiften för bygglov utgör också som helhet i genomsnitt endast 0,5 procent av projektets värde och återbetalningen gäller endast en del av det. Den största betydelsen för ägarna och aktörerna inom byggbranschen är att behandlingstiden för tillståndsansökan förkortas och behandlingen blir mer förutsägbar.

Affärsrisken minskar när det gäller den tid som används för tillståndsbehandlingen. Byggherren får en bättre uppfattning av när byggarbetet kan börja och större säkerhet om att entreprenadens tidsplaner hålls. Kostnaderna för tilläggs- och ändringsarbeten på grund av fördröjningar i tillståndsbehandlingen minskar. En snabbare behandling av bygglov kan inverka på hur snabbt företaget kan investera i det planerade projektet, varvid ekonomisk nytta uppkommer genom att produktionen kan tidigareläggas.

Placeringsstillståndet för industriprojekt för omställning till ren energi påskyndar processen eftersom planläggningsfasen inte behövs. Härigenom kan byggandet mer förutsägbart planeras tidsmässigt med hänsyn till konjunkturerna, även om samma utredningar måste göras som i samband med planläggning.

Verksamheten inom evenemangsbranschen blir mer förutsägbar när det råder säkerhet om att scenkonstruktioner och tältkonstruktioner inte kräver byggnadstillstånd.

Insnävningen av tillämpningsområdet för klimatdeklarationen och materialspecifikationen torde ha marginella konsekvenser för företagens ekonomi. I fråga om byggprojekt som startats av företag och som hänför sig till användningskategori 9 i miljöministeriets förordning om nya byggnaders energiprestanda (1010/2017) faller kostnaderna för att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation bort. Motsvarande kostnad faller också bort för större renoveringar. Det är dock mycket svårt att uppskatta storleken på dessa kostnader, eftersom byggnaderna i användningskategori 9 är av mycket olika slag. Det kostnadstillägg som faller bort kan vara något större i fråga om byggnader som genomgår större renoveringar. Dessa kostnadsminskningar gäller de företag som är ägare och påbörjar ett byggprojekt. Projekterarnas arbetsmängd minskar något i och med propositionen, vilket kan påverka också projekteringsföretagen.

Enligt förslaget ska materialspecifikationen utarbetas på huvudritningsnivå. Av det följer sannolikt att tillståndsbehandlingen inte ändras i fråga om detaljnivån för de uppgifter som krävs. I och med förslaget förblir behovet av specialbeskrivningar måttfullt när bygglov söks, och tillståndsbehandlingen ändras inte genom de nya kraven.

De begränsningar av skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation som föreslås kan något fördröja utvecklingen av nya, koldioxidsnåla innovationer till exempel inom sektorn för småhusbyggande och i fråga om byggnader som genomgår större renoveringar.

4.2.2.3 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

De ändringsförslag som hänför sig till bygglovsprocessen medför inga betydande kostnader för de offentliga finanserna. Ändringsförslagen om byggnaders koldioxidsnålhet och livscykelgenskaper skulle inte ha några betydande konsekvenser för de offentliga finanserna.

4.2.2.4 Konsekvenser för kommunekonomin

Byggnadstillsynens personalresurser låg på ungefär samma nivå från början av 2000-talet fram till början av 2010-talet. Åren 2012–2017 var antalet enheter som minskade sin expertpersonal inom byggsektorn fler än de enheter som utökade personalen. De kommuner som utökade sin personal var i regel kommuner där byggandet hade ökat. Byggnadstillsynens totalkostnad på årsnivå är cirka 90 miljoner euro. År 2016 täcktes största delen av byggnadstillsynens omkostnader i hela landet genom avgifter.

De kostnader som tillståndsbehandlingen orsakar kommunerna täcks i huvudsak genom avgifter för tillståndsbehandlingen. Konsekvenserna av de ändringsförslag som gäller processen är neutrala för den kommunala ekonomin. Återbetalningen av byggnadstillsynsavgifter kan på kort sikt ha betydande konsekvenser för vissa enskilda kommuner. Kravet i fråga om behandlingstiden kan främja samarbetet mellan byggnadstillsynsmyndigheterna när det gäller utjämning av kapaciteten. På lång sikt kan en sådan nätverksbaserad byggnadstillsyn ha en positiv inverkan på omkostnaderna för hela byggnadstillsynsfältet.

Ändringsförslagen om byggnaders koldioxidsnålhet och livscykelegenskaper skulle inte medföra några betydande tilläggskostnader för kommunerna. De föreslagna inskränkningarna av skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation minskar dock något de administrativa kostnaderna för kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter. Enligt förslaget ska byggnadstillsynsmyndigheten fortfarande vara skyldig att i samband med behandlingen av bygglov kontrollera att den klimatdeklaration och den materialspecifikation som krävs har gjorts, men endast för ett mindre antal byggprojekt än tidigare. Jämfört med den ursprungliga propositionen behöver kommunerna inte lika omfattande kompetens och utbildning i bedömningen av koldioxidsnålheten vid större renoveringar.

Kommunernas egna kostnader i egenskap av fastighetsägare och när de påbörjar ett byggprojekt minskar något på grund av att inte heller de i fortsättningen behöver göra klimatdeklarationer eller materialspecifikationer för vissa byggnader. Kravet på att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation slopas bland annat för simhallar och ishallar samt andra byggnader som hör till användningskategori 9 i miljöministeriets förordning om nya byggnaders energiprestanda (1010/2017).

4.2.2.5 Konsekvenser för samhällsekonomin

Byggandet står för en betydande del av produktiviteten i samhällsekonomin. År 2023 arbetade cirka 180 000 personer inom byggbranschen och branschens andel av Finlands bruttonationalprodukt utgjorde cirka 6,8 procent. Bestämmelserna om behandlingstiden för tillstånd kan ha en positiv inverkan på investeringstakten och därmed på samhällsekonomin.

Placeringstillståndet för industriprojekt för omställning till ren energi påskyndar genomförandet av investeringar, vilket kan ha en positiv inverkan på sysselsättningen och skatteutfallet.

Bestämmelserna om koldioxidsnålhet kan anses ha positiva konsekvenser för utvecklingen av koldioxidsnåla lösningar i Finland, för erhållande av önskvärda investeringar och för konkurrenskraften i ett läge där rent och hållbart byggande redan nu påverkar byggsektorns arbetstillfällen globalt och på alla nivåer. Utvecklandet av koldioxidsnåla byggmaterial har stor potential. I relation till invånarantalet är Finland Europas största exportör av byggprodukter.

Slopadet av skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation för fristående småhus innebär att klimatdeklaration inte görs för cirka 6 600 fristående småhus på

årsnivå¹². Utarbetandet av en klimatdeklaration och en materialspecifikation för småhus har uppskattats kosta i genomsnitt några hundra euro¹³. Sammanlagt kostar utarbetandet av klimatdeklarationer för fristående småhus cirka 1,3 miljoner euro per år. Största delen av dessa byggnader färdigställs dock direkt i husfabriken eller levereras som nyckelfärdiga byggnader, varvid samma klimatdeklaration kan utnyttjas för flera olika byggnader med små ändringar, vilket avsevärt minskar kostnaderna för deklARATIONEN. Effekten på samhällsekonomin är därför sannolikt mindre än vad som anförts ovan.

Om användningskategori 9 stryks ur klimatdeklarationens tillämpningsområde minskar antalet klimatdeklarationer årligen med cirka 1 000¹⁴. Denna användningskategori omfattar mycket olika typer av byggnader och byggnader som lämpar sig för olika användningsändamål, av vilka största delen är trafikbyggnader, lagerbyggnader och andra byggnader som inte hör till kategori 1–8. Eftersom denna användningskategori innehåller mycket olika byggnader är det svårt att uppskatta de årliga konsekvenserna för samhällsekonomin. Klimatdeklarationerna för dessa byggnader kan dock uppskattas vara något enklare än till exempel när det gäller kontorsbyggnader (kostnaden för klimatdeklarationen för en kontorsbyggnad är cirka 2 250–5 000 euro¹⁵).

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

Museimyndigheternas verksamhet försvåras i och med att besvärsträtten slopas.

Enligt förslaget ska en klimatdeklaration och en materialspecifikation i fortsättningen krävas endast för de byggnader som omfattas av tillämpningsområdet för gränsvärdesstyrningen. Det innebär i praktiken att klimatdeklaration och materialspecifikation inte längre krävs t.ex. för nya fristående småhus. Fristående småhus står för en betydande andel av det totala antalet tillståndsansökningar. Enbart slopandet av skyldigheten att göra en klimatdeklaration för fristående småhus innebär att klimatdeklaration och materialspecifikation inte behöver utarbetas för bygglov för cirka 6 600 byggnader på årsnivå. Småhus byggs redan nu huvudsakligen med koldioxid-snåla lösningar, så det är inte nödvändigt att styra gränsvärdena för dem.

I propositionen slopas kravet på att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation också för simhallar och ishallar samt andra byggnader som hör till användningskategori 9 i miljöministeriets förordning om nya byggnaders energiprestanda (1010/2017). Samtidigt slopas kravet på klimatdeklaration och materialspecifikation för byggnader som genomgår en större renovering. Dessa nya byggnader och byggnader som genomgår en större renovering står för en betydande del av det totala antalet tillståndsansökningar, vilket innebär att slopandet av dem också innebär en betydande minskning av byggnadstillsynsmyndighetens arbetsmängd. Den klart minskande arbetsmängden gör tillståndsförfarandet smidigare.

Enligt branschföreningen Pientaloteollisuus PTT ry beviljades år 2022 sammanlagt cirka 6 600 bygglov för egnahemshus och parhus, vilket motsvarar cirka en fjärdedel av alla beviljade bygglov samma år. Som jämförelseobjekt har Statistikcentralens uppgifter om det totala antalet bygglov år 2022 använts. På basis av registret över energicertifikat söktes år 2022 cirka 970 energi-

¹² Antalet motsvarar antalet sökta bygglov för småhus år 2022, enligt statistik från småhusindustrins branschförening Pientaloteollisuus.

¹³ Uppskattningen av priset baserar sig på FIGBC:s utredning 2020 om klimatdeklarationens konsekvenser för byggprojekten, ”Vaikutusarvio ilmastoselvityksen laatimisesta rakennushankkeelle”.

¹⁴ Antalet motsvarar antalet energicertifikat som upprättats för användningskategori 9 (Övriga byggnader) år 2022.

¹⁵ Uppskattningen av priset baserar sig på FIGBC:s utredning 2020 om klimatdeklarationens konsekvenser för byggprojekten, ”Vaikutusarvio ilmastoselvityksen laatimisesta rakennushankkeelle”.

certifikat för tillståndsfasen för byggprojekt inom användningskategori 9. Antalet torde motsvara ungefär tre procent av det årets bygglov. Slopandet av skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation också i samband med en större renovering minskar avsevärt kostnaderna för byggandet och byggnadstillsynen.

För att göra förfarandena smidigare föreslås det i propositionen att det till lagen fogas en grundläggande bestämmelse med stöd av vilken man vid utfärdandet av gränsvärden kan beakta särskilda situationer där det är särskilt svårt att underskrida gränsvärdena på grund av byggnadens särdrag i anslutning till dess användningsändamål eller placeringsort eller på grund av det tekniska och funktionella genomförandet av väsentliga tekniska krav enligt 29 § i lagen. Genom det föreslagna tillägget kan man på förhand säkerställa och vid behov reagera på situationer där det visar sig vara särskilt svårt att underskrida gränsvärdet, till exempel på grund av byggnadens höjd, brandsäkerhet eller läge. Avsikten är till exempel att undvika oskäligen situationer, säkerställa att andra väsentliga tekniska krav uppfylls och även i övrigt hålla bygglovsförfarandet så smidigt som möjligt också i fortsättningen, när gränsvärdena tas med i styrningen.

Genom ändringen av miljöskyddslagen säkerställs det att tillämpningen av 156 b § är förenlig med bygglagen och att också terminologin motsvarar begreppen i bygglagen. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet och miljöförvaltningsmyndighet är centrala myndigheter vid den praktiska tillämpningen av bestämmelsen. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten ska inom sitt verksamhetsområde fortfarande övervaka att avloppsvatten i glesbygden inte förorenar miljön. Förslaget förskjuter tyngdpunkten i riktning mot den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten särskilt i fråga om den föreslagna 156 b § 1 mom. 1 punkten. Det beror på en ändring av tillståndssystemet enligt bygglagen.

4.2.3.1 Konsekvenser för kommunernas informationshantering

De ändringsförslag som hänför sig till bygglovsprocessen förutsätter vissa ändringar i kommunernas informationshantering. Kommunerna måste börja följa behandlingstiderna för tillstånden. Om kommunen använder ett elektroniskt system för tillståndsbehandlingen, bör de utveckla verktyg för uppföljning och övervakning av behandlingen. I systemet ska det registreras när tillståndet ursprungligen har anlänt, när det har varit tillräckligt och när tidsfristen för behandling av tillståndet närmar sig. Det vore ändamålsenligt att utveckla ett förfarande för att påminna om när tidsfristen närmar sig sitt slut. Det skulle vara möjligt att separat för varje anställd följa hur smidiga processerna är. Dessutom bör ett förfarande utvecklas för motiveringarna till begäran om komplettering av tillstånd och eventuella ändringar som detta kan kräva i systemet för tillståndsbehandling. Behandlingen av byggnadstillsynsavgiften bör ändras för att möjliggöra förfaranden för återbetalning av tillståndsavgifter.

Den projektinformationsmodell eller de uppgifter i maskinläsbar form som motsvarar byggnadsplanerna för byggnaden ska enligt förslaget utarbetas på huvudritningsnivå. Att uppgifterna avgränsas till huvudritningsnivån minskar mängden byggnadsinformation som samlas in av kommunerna. Även informationens exakthet minskar.

Processen för återbetalning av byggnadstillsynsavgiften skulle ge de förtroendevalda information om orsakerna till att processerna är tröga och möjligheter att kräva att förfarandena blir smidigare. Beräkningen av behandlingstiderna för bygglov skulle förenhetligas. I samband med behandlingen av återbetalningskraven fås också information om skillnaderna mellan kommunerna vid behandlingen av bygglov. De uppföljningsuppgifter som samlas in kan utnyttjas i den nationella utvecklingen av byggnadstillsynen.

4.2.3.2 Byggande

Förslaget preciserar att det i samband med behandlingen av tillstånd inte kan krävas mer omfattande planering än projektbeskrivningar och byggnadsritningar. Kravet på exakthet i de utredningar och uppgifter som krävs för tillståndsbehandlingen kan endast grunda sig på projektbeskrivningarna och huvudritningarna. Det går inte att kräva någon specialprojektering.

Specialbeskrivningar och informationsmodeller för dem lämnas in till byggnadstillsynen endast i den omfattning som byggnadstillsynen av grundad anledning begär det. Å andra sidan ska sökanden före slutsynen lämna in de planer som motsvarar genomförandet och eventuella informationsmodeller för planerna i en fullständig serie som täcker hela byggnaden. Å andra sidan kan byggnadstillsynsmyndigheten kräva att planer ska lämnas in bara om det finns en särskild anledning till det. Bestämmelsen förutsätter oundvikligen att det i byggfasen förs närmare diskussioner mellan projekterarna och myndigheterna. Det bidrar till att förbättra kvaliteten på byggandet och gör byggfasen smidigare.

Genom 68 a § förenhetligas myndighetsverksamheten i fråga om bygglovsprocessen utifrån verksamhetsmodeller som visat sig vara bra. Vid överbelastning i tillståndsbehandlingen kan man som praxis ha att samarbeta med andra byggnadstillsynsmyndigheter.

Konsekvenserna accentueras i tillväxtcentra där behandlingstiderna vid överbelastning i tillståndsbehandlingen är 3–7 månader. I Finland varierar byggprojekten från stora offentliga byggnader till småhus, varvid omfattningen av en enskild plan varierar avsevärt till sitt innehåll.

Lagändringen skapar enligt RP 139/2022 rd förutsättningar för att övergå till behandling av planer som baserar sig på informationsmodeller även inom tillståndsbehandlingen, när kommunen bestämmer det. Efter införandet och en övergångsperiod kommer behandlingen utifrån informationsmodeller emellertid att göra myndighetsarbetet smidigare och minska det manuella myndighetsarbetet.

Behandlingstiden tillåter att kommunerna snabbare övergår till en informationsmodellbaserad behandling av planerna.

4.2.4 Konsekvenser för miljön

I fråga om tillståndsbehandlingen har propositionen inte några direkta miljökonsekvenser.

Placeringstillståndet för omställning till ren energi påskyndar kampen mot klimatförändringen i och med de nya, rena industriella processerna.

Genom reglering kan en stor del av de nya byggobjekten styras så att koldioxidsnålheten under deras livscykel förbättras för både byggmaterial och den energi som används i byggnaden utan att byggkostnaderna eller de dagliga kostnaderna ökar betydligt. En effektiv styrning kan genomföras i form av gränsvärdesstyrning.

Det föreslås inga sådana ändringar i tillämpningsområdet för gränsvärdena, som i hög grad påverkar miljökonsekvenserna. I lagen föreslås det att de byggnader som gränsvärdena gäller ska specificeras enligt användningskategori. Det innebär dock inte att lagens ursprungliga syfte ändras i fråga om genomförandet av gränsvärdesstyrningen, eftersom det föreslagna tillämpningsområdet följer samma utgångspunkt som i den ursprungliga propositionen om bygglagen (RP 139/2022 rd); tillämpningsområdet för gränsvärdet för koldioxidfotavtryck omfattar fortfarande

byggnader för vilka det också föreskrivs gränsvärden för E-talet i 4 § i miljöministeriets förordning (1010/2017). Detta skulle fortfarande vara utgångspunkten. De föreslagna ändringarna i fråga om tillämpningsområdet skulle inte ha någon betydande inverkan på uppnåendet av de ursprungliga målen för minskning av växthusgasutsläppen, utan storleken på de positiva klimatteffekterna beror i hög grad på de valda gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket och på hur snabbt de uppdateras. I proposition RP 139/2022 framhölls det att det genom gränsvärdesstyrning är möjligt att minska och årligen undvika några hundra tusen ton växthusgasutsläpp, beroende på nivån på de gränsvärden för byggnaders koldioxidfotavtryck som används vid styrningen.

Inskränkningarna av skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration och en materialspecifikation kan av dem som påbörjar ett projekt uppfattas som att man inte behöver fästa uppmärksamhet vid koldioxidsnålhet och materialeffektivitet i fråga om vissa byggnadstyper. När utsläppen från en byggnads livscykel inte bedöms eller görs synliga ökar inte heller medvetenheten om dem. Samtidigt försvåras styrningen av koldioxidsnålheten i projekten. Det är dock mycket svårt att bedöma vilka indirekta konsekvenser en insnävning av tillämpningsområdet har för koldioxidutsläppen, eftersom avsikten inte har varit att gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket ska tillämpas på dessa byggnader. Som det sägs ovan har det inte föreslagits någon ändring i tillämpningsområdet för gränsvärdet för koldioxidfotavtrycket, så det kan antas att de ändringar som föreslås i propositionen inte har någon betydande inverkan på uppnåendet av de ursprungliga målen för minskningen av koldioxidutsläpp. En klimatdeklaration kan dock utarbetas frivilligt för ovannämnda byggprojekt. En standardiserad och tillförlitlig beräkningsmetod gör det dock möjligt att, även utan någon direkt förpliktelse, öka medvetenheten om projektens koldioxidfotavtryck och koldioxidhandavtryck samt att jämföra projektens koldioxidsnålhet.

I propositionen föreslås det också att det i fortsättningen inte längre ska krävas klimatdeklaration eller materialspecifikation för byggnader som genomgår större renoveringar, eftersom det inte ställs några gränsvärdeskrav på dem. Slopandet av skyldigheten att göra en klimatdeklaration och en materialspecifikation vid större renoveringar inverkar på så sätt att olika aktörers kunskap om klimatteffekterna av byggnadsrenoveringar inte ökar i den omfattning som bedömdes vid beredningen av den ursprungliga bygglagen. Enligt proposition RP 139/2022 rd var avsikten att växthusgasutsläppen från renoveringar och bedömningen av dem skulle göras synliga. Avsikten var att bidra till att minska växthusgasutsläppen från byggnader så att medvetenheten om dem ökar och bidra till att styra upphandlingen och planeringen så att de blir klimatvänligare. Skyldigheten att upprätta en klimatdeklaration även för renoveringsprojekt gör det dessutom, möjligt att samla information om det befintliga byggnadsbeståndet och dess utsläpp, vilket främjar genomförandet av den nationella renoveringsstrategin. I samband med större renoveringar sker å andra sidan redan en stark styrning utifrån energieffektiviteten, vilket direkt stöder genomförandet av koldioxidsnålhet också i dem. Den nationella metoden för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet kan i fortsättningen tillämpas frivilligt också på större renoveringar.

I propositionen föreslås det att det till lagen fogas en bestämmelse med stöd av vilken man vid fastställandet av gränsvärden för koldioxidfotavtrycket för nya byggnader också kan beakta särskilda situationer där det är särskilt svårt att underskrida gränsvärdena på grund av byggnadens särdrag i anslutning till dess användningsändamål eller placeringsort eller på grund av det tekniska och funktionella genomförandet av väsentliga tekniska krav enligt bygglagen. Förslaget ger behövlig flexibilitet vid verifieringen av gränsvärdena. Samtidigt inverkar förslaget på så sätt att gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket inte leder till sämre livscykelkvalitet inom byggandet. Genom de föreslagna ändringarna kan man alltså sträva efter att säkerställa att gränsvärdena inte leder till att byggandet tar en oönskad riktning till exempel så att byggnadernas livslängd förkortas eller byggkvaliteten försämras. Vid gränsvärdesstyrningen kan det också bli

möjligt att avvika från ett gränsvärde, om projektet har satsat särskilt på livscykelkvalitet eller egenskaper inom cirkulär ekonomi. För att koldioxidsnålhet ska uppnås är det viktigt att genomförandet av andra väsentliga tekniska krav, såsom brandsäkerhet eller ljudisolering, inte försvåras i onödan. Med tanke på minskningen av växthusgasutsläppen är det dock viktigt att tröskeln är hög i särskilda situationer, så att målen för gränsvärdesstyrningen inte samtidigt åsidosätts.

Bestämmelsen i 156 b § i miljöskyddslagen är ett viktigt element i den reglering som tillämpas på avloppsvatten i glesbygden. Avloppsvatten får fortfarande inte förorena miljön. Det är därför nödvändigt att ändra bestämmelsens innehåll och i den utsträckning det är möjligt också samordna den med bygglagen för att behandlingen av hushållsavloppsvatten också i fortsättningen effektiviseras vid renoveringar i dessa fall.

4.2.5 Övriga samhällliga konsekvenser

De föreslagna ändringarna har inga konsekvenser för jämställdheten

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Innehållet i korrigeringar baserar sig på skrivningarna i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Tanken har varit att i bygglagen endast göra de ändringar som är viktigast utifrån regeringsprogrammet, så att bygglagen kan ändras redan innan den träder i kraft.

Under beredningen övervägdes att foga samman klimatdeklarationen och materialspecifikationen också på paragrafnivå och att slopa materialspecifikationen. Man övervägde också möjligheten att klimatdeklarationen skulle lämnas först när byggnaden tas i bruk.

När det gäller effektiviseringen av behandlingen av hushållsavloppsvatten utreddes möjligheten att koppla också 156 b § 1 mom. till bygglovet. Detta alternativ skulle ha uteslutit ett stort antal fastigheter från effektiviseringsskyldigheten samtidigt som miljöskyddsmyndigheten skulle ha tvingats förlita sig på riskbaserad tillsyn. Tröskeln för bygglov är högre än den nuvarande tröskeln för åtgärdstillstånd, och därför har detta alternativ inte ansetts fungera med tanke på jämlikheten eller vattenskyddet.

Ett annat alternativ har varit att till 156 b § foga ett nytt moment där det föreskrivs om en ny anmälningsskyldighet för den som vidtar en åtgärd. Alternativet innebar att fastighetsägaren skulle göra en anmälan om en renovering som avses i 156 b § 1 mom. till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten 30 dagar före renoveringen. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten skulle då varit skyldig att granska anmälan och eventuellt kontrollera fastigheten. Detta alternativ ansågs medföra onödigt administrativ börda. Det hade också varit svårt att övervaka att anmälningsskyldigheten fullgörs. Alternativet ansågs vara alltför tungrovt både ur fastighetsägarens och myndighetens synvinkel.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Byggande

Trots internationaliseringen finns det fortfarande stora skillnader mellan de olika europeiska länderna när det gäller lagstiftningen om markanvändning och byggande. Dels är det fråga om utveckling som sedan århundraden tillbaka har gått i olika riktningar samt skillnader i rätts- och

förvaltningskulturen. Dels är det fråga om att bestämmelser utarbetas och revideras i olika takt. Även i genomförandet av unionens direktiv förekommer det variation. Skillnaderna i genomförandet av direktiv ledde bland annat till att byggproduktivet ersattes med byggproduktförordningen, som är direkt tillämplig i medlemsstaterna och som trädde i kraft den 1 juli 2013. Mångfalden och variationen vad gäller administrativa organ samt skillnader i kommunernas antal och storlek har en direkt inverkan på praxisen inom planläggning och byggande.

Nedan granskas lagstiftningen om planläggning och byggande i de nordiska länderna.

Sverige

Sveriges motsvarighet till vår markanvändnings- och bygglag, plan- och bygglagen (PBL), är från 2010. Lagen kompletteras av en förordning, plan- och byggförordningen (PBF). Byggbestämmelser finns också i den centrala myndigheten Boverkets regelsamling, Boverkets byggregler (BBR). Det finns alltså tre nivåer: lagen, den kompletterande förordningen och BBR. Till stöd för tillämpningen av lagen, förordningen och föreskrifterna publicerar Boverket mycket material i form av anvisningar och olika utredningar. Materialmängden är ansevärd. I en databank (PBL kunskapsbanken) samlas olika former av vägledande material. Till stöd för exempelvis planläggning finns publikationen "Allmänt råd för planbestämmelser från 2 januari 2015" (BFS 2014:5 DPB 1). Boverket är myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende.

Tillståndssystemet grundar sig på ett tillstånds- och anmälningsförfarande. Nybyggnad och tillbyggnad kräver i allmänhet bygglov. Likaså har det krävts bygglov för väsentliga ändringar av användningsändamålet, om det i byggnaden inreds någon ytterligare bostad och om en byggnad på ett detaljplanerat område byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt (9 kap. i PBL). Vid ingången av juli 2017 trädde en ändring av PBL i kraft, där tillståndsplikten har lindrats till vissa delar. Genom lagändringen utvidgades dock kommunens möjligheter att skärpa tillståndsplikten för fasadändringar och motsvarande ändringar på alla detaljplanerade områden. Tidigare gällde möjligheten att utvidga tillståndsplikten enbart miljömässigt värdefulla områden. På sådana värdefulla områden får kommunen framöver utvidga tillståndsplikten så att den även gäller vissa åtgärder som i övrigt i allmänhet är befriade från tillstånd, såsom belysningsarrangemang och skyltar.

Anmälningsplikt i fråga om en ändring av en byggnad gäller vid

- en ändring som innebär att konstruktionen av byggnadens bärande delar berörs,
- en ändring som innebär att byggnadens planlösning påverkas avsevärt,
- en installation eller väsentlig ändring av en hiss, eldstad, rökkanal eller anordning för ventilation,
- en ändring som väsentligt påverkar brandskyddet i en byggnad,
- underhåll av ett sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser,
- nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk,
- uppförande eller tillbyggnad av ett så kallat Attefallshus (9 kap. 4 a och 4 b § i PBL),
- ändring av en komplementbyggnad som innebär att den blir ett komplementbostadshus,
- inredning av ytterligare en bostad i ett enbostadshus.

Attefallsbestämmelserna gör det möjligt att använda stugor på högst 30 kvadratmeter som är befriade från bygglov för permanent boende eller fritidsboende även i strid med en detaljplan. Bestämmelserna gäller befintliga småhustomter där det redan från tidigare finns ett egnahemshus eller parhus. Om tomten är obebyggd möjliggör inte bestämmelserna att det uppförs en

stuga. Det finns även andra begränsningar, såsom områden som angetts som värdefulla i detaljplanen eller som är viktiga för försvaret, och där är Attefallshus inte tillåtna. Det bör även observeras att Attefallshus kräver anmälan och i vissa situationer även startbesked för arbetet. Trots det har Attefallsbestämmelserna upplevts som viktiga ur ett samhällsperspektiv. År 2015 (bestämmelserna trädde i kraft i juli 2014) gjordes det Attefallsanmälningar om cirka 1 100 objekt. Förutom att bestämmelserna tillåter separata stugor på 30 kvadratmeter, möjliggör den också tillbyggnad på högst 15 kvadratmeter av befintliga byggnader.

Bostadshus för en eller två familjer är i fråga om vissa åtgärder befriade från tillståndsplikt. För en del av dem behövs det inte heller någon anmälan.

Kommunen har också möjlighet att mildra tillståndsplikten. Ett mildrande av tillståndsplikten sker med hjälp av antingen en plan eller områdesbestämmelser.

Listan över åtgärder som kräver anmälan är lång. Betydligt kortare är listan över de åtgärder som inte kräver vare sig lov eller anmälan. Befrielse grundar sig på såväl åtgärdens art som på om byggnaden är placerad på ett planlagt eller icke-planlagt område och om det gäller ett småhus (egnahemshus eller parhus) eller inte. Rivningslov krävs inte för ekonomibyggnader som finns utanför ett planområde och som används för jord- och skogsbruk eller motsvarande näringar.

Ett tidsbegränsat bygglov kan beviljas för totalt högst 15 år. Ett tidsbegränsat bygglov är möjligt för alla normala åtgärder som kräver bygglov, men en förutsättning är att projektet är tillfälligt. På samma sätt som i fråga om tillfälliga bygglov i Finland finns det i anslutning till tidsbegränsade bygglov stort utrymme för skönsmässig bedömning av vilka byggbestämmelser som ska följas och i vilken omfattning.

Anmälningsförfarandet har likheter med tillståndprocessen, men skiljer sig också från den. Tillståndsmyndigheten bedömer behovet av ett sådant tekniskt samråd som normalt är förenat med bygglov. Om det anses att det inte behövs något samråd, kan ett projekt med enbart anmälningsplikt genomföras efter det att myndigheten har gett ett startbesked. Om det däremot bestäms att det ska hållas ett tekniskt samråd, går man tillsammans med myndigheten igenom kontrollplanen för åtgärderna. Förslag om en eventuell kontrollansvarig (KA) ges av den som ska påbörja projektet i princip redan när anmälan lämnas.

Byggherren har, på samma sätt som i Finland, ett omfattande ansvar även för byggåtgärder som inte kräver lov. Ansvaret omfattar hela regelverket om byggande. En skillnad uppstår emellertid av att det för myndighetens del inte har föreskrivits om någon liknande princip om anpassad tillsyn som hos oss. I Sverige har det inte ställts några mera särskilda behörighetskrav för projekterare. Däremot krävs det i Sverige, förutom när det gäller mindre åtgärder, certifierade kontrollansvariga.

När det gäller genomförandet av byggnadsarbete är det i Sverige byggnadsnämnden som enligt plan- och byggförordningen ansvarar för att byggherren fullgör sina lagstadgade skyldigheter. Ansvaret omfattar de formella föreskrifterna om tillståndprocessen, arbetsprocessen och ibruktage liksom de materiella kraven i fråga om lov och byggande. Även tillsynen över byggnaders skick hör till byggnadsnämnden (byggnadstillsynen). Byggnadstillsynen ska ingripa när den upptäcker förseelser och försummelse. Lagen (PBL) innehåller en egen uppsättning bestämmelser om sanktionsavgifter. I stället för det inledande möte som hålls i Finland använder man sig i Sverige av ett startbesked, i samband med vilket det bedöms om ett projekt har förutsättningar att uppfylla alla krav. Före startbeskedet hålls ett lagstadgat tekniskt samråd om ge-

nomförandet. Syftet är att man i samband med det tekniska samrådet för myndigheten ska presentera bland annat ett förslag till kontrollplan för projektet och andra utredningar som ska ligga till grund för myndighetens startbesked. I Sverige behövs rivningslov om (1) en detaljplan har utarbetats för området eller (2) objektet ligger utanför detaljplaneområdet och kommunen har beslutat att rivningslov behövs på området. Befriade från kravet på rivningslov är de byggnader eller delar av dem som inte heller kräver bygglov, om kommunen inte särskilt har krävt rivningslov.

Den svenska modellen fungerar på samma sätt som i Finland och Norge, vilket innebär att alla bygglov och rivningslov behandlas i samma förfarande av samma myndighet. I Sverige handläggs ansökningarna av byggnadsnämnden.

I fråga om överklagande tillämpas liksom i Norge förvaltningslagen. Beslutet kan överklagas om dess verkningar för den klagande inte är av ringa betydelse.

Om en avgift tas ut för ett lovärende och handläggningstiden överskrids, reduceras avgiften med en femtedel för varje påbörjad vecka som tidsfristen överskrids. Avgiften reduceras dock inte om tidsfristen överskrids på grund av ett annat beslut enligt 9 kap. i samma lag. Också avgiften för behandling av anmälningspliktiga åtgärder kan sänkas med en femtedel, om handläggningstiden överskrids.

Bestämmelser om skydd av byggnadsminnen finns i 3 kap. i kulturmiljölagen (1988:950). Enligt den får en byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde förklaras för byggnadsminne av länsstyrelsen. Skyddsbestämmelserna anger på vilket sätt byggnaden ska vårdas och underhållas samt i vilka avseenden den inte får ändras. Länsstyrelsen kan också av särskilda skäl bevilja undantag från skyddsbestämmelserna. Dessutom kan länsstyrelsen upphäva en skyddsbestämmelse, om skyddet av byggnaden medför hinder, olägenhet eller kostnad som inte står i rimligt förhållande till dess betydelse.

Norge

I Norge finns bestämmelser om markanvändning och byggande i stadsplane- och bygglagen (lov om planlegging og byggesaksbehandling LOV-2008-06-27-71). Lagen kompletteras av förordningen Forskrift om byggesak (FOR-2010-03-26-488), vars bestämmelser bland annat preciserar kraven på ansökningar i byggärenden i enlighet med 1-1 §. Enligt 20-2 § i lagen har åtgärderna för byggande indelats i åtgärder som kräver att ett företag är ansvarigt för projektet, åtgärder som sökanden själv kan genomföra och åtgärder som inte kräver bygglov. Lagen och förordningen bör läsas parallellt, eftersom det i förordningen närmare anger vilka åtgärder som kräver ansökan och tillstånd.

Utgångspunkten är att projekten normalt alltid ska ha ansvariga aktörer som företräder allt från sökanden till en tredje part som är oberoende övervakare. De ansvariga aktörerna (ansvarlig søker, ansvarlig prosjekterende, ansvarlig utførende, ansvarlig kontrollerende) ansvarar för att lagstiftningen om byggande iakttas. Den som bygger på egen hand kan på vissa villkor beviljas undantag. I den norska modellen har kommunerna relativt stort utrymme för skönsmässig bedömning av vilka åtgärder som i den egna kommunen betraktas som ringa och därmed är befriade från kravet att en ansvarig aktör ska anlitas. Av ansvariga projekterare och utförare krävs dokumentation för att kvaliteten ska säkerställas. En skillnad jämfört med Finland och Sverige är, med undantag för mindre projekt, att den som ansöker om bygglov är ett ansvarigt företag. I lagen anges separat de projekt där sökanden kan vara en fysisk person. Kommunerna kan

själva inom ramen för lagen ange undantag från kravet på att den som ansöker om bygglov ska vara ett ansvarigt företag.

I fråga om ansökan om och beviljande av rivningslov tillämpas i Norge samma bestämmelser som i fråga om bygglov. Kommunen har dock rätt att avslå en ansökan om rivningslov till dess att starttillstånd för det nya projektet har beviljats (tillstånd att påbörja byggarbete, bygglov/anmälningsförfarande). Om detaljplanen förutsätter att byggnaden rivs har kommunen inte denna rätt.

Rätt eller skyldighet att riva en byggnad kan också ges på något annat sätt än efter ansökan. Planläggnings- eller byggnadsmyndigheten kan bestämma att en byggnad ska rivas av ägaren eller den ansvariga personen, om byggnadens skick kan medföra fara eller betydande olägenhet för människor, egendom eller miljön. Ett förordnande om rivning innehåller ett rivningslov. Planläggnings- och byggnadsmyndigheten kan, om en ägare eller ansvarig person saknas, ordna rivning och avlägsnande av byggnaden.

På överklagande i fråga om rivningslov tillämpas den norska förvaltningslagen [lov om behandlingsmåten i förvaltningssaker (förvaltningsloven)]. Rätt att överklaga har enligt förvaltningslagen antingen en part i ärendet eller någon annan som har ett rättsligt intresse av att söka ändring i ärendet. Överklagande av beslut om rivningslov har i Norge inte begränsats genom speciallagstiftning.

I Norge ska kommunerna i regel avgöra en lovansökan inom tolv veckor efter det att en fullständig ansökan har lämnats in. Med fullständighet avses minimikraven i tillståndsansökan (21–2 §). När tidsfristen överskrids ska kommunen återbetala den avgift som tas ut för inlämnande av lovansökan.

Avvikande från huvudregeln ska kommunen avgöra ansökan inom tre veckor, om det har förutsatts en ansvarig aktör eller om det är fråga om en åtgärd som avses i 20–4 §. Lov anses beviljat om tidsfristen överskrids och både ansökan och andra behövliga åtgärder eller bilagor, såsom inrättande av grannlarm, inte har väckt uppmärksamhet och andra tillstånd inte behövs. Tidsfristerna kan förlängas för korrigerings av fel eller komplettering av uppgifter.

Bestämmelser om kulturarvet finns i kulturminneslagen (lov om kulturminner, LOV-2018–12–20–119). Ett kulturminne kan enligt 3 § i den lagen vara automatiskt skyddat när förutsättningarna för det uppfylls. Det kan också skyddas genom ett enskilt beslut (15 §). Avvikelse från båda skyddsåtgärderna kan göras genom beslut av ministeriet så att det inte sker något betydande ingrepp i det skyddade kulturminnet.

Enligt planläggnings- och bygglagen kan det i detaljplanen i behövlig utsträckning utfärdas bestämmelser om markanvändningsändamålen genom vilka bland annat byggnaders och andra kulturobjekts skyddsvärden tryggas. Dispens för avvikelse från detta skydd kan sökas hos kommunen. Dispens kan inte beviljas, om det innebär att lagens syfte att främja en hållbar utveckling till gagn för samhället nu och i framtiden skulle åsidosättas och nationella eller regionala intressen inte skulle beaktas. Ett ytterligare villkor är dessutom en intressejämförelse mellan de fördelar och de nackdelar som ett beviljande ger. Fördelarna ska vara klart större än nackdelarna.

Danmark

Danmark har skilda lagar för planläggning och byggande. Planläggningslagen (planloven) ger dock också normer för byggandet. Danmarks geografiska landområde är indelat i zoner. Det

finns tre zoner: stadszoner (byzoner), sommarhuszoner (sommerhusområden) och landsbygdszoner (landzoner). De områden som hör till stads- och sommarhuszonerna definieras i lagen (7 kap. i planloven). Övriga områden hör till landsbygdszonen.

För att man ska få bygga på markområden som hör till de olika zonerna krävs det tillstånd av kommunen (35 § i planloven). Det är fråga om ett planeringstillstånd (planning permit) som ännu inte ger rätt att bygga. De projekt som inte kräver tillstånd anges separat. Befrielsen går delvis ihop med när det inte heller behövs något egentligt bygglov, men inte alltid. Byggnader som ansluter sig till jordbruk, skogsbruk och fiskeri är befriade från tillståndsplikt om de hänför sig till ovannämnd verksamhet som redan pågår. Utvidgning och renovering av en permanent bostad kräver inte tillstånd (planning permit), om den totala golvytan är mindre än 250 kvadratmeter.

Bestämmelser om bygglov och byggande finns i en egen lag. Bygglagen (bygglagen) är från 2010. Byggnadsreglementet (BR; byggnadsreglementet) preciserar och konkretiserar de tekniska kraven på byggande. Vid ingången av 2018 trädde ett nytt reglemente, BR18, i kraft. Under perioden den 1 januari–30 juni 2018 fick byggherrarna välja om de ville följa föreskrifterna i det tidigare byggnadsreglementet BR15 eller i BR18. Föreskrifterna kan inte kombineras. Föreskrifterna gäller i princip allt byggande, oberoende om tillstånd krävs eller inte. Kommunen har rätt att bevilja undantag (dispens) från föreskrifterna. I sista hand är det den kommunala myndigheten som även i övrigt beslutar om byggbestämmelsernas tillämpningsområde (tillståndsplikt). De bestämmelser som finns på riksnivå definierar inte uttömmande området för tillståndsplikt. Den som planerar att bygga uppmanas att ta kontakt med myndigheten i förväg. Inga undantag kan beviljas i fråga om formaliteter. När det gäller skyddade byggnader behöver inte alla föreskrifter tillämpas, ifall detta skulle leda till att skyddsvärden går förlorade. Byggnaderna är klassificerade enligt olika svårighetsnivåer (konstruktionsklasse). Det finns fyra klasser. Olika klasser har olika stränga krav i fråga om dokumentation vid ansökan om tillstånd. Likaså beror de krav som ställs på nivån för de certifierade specialprojekterare som ska anlitas på byggnadens klassificering.

Bestämmelser om erhållande av bygglov finns i 16 § i bygglagen, och bygglov krävs för åtgärder som avses i 2 § i samma lag. På ansökan om rivningslov för byggnader tillämpas samma bestämmelser som på byggande. I Danmark krävs enligt 47 § i förordningen om byggbestämmelser rivningslov för sådana byggnader för vilka bygglov behövs. Rivningslov behövs dock inte för ekonomibyggnader vars areal är högst 50 m².

Kommunfullmäktige kan kräva att sökanden lämnar de uppgifter som behövs för bedömningen av ansökan. Ansökningar om bygglov och till dem hörande undantagslov ska lämnas in med hjälp av kommunens egen digitala lösning. Ansökningar som lämnats in på något annat sätt avslås, om inte kommunfullmäktige låter bli att avslå ansökan om detta utifrån en samlad ekonomisk bedömning är en klar fördel för kommunen eller om den som lämnat in ansökan de facto på grund av särskilda omständigheter inte har haft möjlighet att använda den digitala lösning som kommunen erbjuder. Kommunfullmäktiges beslut enligt bygglagen kan enligt 23 § bygglagen överklagas av dem som beslutet är riktat till och av andra som har ett intresse i ärendet.

I den danska byggnadsskyddslagen (lov om bygningsfredning) skyddas gamla byggnader av arkitektoniskt, kulturhistoriskt eller miljömässigt värde som belyser bostads-, arbets- eller produktionsmässiga eller andra väsentliga drag i samhällsutvecklingen. Vid tillämpningen av lagen ska man se till att de skyddade byggnaderna får en ändamålsenlig användning som beaktar deras särdrag så att de bevaras också på längre sikt. Skydds- och bevaringsintressena beaktas i planläggningslagstiftningen och motsvarande lagstiftning. I skydds- och bevarandearbetet ska

största möjliga offentlighet iakttas. Byggnadsskyddslagen gäller också konstruktioner, byggnadsdelar, byggnaders omedelbara omgivning, parker och motsvarande delar av en skyddsvärd helhet.

En byggnad är skyddsvärd när den är skyddsmärkt i detaljplanen eller när rivningsförbud gäller för den i detaljplanen. En skyddsmärkt byggnad får inte rivas förrän meddelande om rivning har lämnats officiellt och kommunstyrelsen har meddelat ägaren om den har för avsikt att förbjuda rivningen. Rivning av en skyddad byggnad kräver tillstånd av kulturministern. Tillståndet kan också beviljas villkorligt. Om rivningslov har förvägrats kan ägaren också yrka att den skyddade fastigheten övertas av staten. Om fastigheten trots yrkandet inte tas i statens besittning, kan ägaren riva den skyddade byggnaden utan rivningslov.

Island

Det finns 8 administrativa regioner, 23 landskap och 74 kommuner i Island. Det finns separata bestämmelser om planläggning (zoning) och byggande. Bygglagstiftningen är från 2010, och den har reviderats flera gånger efter det. Frågor i anslutning till byggandet sköts av flera olika ministerier.

Iceland Construction Authority (ICA), som lyder under Islands miljöministerium, ansvarar för byggfrågor på Island. ICA ansvarar för byggnads-, räddnings- och brandsäkerhetsärenden samt elsäkerhetsärenden. ICA övervakar bland annat lokala brandkårer. Inom byggandet förutsätter den förnyade lagstiftningen att alla centrala aktörer antingen har en certifiering eller en licens, vilket kompletteras med ett obligatoriskt kvalitetskontrollsystem. Licenserna beviljas av ICA. De centrala aktörerna är projekterare, arbetsledare och byggherrekonstruktörer. ICA förvaltar också en elektronisk databas med hjälp av vilken bygglovsprocesserna sköts. Databasen innehåller i princip alla bygglov som har beviljats och kommer att beviljas på Island, inklusive ritningarna, inspektionsmanualerna och motsvarande samt en förteckning över yrkespersoner som beviljats licens.

När någon ansöker elektroniskt om bygglov av kommunen, bedömer man först den eventuella detaljplanen eller behovet av att ändra den. Denna bedömning utförs av planläggningsmyndigheten. Samma myndighet beslutar om bygglovet efter det att det finns markanvändningsförutsättningar för tillstånd. Tillståndsavgiften har varit cirka 5 euro per bostadskvadrat. Bara de tekniska frågorna i anslutning till byggandet hör till byggnadsinspektören. År 2018 övergick man i fråga om inspektionerna till obligatoriska, auditerade inspektionssammanslutningar eller till ackrediterade byggnadsmyndigheter. Alla inspektioner under arbetets gång rapporteras genom ICA:s portal. Den kommunala byggnadsinspektören gör i fortsättningen stickprovsinspektioner och dimensionerar inspektionerna enligt hur byggarbetsplatsen har fullgjort sina förpliktelser genom inspektioner som utförts antingen av kommunen själv eller av en inspektionssammanslutning. Antalet myndighetsinspektioner under arbetets gång kommer alltså att minska betydligt.

Det är ägaren som ansvarar för att bestämmelserna iakttas. Som bäst behandlas ett förslag enligt vilket ICA är skyldig att reagera om den lokala byggnadsinspektionen eller en certifierad projekterare eller inspektör försummar sina uppgifter eller om det upptäcks andra brister. Under behandling är även ett förslag som gäller strängare försäkringskrav. Det är meningen att det ska krävas att byggprocessen försäkras. Samtidigt kopplas försäkringsbolagen till den nationella byggdatabasen som förvaltas av ICA. Ett eget särdrag är den obligatoriska säkerhetsavgift (safety fee) som tas ut i samband med brandförsäkring. Betalningarna riktas till ICA. Avgiftens storlek är 0,045 promille av värdet på den försäkrade egendomen kalkylerat per år. Medlen

används för att ersätta jordbävnings- och andra motsvarande skador. Senast har betydande ersättningar betalats ut efter jordbävningen 2008.

5.2.2 Koldioxidsnålt byggande

Författningsstyrning av byggnaders koldioxidsnålhet används redan i Nederländerna, Frankrike, Sverige, Danmark, Norge och delar av Belgien. Island och Estland utvecklar för närvarande en liknande författningsstyrning. De nordiska ministrarna med ansvar för byggande har kommit överens om att harmonisera lagutvecklingen i på området. För att främja harmoniseringen inleddes 2023 ett samnordiskt projekt, Nordic Harmonisation of Life Cycle Assessment, som leds av Finlands miljöministerium.

Regleringen i Nederländerna grundar sig på ett gränsvärde för byggnaders miljökonsekvenser som byggnaderna inte får överskrida. Den gränsvärdesbaserade styrningen har använts i Holland sedan 2018 och åtstramningar i anslutning till den väntas 2025.

Lagstiftningen i Frankrike baserar sig på sådana begränsningar av byggnaders koldioxidfotavtryck som gradvis blir strängare samt på ökad användning av förnybara byggmaterial. En föreskrift om koldioxidsnålhet (RE2020) godkändes 2021 och trädde i kraft 2022. RE2020 ska enligt planerna uppdateras vart tredje år.

I Sverige trädde förordningen om klimatdeklaration för byggnader i kraft den 1 januari 2022. Förordningen omfattar tills vidare endast de första faserna i en byggnads livscykel (modulerna A1-A5). Förordningen gäller nya byggnader som behöver bygglov, med undantag av byggnader med tillfälligt bygglov, industribyggnader, byggnader som används inom jordbruket, byggnader med en bruttoyta under 100 m², försvarsmaktens byggnader, byggnader som uppförs av privatpersoner samt byggnader som uppförts av någon av följande instanser: Affärsverket svenska kraftnät, Fortifikationsverket, Statens fastighetsverk, Specialfastigheter Sverige AB eller Trafikverket. Klimatdeklaration behövs inte heller för utvidgningar. Utgångspunkten är alltså att småhus omfattas av tillämpningsområdet, om ingen av de ovan nämnda grunderna för undantag uppfylls.

Klimatdeklarationen ska upprättas senast när byggnaden är färdig. I klimatdeklarationen inkluderas byggnadens klimatskärm, bärande konstruktionsdelar och innerväggar. Konstruktionernas inre ytor och byggnadens tekniska funktioner omfattas inte av tillämpningsområdet.

Under 2027 kommer Sveriges förordning om klimatdeklaration för byggnader eventuellt att utvidgas till att omfatta modulerna B2, B4, B6 och C1-C4 och ett gränsvärde för avtryck av byggnaders koldioxidfotavtryck. Samtidigt fogas till tillämpningsområdet sådana renoveringsprojekt som kräver bygglov. Deklarationen ska också omfatta byggnadens grund och i fråga om vissa byggnadstyper också hustekniska system.

I Danmark inleddes regleringen kring klimatdeklarationen vid ingången av 2023 direkt med gränsvärdesreglering (BR18). Dessa gränsvärden kommer att skärpas med några års mellanrum, nästa gång 2025, därefter 2027 och 2029. Tillämpningsområdet omfattar nästan alla typer av byggnader från småhus till sommarstugor med en yta på över 1 000 kvadratmeter. För närvarande faller alltså största delen av småhusen utanför tillämpningsområdet. Renoveringar har lämnats utanför regleringen. Vid beräkningen av koldioxidavtryck beaktas modulerna A1-A3, B4, B6, C3 och C4 samt D1 och D2. Bestämmelserna om koldioxidsnålhet kommer att utvidgas så att nästan alla nybyggnader 2025 omfattas av tillämpningsområdet oberoende av deras storlek. Samtidigt kan beräkningen kompletteras med tidigare uteslutna beräkningsmoduler. Vid

beräkningen av koldioxidfotavtrycket beaktas nästan alla byggnadsdelar från bärande konstruktioner till elektronisk husteknik.

I Norge trädde en förordning om reglering av byggnaders koldioxidfotavtryck i kraft i början av 2023. Kravet på beräkning av koldioxidfotavtrycket gäller affärsbyggnader och flervåningshus samt stora ombyggnader. Småhus omfattas alltså inte av tillämpningsområdet. Enligt den byggtekniska föreskriften TEK17 (17-1 §) beaktas vid beräkningen av koldioxidfotavtrycket modulerna A1-A3, B2 och B4. Norge tillämpar inte gränsvärdesstyrning. Vid beräkningen av koldioxidfotavtrycket beaktas grunden, bärande konstruktioner, ytterväggar och innerväggar samt golv och tak, och beräkningen görs i ibruktagningsfasen.

Estland har för avsikt att publicera en författning om klimatdeklaration för byggnader under 2025. Klimatdeklarationen ska till en början gälla endast nya byggnader, men möjligen kommer renoveringsobjekt att inkluderas i tillämpningsområdet senare. Beräkningen är planerad att utföras i bygglovsfasen och i ibruktagningsfasen. Det finns ingen exakt plan för gränsvärdesstyrningen, men i den estländska färdplanen Green Tiger Construction Roadmap 2040 föreslås det att ett gränsvärden för byggnaders koldioxidfotavtryck ska fastställas under 2027.

Island planerar att införa gränsvärden för byggnaders koldioxidfotavtryck 2026.

5.2.3 Digitaliseringen av byggnadstillsynen i Europa

5.2.3.1 Inledning

Byggnadsindustrin spelar en viktig roll i många länder. Byggnadsindustrin påverkar inte bara ekonomin utan har också en direkt inverkan på de sociala aspekterna av livet genom att skapa, förändra och förbättra livsmiljön. Samtidigt har byggnadsindustri en betydande miljöpåverkan under byggnadens hela livscykel, från utvinning av råvaror till slutet av livscykeln, dvs. rivning av byggnaden. Inom till exempel Europeiska unionen står byggsektorn för 18 miljoner direkta arbetstillfällen och för omkring 9 procent av bruttonationalprodukten i unionen. Sektorn skapar också nya jobb, främjar ekonomisk tillväxt och erbjuder lösningar på sociala utmaningar, klimatutmaningar och energitmaningar. Under de senaste åren har byggnadsindustrin ställts inför stora utmaningar när det gäller att balansera mellan miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter och sättet att genomföra byggprocessen. COVID-19-pandemin påverkade i hög grad byggbranschen. Det är nu mycket viktigt att hitta nya vägar och använda kreativa och innovativa lösningar för att förbättra byggnadsprocessen så att den blir konkurrenskraftig och hållbar. Digitaliseringen, automatiseringen och utnyttjandet av ny teknik utvecklas snabbt och får en ökande roll inom byggandet. Den nya tekniken och öppna data kommer att ge ytterligare stöd till beslutsprocessen vid okonventionella och plötsliga händelser. Strategier och program från regeringar i olika europeiska länder spelar en viktig roll när det gäller att uppnå huvudprinciperna för hållbar utveckling.

5.2.3.2 Allmän information

I maj 2018 publicerade CEBC den första rapporten eDelivery in Europe, som gav en översikt och en jämförelse av elektroniskt utbyte av information om byggnadstillsynsprocesserna mellan medlemsorganisationerna. Svaren på en webbenkät med 30 medlemsorganisationer analyserades. Det konstaterades att digitaliseringsgraden i medlemsorganisationerna (och medlemsländerna) varierade stort. Gemensamt för alla medlemmar var insikten att digitaliseringsprocessen måste inledas och nya lösningar hittas för att hantera byggandet. Nya idéer och lösningar utvecklades kontinuerligt. Enkäten upprepades i början av år 2023.

De utmaningar som ekonomierna i alla länder mött de senaste åren, särskilt de begränsningar som pandemin medförde, har ökat behovet av att fästa större uppmärksamhet vid digitaliseringsprocesserna inom byggbranschen. Medlemmarna i CEBC beslutade därför att se över hur digitaliseringen fortskrider bland medlemmarna och tillhandahålla en översikt och jämförande analyser av fakta.

Det är viktigt att påpeka att byggsektorn är en icke-harmoniserad sektor. Alla länder har utvecklat sina egna system för att skapa en livsmiljö av hög kvalitet och för att säkerställa en hållbar utveckling, bevarandet av kulturella, historiska och miljömässiga värden samt en rationell användning av energiresurserna. I vissa länder fungerar systemet främst på nationell och kommunal nivå, i andra är det ett dubbelt system – ett offentligt och ett privat eller en kombination av dessa. Centraliseringsnivån varierar också. För att digitaliseringsnivån i förvaltningsprocessen för byggande ska kunna analyseras grundligt är det viktigt att känna till den rådande modellen för offentlig styrning av byggandet i ett visst land. Rapporten erbjuder en databaserad analys av digitaliseringsgraden för byggprocessen i CEBC:s medlemsländer.

CEBC:s undersökning visade att de senaste fem åren har lett till många förändringar i digitaliseringen av byggandet. De flesta europeiska länder gjorde betydande och ambitiösa framsteg: de skapade användarvänliga elektroniska tjänster, införde digitala verktyg för byggnadstillsyn och startade till och med innovativa datamodellprojekt.

Därför är digitaliseringens nivå i Europa 2018 och 2023 två mycket olika berättelser. År 2018 sökte många europeiska länder fortfarande de rätta elektroniska lösningarna för att möta marknadens krav på minskad byråkrati, ökad produktivitet och effektivare byggförvaltning. I dag används ett stort antal moderna verktyg och informationssystem.

Goda exempel på digitalisering har redan påskyndat tjänsterna inom byggbranschen, minskat risken för mänskliga fel i byggnadstillsynsprocessen och effektiviserat byggnadstillsynen. Nya tekniker och digitala verktyg innebär dock nya utmaningar och möjligheter som politiker, yrkesutövare och utvecklare måste ta itu med.

Hur hög är digitaliseringsgraden inom byggverksamhet i olika delar av Europa? Vilka digitala lösningar tas i bruk och vilka byggfaser digitaliseras i olika länder? Vad kan man lära av föregångarna inom digitalisering och var hittar man god praxis? Vad planerar man inom den närmaste framtiden när det gäller digitaliseringen av byggsektorn? Vilka nya möjligheter medför informationsmodelleringen och vad väntar byggbranschen inom den närmaste framtiden?

Eftersom bygglagstiftningen i de europeiska länderna varierar stort var länderna tvungna att välja sina egna vägar på digitaliseringsområdet, och det går inte att identifiera en generell ”bästa möjliga praxis” eller att enkelt ”kopiera” en sådan praxis. Därför är syftet med CEBC:s rapport inte att definiera det mest avancerade landet eller en enskild praxis som skulle betecknas som den bästa.

CEBC:s utredningsgrupp för eDelivery strävar tvärtom efter att presentera allmänna tendenser och sprida mycket olika och specifika exempel på god praxis som kan vara av intresse under vissa omständigheter och regleringsmiljöer. Samarbete skapar alltid mervärde och möjligheter, så kontakterna mellan dem som arbetar med digitaliseringens framtid gör det möjligt för organisationerna att förbättras och utvecklas genom de gemensamma utmaningarna.

Sammanfattning av resultaten från utredningen

Utredningen och analysen visade att de viktigaste trenderna inom digitaliseringen av byggsektorn i 17 europeiska länder är följande:

- I alla länder planeras digitaliseringen i en regeringsbaserad strategi eller något annat planeringsdokument. De tre främsta målen med digitaliseringen av byggandet är att minimera byråkratin, förbättra produktiviteten och effektivisera hanteringen av byggnadsprocesserna. Dessutom uppgav över en tredjedel av alla länder att digitaliseringen är viktig för att minimera korruptionsrisken, uppnå klimatmålen, säkerställa informations-säkerheten och säkerställa en bättre kostnadshantering.
- Digitaliseringsgraden inom byggbranschen har ökat betydligt sedan 2018. Undersökningen visade att alla faser i byggnadens livscykel från lovfasen till rivningen av byggnaden redan har digitaliserats i sex länder. Dessutom har lov-, bygg- och ibruktningsfaserna digitaliserats i fyra länder, medan lovfasen och byggfasen har digitaliserats i nästan alla länder. Digitaliseringsgraden varierar dock i alla faser av byggandet – till exempel har bygglovsprocessen digitaliserats helt i endast sju länder, medan digitala rutiner används i lovfasen i 16 länder.
- Trots de betydande framsteg som gjorts på senare tid har länderna ambitiösa planer på att fortsätta digitaliseringen av byggsektorn – 29 procent av länderna planerar att digitalisera en del av faserna under det kommande året och 43 procent planerar att göra det under de kommande tre åren. Inom den närmaste framtiden kommer digitaliseringen av byggfasen och ibruktningsfasen att prioriteras.
- Olyckorna i det befintliga byggnadsbeståndet är dock en växande källa till oro i hela Europa och underhållet av byggnaderna är oerhört viktigt för att trygga människors säkerhet. Dessutom planerar tre andra länder att skapa digitala lösningar för underhållsfasen inom den närmaste framtiden, så digitaliseringen är en växande utvecklingstrend också inom detta område. Även om digitalisering av underhållsfasen fortfarande är ovanlig, finns det bra lösningar i Lettland, Finland och Polen.
- Planeringen av områdesanvändningen är helt digitaliserad i sju länder. Handlingar (gällande plan) som gäller styrningen av markanvändningen arkiveras på kommunnivå i 65 procent av de länder som deltagit i utredningen. Ett riksomfattande register som samlar regionplaneringsdokument på alla nivåer (land, delstat/region och kommun) finns i fyra länder.
- Eftersom regleringssystemen för byggande är mycket olika i olika delar av Europa, varierar också de digitala förfarandena stort. Utredningen visade dock att de baltiska länderna kännetecknas av de har ett enda IT-byggsystem som används på nationell nivå. Detta är ingen trend på andra håll på kontinenten - en tredjedel av länderna har fler än ett privat IT-system, och 29 procent har fler än ett IT-byggsystem på kommunnivå.
- Informationssystemens komplexitet varierar inom byggsektorn, men de flesta länder (13) uppgav att deras IT-system har integrerats i minst ett annat elektroniskt system. Integreringen möjliggör automatiskt informationsutbyte inom byggbranschen och kontakter med andra aktörer. Dessutom uppgav 62 procent av länderna att det nuvarande systemet också innehåller uppgifter om byggnadens historia.
- GDPR-kraven och Rysslands anfallskrig mot Ukraina ledde till förändringar i inställningen till data- och infrastruktursäkerhet runt om i Europa. En allmän regel är att ju mer komplext ett informationssystem är, desto större är utmaningarna i anknytning till

de nya risker som utvecklas. Enligt CEBC:s utredning är servrar (8 länder) och ett offentligt moln (4 länder) de två mest populära metoderna för att lagra databaser (med uppgifter om varje bygglovsansökan). I de flesta länder (10) drivs databasen av staten.

- De informationsmodellbaserade lösningarna (BIM; Building Information Model) är centrala förändringsfaktorer inom byggbranschen. Utredningen visade att fyra länder redan har börjat använda informationsmodellering för byggnadstillsynen och åtta andra länder planerar att göra det inom en snar framtid. Ambitiösa automatiska BIM-baserade granskningsprojekt genomförs i Finland och Estland. De BIM-baserade automatiska kontrollverktygen och de datorstödda systemen för styrning av vissa tekniska och andra krav på en byggnad är framtiden för byggnadstillsynen, och kommer säkerligen att införas inom kort.

Planerings- och tillståndsfasen

Digitalisering av planerings- och tillståndsfasen bidrar till att påskynda byggprocessen och informationsutbytet. De flesta europeiska länder har system för digital kommunikation under både planerings- och tillståndsfasen. I vissa system kan sökanden ladda ned eller skicka uppgifter direkt till den programvara som kommunerna använder för behandlingen av ansökan. En del länder använder sådan programvara, medan andra länder fortfarande använder e-post. I vissa länder saknas möjligheten till informationsutbyte inom byggbranschen eller med andra branscher. Möjligheten att utbyta information mellan offentliga organ kommer att förkorta handläggningstiden och påskynda hela byggprocessen.

Endast ett fåtal länder har infört digital kontroll av tekniska krav. Denna möjlighet förkortar avsevärt kontrollen av de tekniska kraven, vare sig det görs vid behandlingen av byggansökan eller i samband med övervakningen under byggfasen. Vissa länder, såsom Finland och Norge, arbetar för närvarande med att med hjälp av AI-produkter läsa av föreskrifter och uppgifter direkt i BIM-planerna.

Byggfasen

Byggfasen är den fas som kräver mest resurser. De ekonomiska och mänskliga resurserna är inte orörliga, utan kan beroende på digitaliseringsgraden flyttas över från planering till underhållsfas. Det verkar därför vara av avgörande betydelse att fastställa hur uppgifterna ska delas och arkiveras. En fullständig digitalisering av planerings- och tillståndsfaserna skulle alltså ålägga leverantörerna i byggfasen att följa upp tidigare IT-program. Och tvärtom, om konceptfasen digitaliseras i ett icke strukturerat system, digitaliserar byggprojektet bara de mest bråds-kande eller centrala uppgifterna.

Byggfasen har helt eller delvis digitaliserats i tio länder (Norge, Danmark, Turkiet, Litauen, Polen, Finland, Spanien, Estland, Tyskland och Lettland). Rivningsfasen övervakas elektroniskt i Lettland. Cirka 70 procent av alla inspektioner i de undersökta länderna görs elektroniskt och rapporterna förvaras i de flesta fall på en IT-plattform. Antalet inspektioner som registreras på papper har minskat till 30 procent. En loggbok för användningsfasen har till fullo tagits i bruk i sex länder, och uppgifterna sparas i deras IT-system.

6 Remissvar

Skriftliga yttranden om propositionsutkastet kunde lämnas mellan den 8 januari och den 4 mars 2024. Remissbehandlingen ordnades via utlåtandetjänsten lausuntopalvelu.fi. De ministerier och myndigheter som använder sig av ärendehanteringssystemet Vahva ombads lämna yttrande via den tjänsten. Utlåtanden begärdes av ministerier, förvaltningsdomstolar, kommuner och XXXX

7 Specialmotivering

7.1 Bygglagen

17 §. Byggnadsordning. Till paragrafen fogas ett nytt *5 mom.*, som innehåller en hänvisning till 42 § 1 mom. Efter det att bygglagen antogs har förhållandet mellan 17 §, som gäller byggnadsordningen, och 42 §, som gäller gränsen för tillståndsplikt för byggande, orsakat förvirring.

Kommunen kan inte i sin byggnadsordning bestämma att tröskeln för bygglov ska skärpas i ärenden som avses i 42 § 1 mom. i bygglagen, även om kommunen anser att byggprojektet har mer än obetydliga konsekvenser för områdesanvändningen, stadsbilden, landskapet, kulturarvet eller miljöaspekterna, att byggandet förutsätter myndighetstillsyn för säkerställande av att de väsentliga tekniska kraven uppfylls eller att byggnadstillsynen behöver övervaka uppförandet av byggnadsobjektet med tanke på det allmänna intresset.

I de situationer som avses i 42 § 2 mom. i bygglagen får kommunen i sin byggnadsordning avgöra hurdan byggande som inte kräver tillstånd. I en byggnadsordning kan det bestämmas till exempel om byggande av bryggor, vågbrytare eller inhägnader, ändring av färgsättning på byggnadens fasad eller tak, placering av luftvärmepumpar, solfångare eller solpaneler, installation av skyltar, markiser eller balkongglas som monteras på fasaden, delning eller sammanslagning av lägenheter, stationär placering av husvagn eller husbåt eller placering av en ny skidlift på ett område som redan anvisats för sport eller motsvarande vid planering av områdesanvändningen.

I en byggnadsordning kan det till exempel bestämmas att det på ett område för fritidsbostäder får byggas en fritidsbostad med en enda bostad vars våningsyta är högst 150 kvadratmeter och som kan ha högst två våningar. Däremot kan man inte i en byggnadsordning till exempel begränsa antalet ekonomibyggnader eller bestämma att en ekonomibyggnad ska vara minst 30 kvadratmeter, varvid den blir tillståndspliktig. Det är ändamålsenligt att begränsa exempelvis ekonomibyggnadernas storlek och antal genom en plan, inte genom en byggnadsordning.

Även om utgångspunkten är att det i paragrafer endast ska hänvisas till paragrafer som kommer tidigare i lagen, måste man i detta fall för tydlighetens skull identifiera en paragraf som kommer först senare för att kapitlen i lagen ska förbli i logisk ordning.

38 §. Byggnaders koldioxidsnålhet. Det föreslås att *1 mom.* ändras så att en klimatdeklaration för en byggnad ska utarbetas endast för sådana nya byggnader som omfattas av gränsvärdena för koldioxidfotavtryck. Om en ny byggnad däremot inte omfattas av ett gränsvärde, krävs det i fråga om dem ingen beräkning av byggnadens koldioxidsnålhet eller en klimatdeklaration vid ansökan om bygglov. Det föreslås att *1 mom.* ändras så att det i momentet görs en hänvisning till paragrafens *3 mom.*, där det anges närmare vilka byggnader gränsvärdena gäller. En betydande ändring jämfört med 2023 års bygglaggå är att skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration i och med förslaget slopas till exempel i fråga om fristående småhus och byggnader som genomgår en större renovering. Samtidigt slopas skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration

för ishallar, simhallar, lagerbyggnader, trafikbyggnader, livsmedelsaffärer på under 2 000 kvadratmeter samt flyttbara byggnader. Grunden för den föreslagna avgränsningen av tillämpningsområdet är de gränsvärden för E-talet som anges i 4 § i miljöministeriets förordning om nya byggnaders energiprestanda (1010/2017): för byggnader, med undantag för småhus för vilka ett gränsvärde för E-talet har fastställts, ska det också utarbetas en klimatdeklaration.

I klimatdeklarationen ska koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket rapporteras separat, eftersom gränsvärdena endast gäller koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket ska inte heller dras av från koldioxidfotavtrycket.

En klimatdeklaration är en förutsättning för bygglov. I 1 mom. föreskrivs det närmare om uppdatering av klimatdeklarationen så att om det under byggnadsarbetet har gjorts en avvikelse från beskrivningen i enlighet med 117 § 1 mom., ska klimatdeklarationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts under byggtiden (RAM). Enligt 71 § i bygglagen ska ägaren till en byggnad se till att as built-modellen för byggnaden eller uppgifterna i maskinläsbart format hålls uppdaterade i samband med ändringar av byggnaden. Den huvudansvariga aktören ska för sin del underrätta projekterarna om hur byggnadsarbetena framskrider och om ändringar som gjorts under byggnadsarbetet så att as built-modellen motsvarar den uppförda byggnaden. Om det av as built-modellen framgår att det under byggnadsarbetet har gjorts en i 117 § 1 mom. i bygglagen avsedd ändring, ska också klimatdeklarationen uppdateras så att den motsvarar den uppförda byggnaden. Mer än obetydliga förändringar vid beräkningen av koldioxidsnålhet kan vara till exempel sådana byten av byggprodukter eller byggmaterial i upphandlingsskedet eller på byggplatsen som väsentligt påverkar slutresultatet, ändringar i den energi som förbrukas på byggplatsen eller ändringar i byggnadens energiprestanda. En korrekt uppdatering av klimatdeklarationen kan verifieras genom att det med stöd av 118 § i bygglagen anges att den ansvariga för byggfasen som det avtalats om i bygglovet eller vid det inledande mötet ska göra en anteckning i sammandraget av inspektionsprotokollet för bygget om att byggnadsarbetet motsvarar det som anges i klimatdeklarationen.

Enligt 2 mom. ska beräkningen av koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket omfatta de viktigaste faserna i byggnadens livscykel. Koldioxidfotavtrycket påverkas till exempel av de organiska och fossila växthusgasutsläpp och den reduktion av koldioxid som orsakas av tillverkningen av byggprodukter, byten av byggprodukter, hanteringen och slutförvaringen av bygg- och rivningsavfall, transportererna av byggprodukter samt bygg- och rivningsavfall, den energi som förbrukas på byggarbetsplatsen och den energi som förbrukas under beräkningsperioden för en byggnads brukstid. I beräkningen av koldioxidhandavtrycket ingår för sin del i huvudsak sådana klimatfördelar i anslutning till byggmaterial för bedömning av vilka det finns beräkningsregler i EN-standarder, till exempel nettofördelar av återanvändning eller materialåtervinning av byggprodukter (enligt EN 15804), organiska kollager för trävaror från skog som skötts på ett hållbart sätt eller långvariga kollager av industriellt avskild koldioxid (enligt EN 16449 och ISO 14067) samt karbonatisering av cementbaserade produkter (enligt EN 16757). Dessutom kan det överskott av förnybar energi som producerats i en byggnad räknas som en del av koldioxidhandavtrycket, om det därigenom blir möjligt att undvika större utsläpp av energi som fås från nätet. Beräkningen ska endast omfatta sådana positiva klimateffekter som inte skulle uppstå om byggprojektet inte genomförs. En byggnads koldioxidhandavtryck kan till exempel inte ökas genom köp av klimatkompensation på marknaden. Inte heller kan bättre lösningar för energieffektivitet än normalt öka projektets koldioxidhandavtryck. Koldioxidfotavtrycket rapporteras separat från koldioxidhandavtrycket så att koldioxidhandavtryckets delfaktorer inte räknas samman och de dras inte heller av från koldioxidfotavtrycket.

En metod för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet ska enligt 2 mom. användas vid beräkningen, och närmare bestämmelser om metoden utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

Genom att ålägga en skyldighet att använda en metod för beräkning av byggnaders koldioxid-nålhet säkerställs det att beräkningen är tillförlitlig och enhetlig, kan användas fritt och är fritt tillgänglig för olika aktörer inom branschen, täcker en byggnads hela livscykel och till sina utgångspunkter baserar sig på i Europa allmänt godkända enhetliga metoder. Utgångspunkten för metoden för beräkning av byggnaders koldioxid-nålhet är EU:s gemensamma Level(s)-metod samt europeiska standarder för hållbart byggande, såsom serien EN 15643, EN 15978 och EN 15804. Livscykel faserna anges i standarden EN 15643-2, av vilka största delen också ingår i metoden för beräkning av byggnaders koldioxid-nålhet.

Enligt 2 mom. ska vid beräkningen dessutom användas uppgifterna i den nationella utsläpps-databasen eller andra uppgifter om miljöegenskaper enligt en beräkningsmetod. Detta är viktigt för att säkerställa att beräkningen är tillförlitlig och enhetlig. Genom att vid beräkningen använda den nationella utsläpps-databasen kan man också säkerställa att de uppgifter om utsläpp som används vid beräkningen kan användas fritt och är fritt tillgängliga för olika aktörer inom branschen. Enligt 15 § i bygglagen ska Finlands miljöcentral förvalta en nationell utsläppsdata-bas som ska innehålla vid beräkningen av byggnaders och byggplatsers koldioxid-nålhet be-hövliga allmänna uppgifter om koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket. Enligt pro- positionen kan vid beräkningen utöver uppgifterna i den nationella utsläpps-databasen användas också andra uppgifter om miljöegenskaper enligt en beräkningsmetod. Som sådana uppgifter ska betraktas de tekniska uppgifter om miljöegenskaper hos en byggprodukt som fastställts med hjälp av en allmänt godkänd enhetlig metod. Vid beräkningen kan således som tillverkarspeci- fika uppgifter användas till exempel de uppgifter enligt standard EN 15804+A2 som anges i en miljörapport (Environmental Product Declaration, EPD). De uppgifter som ska lämnas på basis av EU:s byggproduktförordning (305/2011/EU) och i synnerhet på basis av eventuella revide- ringar av den kan användas om och när koldioxidfotavtrycket i framtiden inkluderas i harmoni- serade produktstandarder som en ny egenskap hos en byggprodukt som ska anmälas. Sådana uppgifter bör anses vara tillförlitliga och ändamålsenliga, eftersom de grundar sig på en livscy- kelanalys, frivillighet och en standardiserad metod och ger jämförbara uppgifter om den tillver- kade produktens eller produktgruppens miljöeffekter, såsom deras koldioxidfotavtryck. I pro- positionen görs ingen geografisk avgränsning för standardernas ursprung, såsom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Turkiet, eftersom avsikten är att möjliggöra också använd- ning av produktspecifika miljörapporter som baserar sig på till exempel standarden ISO 21930.

För beräkningen av koldioxid-nålhet behövs uppgifter om de nya och återvinningsbara material och produkter som vid byggandet använts i byggnaden och på byggplatsen. Beräkningen av koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket ska basera sig på en materialspecifikation på huvudritningsnivå. Bestämmelser om en byggnads materialspecifikation finns i 39 § i bygglagen. I miljöministeriets förordning om planer och utredningar som gäller byggande (216/2015) föreskrivs det om innehållet i beskrivningar på huvudritningsnivå. Huvudritningar som utarbe- tats enligt den förordningen innehåller största delen av de källuppgifter om produkter som be- hövs vid utarbetandet av en klimatdeklaration, om ritningarna baserar sig på en sådan modell för bygglovsfasen som utarbetats med de informationsmodellprogram som oftast används. Till övriga delar finns till exempel uppgifterna i energitutredningen för byggnaden och i tabellerna i den nationella utsläpps-databasen tillgängliga. Det finns därför inget behov av att få dessa från huvudritningarna. Det är möjligt att på ett relativt täckande sätt komplettera de uppgifter om installationstekniken som saknas direkt i det program som oftast används för livscykelanalyser. Miljöministeriet har också utfärdat anvisningar om planer för byggande och om de utredningar som ska fogas till tillståndsansökan (YM3/601/2015).

Enligt 3 mom. får koldioxidfotavtrycket från en ny byggnad inte överskrida det gränsvärde som anges enligt användningskategori. Den författningsstyrning som baserar sig på gränsvärden gäller uppförande av nya byggnader, eftersom det i början av en byggnads livscykel uppkommer klimateffekter av tillverkningen av byggmaterial och byggnadsarbetet.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att där direkt anges de byggnader som gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket gäller. Det föreslås att det till 3 mom. fogas att gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från nya byggnader gäller följande byggnader: 1) radhus, 2) flervåningsbostadshus, 3) kontorsbyggnader, hälsovårdscentraler, 4) affärsbyggnader, varuhus, köpcentrum, butiksbyggnader, butikshallar, teatrar, opera-, konsert- och kongresshus, biograf, bibliotek, arkiv, museer, konsthallar, utställningshallar, 5) inkvarteringsbyggnader, hotell, internat, servicehus, äldreboenden, vårdinrättningar, 6) undervisningsbyggnader och daghem, 7) idrottshallar och 8) sjukhus. Förslaget baserar sig på samma utgångspunkter som de som anges i regeringens proposition till riksdagen med förslag till bygglag och till vissa lagar som har samband med den (RP 139/2022 rd). Utgångspunkten för det föreslagna fastställandet av tillämpningsområdet för gränsvärdena är fortfarande de gränsvärden för E-talet som anges i förordningen om nya byggnaders energiprestanda: för byggnader, med undantag för småhus, för vilka det i 4 § i förordningen har föreskrivits ett gränsvärde för E-talet (underpunkterna 1d–8), föreskrivs också gränsvärden för koldioxidfotavtrycket enligt användningskategori. Närmare bestämmelser om gränsvärdena utfärdas genom förordning av statsrådet med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i paragrafen.

Gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från nya byggnader gäller inte andra byggnader än de som anges ovan. Således gäller gränsvärdena inte fristående småhus, lagerbyggnader, trafikbyggnader, simhallar, ishallar, livsmedelsaffärer på under 2 000 kvadratmeter, flyttbara byggnader samt sådana nya byggnader som inte ska projekteras och uppföras som nära-nollenergibyggnader enligt 37 §. Således ska samma byggnader som anges i användningskategori 9 i 4 § i förordningen om nya byggnaders energiprestanda inte omfattas av gränsvärdena. Med trafikbyggnader avses bland annat byggnader som är avsedda för trafik- och transportsektorn. Med flyttbara byggnader avses på det sätt som föreskrivs i 2 § 23 punkten i förordningen om nya byggnaders energiprestanda flyttbara byggnader som är avsedda för tillfälligt bruk och som kan flyttas. Sådana är till exempel baracker och arbetsbodur. Gränsvärdena gäller varken reparationer och ändringar eller utvidgningar av byggnader. Kraven gäller endast byggnader, inte andra byggnadsobjekt som avses i bygglagen.

I fortsättningen behövs ingen klimatdeklaration för fristående småhus. Som fristående småhus betraktas i användningskategori 1a–1c enligt 4 § i förordningen om nya byggnaders energiprestanda avsedda små bostadshus: fristående småhus och byggnader som utgör en del av ett kedjehus. Någon klimatdeklaration behövs inte heller till exempel för byggnader som enligt 37 § inte ska uppföras som nära-nollenergibyggnader. En klimatdeklaration krävs således inte för och gränsvärdet tillämpas inte på

- 1) byggnader med en våningsyta på mindre än 50 kvadratmeter,
- 2) bostadshus för fritidsboende som är avsedda för användning mindre än fyra månader per år,
- 3) temporära byggnader som ska användas högst två år,
- 4) industribyggnader eller verkstäder,
- 5) jordbruksbyggnader som inte är avsedda för boende och som har ett lågt energibehov eller används inom en sektor som omfattas av ett nationellt sektorsavtal om energiprestanda,

6) byggnader som används för andakt och religiös verksamhet,

7) byggnader som är skyddade med stöd av lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010), en skyddsbestämmelse i en plan eller upptagande på världsarvslistan enligt konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv (FördrS 19/1987) som del av en utvald miljö, eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, i den mån överensstämmelse med vissa minimikrav avseende energiprestanda skulle medföra oacceptabla förändringar av deras särdrag eller utseende.

I paragrafen föreskrivs det också om de utgångspunkter som definierar utfärdandet av närmare gränsvärden. Vid fastställandet av gränsvärden är det viktigt att gränserna är genomförbara i byggandet utan att orsaka oskäligen ekonomiska eller andra svårigheter, att bestämmelserna om gränsvärden behandlar olika aktörer tillräckligt jämnt i olika situationer i byggandet och att de eftersträvade utsläppsminskningarna uppnås genom fastställandet av gränsvärden. Till paragrafen fogas som förtydligande ett omnämnande av att gränsvärdena inte omfattar koldioxidfotavtrycket från byggplatsen delvis på grund av ovannämnda omständigheter. Samtidigt lyfter man av informativa skäl fram den grundläggande principen för livscykelberäkningen, det vill säga att koldioxidfotavtrycket inte ska minskas från byggnadens eller byggplatsens koldioxidhandavtryck. Utgångspunkten är fortfarande att gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från byggnader ska basera sig på förbrukningen av energi och material under byggnadernas kalkylerade livscykel. Samtidigt föreslås det att det till paragrafen fogas en grundläggande bestämmelse som hänför sig till bemyndigandet att utfärda förordning, enligt vilken man vid fastställandet av gränsvärden kan beakta sådana särskilda situationer där det på grund av särdrag i anslutning till byggnaden, dess användningsändamål eller den plats där den är belägen eller på grund av det tekniska och funktionella genomförandet av väsentliga tekniska krav enligt 29 § i lagen är särskilt svårt att underskrida gränsvärdena. Tillägget gör det till exempel möjligt att beakta sådana särskilda situationer där det framkommer ett behov av att skilja åt gränsvärden både enligt byggnadens användningskategori och enligt dess andra egenskaper, till exempel större höjd än vanligt, läge på ett bullerområde, detaljplanens form- eller fasadkrav, flexibilitet eller flyttbarhet. I vissa fall kan till exempel brandsäkerheten förutsätta betydande användning av tilläggsmaterial eller tilläggsystem. Dessa kan ha avsevärda produktrelaterade utsläppsverkningsförhållanden för vissa byggnadstyper och byggnadshöjder.

39 §. Byggnaders livscykelegenskaper. Det föreslås att 2 mom. ändras så att skyldigheten att upprätta en materialspecifikation begränsas till endast sådana nya byggnader vars koldioxidfotavtryck och koldioxidhandavtryck från byggnaden ska rapporteras i den klimatdeklaration som avses i 38 § i denna lag när bygglov söks. Materialspecifikationen ska upprättas i samband med ansökan om bygglov. Materialspecifikationen är en förutsättning för bygglov, och därför ska byggnadstillsynsmyndigheten ha till uppgift att kontrollera att den har upprättats.

Om det under byggnadsarbetet har gjorts en avvikelse från beskrivningen i enlighet med 117 § 1 mom., ska materialspecifikationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts under byggandet (RAM). Mer än obetydliga förändringar kan orsakas till exempel av byten av byggprodukter i upphandlingsskedet eller på byggplatsen. Sådana ändringar kan orsakas till exempel av variationer i de material som ingår i ytterväggselementen, om man vid konkurrensutsättningen av elementleverantörer väljer en alternativ lösning som uppfyller samma tekniska och funktionella egenskaper. Särskilt viktigt är det att beakta sådana ändringar vid beräkningen av byggnadens koldioxidsnålhet. En korrekt uppdatering av materialspecifikationen kan verifieras genom att det med stöd av 118 § i bygglagen anges att den ansvariga för byggfasen som det avtalats om i bygglovet eller vid det inledande mötet ska göra en anteckning i sammandraget av inspektionsprotokollet för bygget om att byggnadsarbetet motsvarar det som anges i materialspecifikationen.

Materialspecifikationen ska ges på huvudritningsnivå. I miljöministeriets förordning om planer och utredningar som gäller byggande (216/2015) föreskrivs det närmare om innehållet i beskrivningar på huvudritningsnivå. Huvudritningar som utarbetats enligt den förordningen innehåller största delen av de källuppgifter om produkter som behövs vid upprättandet av en materialspecifikation, om ritningarna baserar sig på en sådan modell för bygglovsfasen som utarbetats med de informationsmodellprogram som oftast används. Även andra uppgifter kan dock fortfarande användas. Till exempel finns uppgifter om energiutredningen för byggnaden och uppgifter i den nationella utsläppsdatan tillgängliga. Materialspecifikationen ska i praktiken upprättas som en del av utarbetandet av en klimatdeklaration för byggnaden.

Det föreslås att materialspecifikationens omfattning och innehåll minskas från den nivå som föreslås i regeringens proposition (RP 139/2022 rd). Enligt propositionen ska materialspecifikationen göras i samband med ansökan om bygglov endast för de byggnader för vilka det i enlighet med 38 § krävs en klimatdeklaration. Det föreslås att skyldigheten att utarbeta en klimatdeklaration slopas för flera nya byggnader, såsom fristående småhus och alla byggnader som genomgår en större renovering, för vilka det således inte heller i fortsättningen krävs en materialspecifikation. En materialspecifikation behöver inte upprättas vare sig för reparationer och ändringar eller för utvidgningar. Materialspecifikationen ska i fortsättningen innehålla uppgifter på huvudritningsnivå. Uppgifter förutsätts inte bara om nya delar utan också om sådana eventuella delar och material som kan återvinnas för att dessa ska kunna beaktas vid beräkningen av byggnadens koldioxidsnålhet. Närmare bestämmelser om upprättande och uppdatering av en materialspecifikation för en byggnad, de uppgifter som ska användas för och innehållet i specifikationen samt rapportering av resultaten och bevarande av specifikationen utfärdas med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i propositionen och i vilket det samtidigt föreslås en liten korrigerings och precisering för att göra bemyndigandet tydligare.

42 §. Bygglov. Det föreslås att *1 mom. 4 punkten* förtydligas i fråga om temporära konstruktioner för evenemang. I samband med beredningen av bygglagen ansågs det att en konstruktion för allmänheten avser fasta läktare som är permanenta, såsom exempelvis fasta läktare på en bollstadion. I samband med beredningen ansågs det inte att en konstruktion för allmänheten avser uppförandet av temporära scener och tält i anslutning till evenemang. Det är inte ändamålsenligt att börja bevilja tillstånd för dem genom bygglov. Genom tillägget säkerställs det att bygglov inte krävs för sådana konstruktioner för evenemang som uppförs för ett enskilt evenemang och som är i bruk i några timmar eller som längst i några veckors tid. Bygglov krävs inte till exempel för uppförande av scener för artister på turné eller cirkustält och tillhörande läktare.

43 a §. Placeringstillstånd för omställning till ren energi. I statsminister Orpos regeringsprogram ingår följande skrivningar: ”Regeringen ser över besvärsexemplar i fråga om processerna för planläggningstillstånd, bygglov och miljötillstånd så att samma ärende kan överklagas hos en förvaltningsdomstol endast en gång.”

”Industriparker blir ett sätt att göra investeringar i Finland smidigare. Med industripark avses en i planen antecknad koncentration av funktioner som hänför sig till industrin och industriell verksamhet och som byggts för något annat än vindkraft. Man främjar byggandet av industriparker, utvecklingen av befintliga industriparker och förnyelse och utvidgning av områdets industri med förenklat tillståndsförfarande utan att ge avkall på miljökonsekvenserna. Tillståndsförfarandet klargörs också i fråga om tillståndprocesserna för ändringsprojekt inom industrin och uppdatering av tillstånden. Man utreder möjligheten till miljökonsekvenskvoter och förhandstillstånd för enskilda industriparker.”

”Processen för investeringstillstånd görs smidigare och mera förutsägbar som en viktig konkurrensfördel för Finland. Samtidigt sörjer man för den biologiska mångfalden och miljökraven,

för att projekten är socialt godtagbara och för medborgarnas egendomsskydd. En smidig tillståndsprocess är en förutsättning för att investeringar ska uppstå och i synnerhet för omställningen till ren ekonomi. Därför prioriterar regeringen viktiga reformer i anslutning till detta och sätter dem i kraft senast under 2024 med stark förvaltningsövergripande samordning.”

I markanvändnings- och bygglagstiftningen har det angetts vissa särskilda situationer där byggandet har kunnat göras lättare, såsom genom användning av generalplan som grund för byggande av vindkraftverk och möjlighet till områdesvisa undantag. I praktiken ska man separat söka ändring i planerna i förvaltningsdomstol och i byggloven.

Placeringstillstånd för omställning till ren energi kan bidra till att genomföra föresatserna i regeringsprogrammet. Placeringstillstånd för industriprojekt för omställning till ren energi kan sökas till exempel för omställning till ren energi inom förädlingsindustrin, men inte för vindkraft. För byggande av vindkraft gäller 52 § i bygglagen.

I 43 § i bygglagen ingår en möjlighet att separat ansöka om placeringstillstånd som har samband med lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden och lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Utifrån placeringstillståndet skapas ett separat placeringsstillstånd för omställning till ren energi, genom vilket granskningen av områdesanvändningen i ett industriprojekt för omställning till ren energi kan göras på ett smidigare sätt utan detaljplan eller en sådan generalplan där det bestäms att den ska användas som grund för beviljande av bygglov. Även om placeringstillstånd kan behandlas samtidigt som tillstånd enligt lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden, kan placeringstillstånd för omställning till ren energi användas som instrument också utanför det. Placeringstillstånd för omställning till ren energi avgörs dock alltid av kommunen till skillnad från tjänster från ett enda serviceställe. Placeringstillstånd för omställning till ren energi är inte ett förhandstillstånd i förhållande till miljöskyddslagen (527/2014), utan huruvida förutsättningarna uppfylls avgörs separat för båda tillstånden.

Definitionen av industriprojekt för omställning till ren energi kan gälla endast en begränsad grupp byggprojekt. I 2 mom. förtecknas uttömmande vilka projekt ett placeringstillstånd för omställning till ren energi kan gälla. I förteckningen motsvarar 1–5 punkten, bortsett från vind- och solkraften, den förteckning som finns i 2 a § i lagen om temporär ändring av lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken (1144/2022).

Till förteckningen fogas två EU-rättsakter som ska genomföras. Definitionen av industriprojekt för omställning till ren energi omfattar byggande av industriprojekt för ren omställning i områden som avses i artiklarna 8a och 8b i EU:s förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter (rättsakten om nettonollindustri). Genom placeringstillstånd för omställning till ren energi genomförs också sådant byggande enligt artiklarna 16–16e i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (RED III) för vilket krävs bygglov och sker i accelerationsområden för förnybar energiproduktion enligt artikel 2.9 a i det direktivet, med undantag för vind- och solkraft.

Placeringstillståndet för omställning till ren energi innehåller enligt förslaget en bestämmelse enligt 54 § i lagen om områdesanvändning, enligt vilken kvaliteten på någons livsmiljö inte får försämrats avsevärt på ett sätt som inte är motiverat med beaktande av syftet med omställningen till ren energi. Genom placeringstillståndet för omställning till ren energi ska inte heller markägaren eller någon annan rättsinnehavare få åläggas sådana oskäligen begränsningar eller orsakas sådana oskäligen olägenheter som kan undvikas utan att de mål som ställs för placeringstillståndet eller de krav som ställs på det åsidosätts.

Konsekvenserna av ett placeringstillstånd för omställning till ren energi ska likaså utredas på samma sätt som konsekvenserna av en detaljplan utreds i enlighet med 9 § 2 mom. i lagen om områdesanvändning. Frågor som ska utredas är miljökonsekvenserna, inklusive de samhällsekonomiska, sociala och kulturella konsekvenserna, samt övriga konsekvenser av planen och av undersökta alternativ. Utredningarna ska omfatta hela det område där placeringstillståndet för omställning till ren energi kan tänkas ha väsentliga konsekvenser. Industriprojekt för omställning till ren energi ska uppfylla alla krav i MKB-direktivet.

I övrigt ska förutsättningarna enligt 44, 45 och 46 § i bygglagen samt hörande och besvärsmöjligheter iakttas vid byggande för omställning till ren energi.

43 b §. *Beviljande av bygglov före utarbetande av tomtindelning och styckning av tomt.* Enligt 5 § i lagen om försök med förenklade bygg- och planbestämmelser (1257/2010) kan bygglov beviljas på detaljplaneområden i Helsingfors, Vanda och Åbo innan tomtindelningen utarbetats och tomten styckats. I bygglovet ska det då anges att byggnaden inte får tas i bruk förrän tomten införts i fastighetsregistret. Försökslagen har varit i kraft sedan den 1 januari 2011. Försöket har visat att man på detta sätt har kunnat förenkla och påskynda behandlingen av bygglov. Behovet av undantagsbeslut före bygglovet har uteblivit när tomtindelningen ännu inte har utarbetats och tomten inte har styckats. Med anledning av de goda erfarenheterna av försökslagen föreslås det att praxisen ska bli permanent och utvidgas till att gälla hela Finland.

56 §. *Förutsättningar för rivningslov.* Det föreskrivs för tydlighetens skull att beviljandet av rivningslov ska höra direkt till kommunens byggnadstillsynsmyndighet. En byggnad som inte är skyddad med stöd av lag får rivras om planen tillåter det. Planen får dock inte vara föråldrad. På ett icke-planlagt område ska rivningen av en byggnad inte få medföra olägenheter med tanke på den framtida planläggningen eller annan reglering av områdesanvändningen.

Rivningslov kan enligt 3 mom. alltid beviljas för rivning av andra byggnader än skyddade byggnader i en situation där det inte längre kan anges något användningsändamål för byggnaden eller den byggnad som ska rivras är i dåligt skick och det inte längre är kostnadseffektivt att reparera den. Dessutom kan rivning bli aktuellt om byggnaden finns i en kommun där byggnaderna har förlorat största delen av sitt värde och till exempel bankerna inte längre beviljar lån för reparation av byggnaden. Det väsentliga med tanke på rivningen av ett byggnadsobjekt på denna grund är att rivningen leder till återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialet. Även en liten mängd material räcker för att kriteriet ska uppfyllas. Beaktandet av den cirkulära ekonomin är väsentligt i synnerhet i situationer där det är ekonomiskt förnuftigt att utnyttja rivningsavfall till exempel när stadsstrukturen förtätas. Det är inte möjligt att riva en skyddad byggnad på denna grund.

Byggnaden ska skötas i enlighet med 140 § i bygglagen. Om en skyddad byggnad dock är i farligt dåligt skick, kan byggnadens ägare ansöka om undantagslov för rivning, varvid kommunen ska överväga om det finns särskilda skäl för rivningen. Rivning av en byggnad som är skyddad med stöd av en plan eller någon annan lag förutsätter normalt undantagslov eller en ändring av planen. Slutresultatet i årsboksbeslut HFD 2021:185, enligt vilket det inte fanns några hinder för beviljande av rivningslov, påverkades förutom av kommunens ovilja att utarbeta en sådan skyddsplan för området som skulle trygga bevarandet av byggnaderna även av byggnadernas avsevärt försämrade skick och svårigheterna att på grund av utrymmenas egenskaper hitta en användare som kunde ha underhållit byggnaderna.

En byggnad kan vara skyddad enligt en plan eller med stöd av lag. Om en byggnad inte är skyddad, får den i princip rivras, förutsatt att planen inte är föråldrad. Vid planläggningen utreds byggnadernas eventuella behov av skydd. Avsikten är att säkerställa att ett ärende som gäller

skydd av en byggnad kan avgöras inom skälig tid genom en planlösning eller genom ett skyddsbeslut enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010) (HFD 2002:73 och 74). En detaljplans aktualitet kan bli föremål för diskussion vid prövningen av rivningslov bland annat på basis av en generell plans styrande effekt eller en inventering av kulturmiljövärdena och man kan befinna sig i en situation där det finns skäl att vidta åtgärder för att revidera en föråldrad detaljplan. Att byggnader skyddas med hjälp av planläggning är primärt på ett detaljplaneområde i förhållande till skyddet enligt lagen om skyddande av byggnadsarvet.

Enligt 3 mom. kan kommunfullmäktige bevilja tillstånd till rivning av en kommunägd byggnad som är skyddad enligt en detaljplan, om det inte längre tekniskt, funktionellt och ekonomiskt är möjligt att reparera den, rivningen leder till antingen återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialet, byggnaden inte längre har något kulturhistoriskt värde till exempel på grund av sitt dåliga skick och byggnaden inte är av nationell betydelse. Alla villkor ska uppfyllas samtidigt.

Med tekniskt, funktionellt och ekonomiskt möjlig att reparera avses sådana faktorer som nämns i 37 § i bygglagen. Med tekniskt genomförbart avses en lösning som projekteras och genomförs så att bland annat de fukttekniska, brandtekniska och ljudtekniska egenskaperna samt inomhusklimatförhållandena inte försämras. Med en funktionellt genomförbar lösning avses en lösning som leder till att användningen av byggnaden för det avsedda användningsändamålet inte försämras betydligt jämfört med den ursprungliga lösningen. Med ekonomiskt genomförbart avses en lösning som enligt en granskning kan genomföras kostnadseffektivt. Dessa förutsättningar tillämpas när de tekniska kraven uppfylls.

Rivning av en byggnad kan komma i fråga exempelvis i en situation där en skola eller ett daghem som märkts som byggd kulturmiljö av riksintresse (RKY) är i så dåligt skick att byggnaden inte får användas. I årsboksbeslut HFD 2021:185 hade en nyligen godkänd landskapsplan inte några direkta rättsverkningar vid bedömningen av rivning av nedlagda fabriksbyggnader på ett område som finns i en av Museiverket inventerad bebyggd kulturmiljö av riksintresse. Kommunen hade inom ramen för sin prövningsrätt möjlighet att besluta för vilka områden och inom vilken tidsram detaljplaner utarbetas.

På ett icke-planlagt område ska rivningen av en byggnad inte få medföra olägenheter med tanke på den framtida planläggningen eller annan reglering av områdesanvändningen.

Det föreslagna 5 mom. innehåller en koppling till avfallslagen och bekämpningen av klimatförändringen. Den cirkulära ekonomin i byggbranschen måste utökas med tanke på bekämpningen av klimatförändringen. Rivning ska ordnas så att så många byggprodukter som möjligt kan återanvändas eller återvinnas.

61 §. Ansökan om bygglov. Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att en projektinformationsmodell som motsvarar byggnadens projektbeskrivningar eller uppgifter i maskinläsbar format ska utarbetas på huvudritningsnivå. Huvudritningar är en etablerad term för de beskrivningar på basis av vilka myndigheten bedömer förutsättningarna för beviljande av tillstånd. Den tredimensionella projektinformationsmodellen för byggnaden kan utnyttjas vid maskinell kontroll av förutsättningarna för byggande. Till exempel kan man av modellen utreda om beskrivningen uppfyller de gällande byggbestämmelserna och kraven i planen för området. Behoven av undantag kan hanteras maskinellt. Detta gör behandlingen av bygglov smidigare. Huvudritningar är ett överbegrepp för projektbeskrivning, som inbegriper en situationsplan samt planritningar, sektionsritningar och fasadritningar. Miljöministeriets förordning om planer och utredningar som gäller byggande har utfärdats den 12 mars 2015. I fråga om innehållet i och utformningen av huvudritningar anger förordningen följande: ”De huvudritningar som fogas till

ansökan om bygglov ska innehålla tillräckliga uppgifter som krävs för att bedöma om de uppfyller kraven i bestämmelserna och föreskrifterna om byggande och kraven på god byggnads-
sed.” Genom att till punkten foga en precisering av att det är fråga om huvudritningsnivån strä-
var man efter att undvika att det i bygglovet krävs mer omfattande eller noggrannare projekte-
ringsuppgifter än vad som behövs för bedömning av bygglovet. Dessutom strävar man efter att
undvika att uppgifterna i informationsmodellen och de uppgifter i huvudritningen som ingår i
projektbeskrivningen produceras genom två separata, överlappande processer. Det är ändamåls-
enligt att utarbeta projektbeskrivningen med hjälp av en enda programvara från vilken de i an-
sökan om bygglov behövliga utdragen till huvudritningar och projektinformationsmodeller och
andra uppgifter i maskinläsbart format tas ut.

I projektinformationsmodellen för byggnaden ska ingå minst samma uppgifter som i de huvud-
ritningar som ingår i projektbeskrivningen. Om huvudritningarna och informationsmodellen av-
viker från varandra, är uppgifterna i huvudritningarna primära och kommer i hierarkin före in-
formationsmodellen. En informationsmodell ska bifogas ansökan om bygglov endast om de hu-
vudritningar som ingår i projektbeskrivningen har producerats med verktyg för informations-
modellering. Annars lämnas uppgifterna i informationsmodellen i något annat maskinläsbart
format. Med annat maskinläsbart format avses till exempel en formbunden förteckning över de
centrala uppgifter som ingår i byggnadens projektbeskrivning. För andra byggnadsobjekt som
kräver tillstånd än byggnader utarbetas nödvändigtvis inte sådana beskrivningar som är typiska
för byggnader. I sådana fall är det tillräckligt om tillståndsmyndigheten i respektive fall får en
på ändamålsenligt sätt utarbetad utredning om objektet och dess konsekvenser för det omgi-
vande området. Utredningen kan utarbetas i form av en informationsmodell eller på något annat
åskådligt sätt.

Den projektinformationsmodell som förutsätts i 1 mom. 2 punkten ska fogas till ansökan om
bygglov endast om projektbeskrivningarna eller byggnadsritningarna har producerats med verk-
tyg för informationsmodellering. De vanligaste verktyg som används är ArchiCAD, Revit och
Vertex. Eftersom det är fråga om en handling som ska lämnas in till den offentliga förvaltningen
som bilaga till ansökan om bygglov, ska handlingen vara en handling i filformat som lämpar
sig för långtidsförvaring. Arkivverket har hittills som bilaga till ansökan om bygglov godkänt
en handling i ett öppet format som följer standarden IFC4.0 i vilken den handling som lämnas
in ska sparas. Till sina identifikationsuppgifter och sitt innehåll ska projektinformationsmo-
dellen innehålla åtminstone samma uppgifter som projektbeskrivningarna och byggnadsritning-
arna.

Alternativet till en projektinformationsmodell på huvudritningsnivå är att uppgifterna lämnas i
maskinläsbart format. Innehållet i uppgifterna och deras användningsändamål, som i samband
med byggandet ska ställas till olika offentliga myndigheters förfogande, fastställs i olika lagar
och bestämmelser. För närvarande är uppgifterna om byggnader, lägenheter och lokaler den
viktigaste datahelhet som förmedlas från kommunerna till statsförvaltningen.

Med maskinläsbart format avses enligt 2 § 14 punkten i informationshanteringslagen
(488/2023) ett filformat som är så strukturerat att datorprogram enkelt kan identifiera, känna
igen och extrahera informationsmaterial, specifika uppgifter och strukturer i en handling. I 73 §
i bygglagen föreskrivs det att kommunen ska lämna projektinformationsmodellen för byggnaden,
as built-modellen för byggnaden och övriga uppgifter till datasystemet för den byggda
miljön i interoperabelt och maskinläsbart format så att uppgifterna via gränssnitt finns tillgäng-
liga för andra myndigheter. Finlands miljöcentral, som förvaltar datasystemet för den byggda
miljön, svarar för de dokumentspecifika anvisningar som baserar sig på olika bestämmelser och
användningsändamål och som gäller lämnande av uppgifter och deras form.

Detta gäller utöver de uppgifter i maskinläsbart format som ska lämnas också information i form av informationsmodeller. Om uppgifterna på ett tillförlitligt sätt kan fås ur den tredimensionella beskrivningen i projektinformationsmodellen, behöver kommunen inte lämna en separat fil i maskinläsbart format över de uppgifter som krävs. Finlands miljöcentral svarar för och publicerar allmänna krav på modellering när det gäller lämnande av informationsmodeller med hjälp av vilka det kan säkerställas att informationsmodellerna till sitt format uppfyller kraven och att de lagstadgade uppgifter i informationsmodellerna som ska kunna användas av olika myndigheter inom statsförvaltningen finns i interoperabelt och maskinläsbart format så att de är tillgängliga för andra myndigheter via gränssnitt.

I ansökan om bygglov behövs en utredning om att den som ansöker om tillstånd besitter byggplatsen i sin helhet. Syftet med detta är att undvika utmanande juridiska situationer som kan uppkomma på grund av oklara ägarförhållanden. Besittning av en byggplats är vanligen en klar och entydig fråga, men kan ibland orsaka också utmanande situationer. Som ett exempel på besittning av hela byggplatsen kan nämnas högsta förvaltningsdomstolens årsboksavgörande HFD 2011:84. Med beaktande av ett byggprojekts komplexitet behövs det en bestämmelse som gör det möjligt att från fall till fall förutsätta också andra väsentliga utredningar som behövs för att tillståndsansökan ska kunna avgöras än de som nämns särskilt i paragrafen.

Andra utredningar kan byggnadstillsynsmyndigheten förutsätta endast av grundad anledning.

Byggnadstillsynsmyndigheten kan be sökanden komplettera ansökan om bygglov och bilagorna till den endast av grundad anledning. Anledningen ska hänföra sig till behandlingen av ansökan om bygglov och till de uppgifter som krävs för behandlingen av ansökan.

Byggnadstillsynen ska skilja mellan dels rådgivning och styrning, dels tillsyn över överensstämmelse med normerna. Rådgivning och styrning är verksamhet som baserar sig på kunskaper och som frivilligt iakttas och som hör till byggnadstillsynens uppgifter. Dess betydelse accentueras om sökanden är en engångsbyggare som inte har utbildning eller erfarenhet inom branschen. Tillsynen över överensstämmelsen med normerna omfattar i sin tur byggnadstillsynens skyldighet att ingripa i sådana överträdelser av bygglagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av den som är väsentliga med tanke på det allmänna intresset. Dessutom ska byggnadstillsynsmyndigheten avgöra sökandens motiverade ansökan om avvikelser från föreskrifterna.

Byggnormerna varierar i fråga om innehåll och exaktitet. Ofta är planerna och normerna till sitt innehåll och sin ordalydelse vaga och ger möjlighet till flera tolkningar. Då ska den lösning som sökanden föreslår godkännas vid bygglovsbehandlingen, om den inte klart strider mot någon bestämmelse. När det gäller god byggnadssed är byggnadstillsynens möjlighet att ingripa i beskrivningarnas innehåll på annat sätt än genom rådgivning och styrning ännu mer begränsad. Byggnadstillsynen har inte till uppgift att allmänt övervaka att byggbestämmelserna iakttas. Byggnadstillsynen övervakar iakttagandet av föreskrifterna endast genom stickprov. Ett beslut om bygglov innebär inte som sådant rätt att avvika från planbestämmelserna eller byggnormerna, utan det ska alltid fattas ett separat motiverat beslut om avvikelserna som sökanden föreslår. Det är entydigt på sökandens och projekterarnas ansvar att beskrivningarna överensstämmer med normerna och god byggnadssed.

Det riksomfattande digitala registret och den riksomfattande digitala dataplattformen för den byggda miljön förutsätter att en informationsmodell eller uppgifter om ett byggnadsobjekts projektbeskrivningar lämnas i maskinläsbart format. Med hjälp av en informationsmodell eller maskinläsbara uppgifter kan man också tillgodose de informationsbehov som hänförs till byggnadsobjektets livscykel och som säkerställer dokumenteringen av underhållet och reparationer under byggnadens livstid.

Uppgifter om byggplatsens grundläggnings- och grundbottenförhållanden utgör en viktig utgångspunkt för projekteringen av en byggnad. De förändringar i väderleksförhållandena som klimatförändringen medför accentuerar ytterligare behovet av att noggrant utreda vilka åtgärder som behövs för att byggnadens grund ska genomföras på ett hållbart sätt och även med beaktande av de riskfyllda omständigheter byggplatsen eventuellt medför.

En energiutredning är ett viktigt sätt att visa att de krav på energiprestanda som förutsätts i bestämmelserna uppfylls. När det enligt lagen om energicertifikat för byggnader (50/2013) behövs ett energicertifikat, ska det också visas upp när bygglov söks. Endast ett energicertifikat som undertecknats elektroniskt i det register över energicertifikat som förs av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet är giltigt. Energiutredningen, inklusive energicertifikatet, ska uppdateras innan byggnaden tas i bruk, om de planer som energiutredningen i tillståndsskedet baserade sig på har ändrats.

I klimatdeklarationen rapporteras i enlighet med 38 § i förslaget koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket från en ny byggnad. Vid ansökan om bygglov visar klimatdeklarationen att gränsvärdet för koldioxidfotavtrycket från en ny byggnad underskrids. Närmare bestämmelser om metoden för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet och om de uppgifter som ska användas vid beräkningen samt om utarbetandet av en klimatdeklaration utfärdas med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i propositionen. Beräkningen ska omfatta byggnadens hela livscykel.

I materialspecifikationen för en byggnad förtecknas i enlighet med 39 § i förslaget på huvudritningsnivå uppgifter om de material och produkter som vid byggandet använts i en ny byggnad. Närmare bestämmelser om innehållet i och upprättandet av materialspecifikationen utfärdas med stöd av det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i propositionen. Uppgifterna i materialspecifikationen ska användas vid utarbetandet av en klimatdeklaration för byggnaden, vid utarbetandet av bruks- och underhållsanvisningar för byggnaden samt vid bedömningen av återanvändningen av produkter som ingår i byggnaden eller återvinningen av material i samband med reparation eller rivning. Materialspecifikationen ska enligt propositionen upprättas i maskinläsbart format på ett sätt som lämpar sig för datasystemet för den byggda miljön.

En utredning om byggplatsens hygieniska förhållanden och höjdläge är en förutsättning för att byggnaden ska kunna projekteras och genomföras så att fuktskador undviks. Uppgifter om byggplatsen behövs också vid planeringen av den fuktsäkerhetsbeskrivning för byggprojektet som föreskrifterna förutsätter.

Vid reparationsbyggnad är det viktigt att i ett tillräckligt tidigt skede utreda byggnadens skick så att planeringen av reparationsarbetet baserar sig på faktiska uppgifter om utgångsläget. Det är vanligt att det i mer krävande reparationsprojekt under arbetets gång uppdagas omständigheter som inte alla har kunnat förutses. Detta minskar dock inte vikten av att på förhand utreda en byggnads skick. Ju noggrannare man känner till uppgifterna på förhand, desto bättre kan man bland annat förutse detaljerna i reparationsprojektet och även kostnaderna.

Om bygglovet är förenat med betydande rivning, ska en utredning om rivningsmaterial och byggavfall göras till denna del.

Paragrafens sista moment förblir oförändrat och innehåller ett bemyndigande för miljöministeriet att utfärda förordning för att precisera innehållet i och utformningen av huvudritningar och utredningar samt om beskrivningar i form av informationsmodeller. Avsikten med bemyndigandet att utfärda förordning är att förenhetliga och göra tillståndspraxis smidigare hos olika bygglovsmyndigheter.

62 §. *Ansökan om placeringstillstånd.* Det föreslås en teknisk ändring i paragrafen. Ordet ”massa” ändras till ”dimensionering”, vilket det entydigt är fråga om.

68 a §. *Tidsfrist för behandling av ansökan om bygglov och påföljder vid försummelse av tidsfristen.* För byggnadstillsynsmyndigheten föreskrivs en tidsfrist på tre månader för behandling av ansökan om bygglov. Tiden börjar löpa från det att ansökan jämte bilagor har lämnats in till byggnadstillsynsmyndigheten och avslutas när tillståndsbeslutet har meddelats.

Den tidsfrist på tre månader som föreskrivs för behandlingen vid byggnadstillsynen omfattar alla de åtgärder för beredningen av ansökan där byggnadstillsynen är ägare till processen. Om behandlingen av bygglov är förknippad med processer som är fristående från den egentliga tillståndsprocessen, såsom ett pågående MKB-förfarande eller en process som hänför sig till natur- eller byggnadsskydd eller någon annan process som följer av krav i speciallagar, beaktas processerna vid behov när tidsfristen räknas ut. Tidsfristen omfattar alla utlåtanden som beslutsfattaren skaffar till stöd för sitt eget beslutsfattande som exempelvis stadens interna utlåtanden och räddningsverkets utlåtanden. I fråga om dessa är byggnadstillsynen i egenskap av processens ägare skyldig att påskynda utlåtandena, i synnerhet om de är obligatoriska för behandlingen av bygglov. Behandlingen av bygglov kan också vara förknippad med byggnadstillsynens interna processer som ingår i behandlingstiden för tillståndsansökan. I flera stora städer finns det till exempel organ för stadsbilden och tekniska organ. Dessa är inte omnämnda i bygglagen, men deras ställningstaganden kan vara till nytta för sökanden när sökanden utvecklar sitt projekt. Dessa interna organs ställningstaganden utgör vägledning och rådgivning, men de är inte bindande för sökanden. Behandlingen vid de interna organen eller organens behandlingstider är inte en grund för förlängning av tidsfristen. I stora städer har de som fattar tillståndsbeslut eller föredragandena i allmänhet tillräcklig kompetens för att självständigt behandla tillståndsansökningar.

Enligt 61 § i bygglagen ska till ansökan om bygglov beroende på byggnadsobjektet och dess omfattning fogas bilagor enligt paragrafen. Antalet bilagor som krävs per byggnadsobjekt är rätt stabilt. Tidsfristen börjar löpa när alla obligatoriska bilagor har lämnats in till byggnadstillsynen. I oklara situationer är det motiverat att sökanden konstaterar när de nödvändiga bilagorna har lämnats in och beräkningen av tidsfristen börjar. Byggnadstillsynen ska likaså utan dröjsmål meddela om någon nödvändig bilaga saknas.

Byggnadstillsynsmyndigheten ska med tanke på det allmänna intresset övervaka iakttagandet av planläggningen och byggandet samt för sin del se till att det som föreskrivs i bygglagen eller föreskrivs eller bestäms med stöd av den iaktas i samband med byggandet. Vid beviljandet av bygglov är det viktigt att se till att byggnaden överensstämmer med planerna och att de utgångspunkter för styrningen av byggandet som avses i 5 § i bygglagen uppfylls. Huvudprojekteraren och byggprojekteraren svarar för att beskrivningarna och huvudritningarna överensstämmer med bygglagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av den. Av tillståndsansökan och de inlämnade bilagorna framgår i princip de uppgifter som behövs för tillståndsbehandlingen.

Byggnadstillsynen kan av grundad anledning kräva att ansökan eller bilagorna till den kompletteras. Byggnadstillsynen kan dessutom av grundad anledning genom stickprov begära kompletteringar av de inlämnade handlingarna eller av särskilda skäl också begära kompletterande bilagor. Dessa begäranden avbryter dock inte tidsfristen, om de inte är väsentliga med tanke på den fortsatta behandlingen av tillståndsansökan.

Bygglovsprocessen är bara en del av hela tillståndsprocessen. I vissa kommuner är det möjligt att samtidigt både inleda en ansökan om bygglov och söka ett behövligt undantagsbeslut. Då

ökar väntan på undantagsbeslutet till synes behandlingstiden, även om den totala behandlingstiden (undantagsbeslut och bygglov) för sökanden blir kortare jämfört med att ärendena behandlas vid olika tidpunkter, så att man först väntar på undantagsbeslutet och sedan registrerar bygglovet för behandling. Denna typ av omständigheter ska beaktas som faktorer som ökar tiden för behandling av tillstånd.

Återbetalningen av tillståndsavgiften föreslås vara 20 procent per vecka. Påföljden motsvarar motsvarande bestämmelse i Sverige. Tillståndsavgiften bestäms i allmänhet enligt en taxa i samband med beslutet om bygglov.

Den som ansöker om bygglov kan yrka återbetalning av tillståndsavgiften senast inom en månad från slutsynen. En eventuell tvist om orsakerna till dröjsmålet skulle således inte belasta verksamheten under byggnadstiden. Med tanke på ett gott slutresultat och en smidig process är samarbetet mellan sökanden och byggnadstillsynsmyndigheten viktigt under byggfasen av projektet. Byggnadstillsynen har bevisbördan för att en försening på över tre månader har berott på sökanden.

Ofta begär sökanden själv att ansökan avbryts. Någon annan orsak som beror på sökanden ska vara så väsentlig att byggnadstillsynen inte till någon del har kunnat fortsätta behandlingen av tillståndsansökan.

Kommunen ska med iakttagande av skadeståndslagen ersätta de kostnader som dröjsmålet orsakat den som ansöker om tillstånd.

69 §. Lämnannde av specialbeskrivningar. Paragrafen ändras så att den i hög grad motsvarar 134 a § i markanvändnings- och bygglagen. Utgångspunkten för bygglagen var att byggnadstillsynsmyndigheten inte kan kräva specialbeskrivningar. Om den som påbörjar ett byggprojekt eller huvudprojekteraren konstaterar att en specialbeskrivning utarbetas, ska den också lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten. Inom byggnadstillsynens arbete är det viktigt att fastställa hur krävande olika beskrivningar är och att övervaka att projekteraren i fråga har den behörighet för uppgiften som lagen kräver. Genom lämnandet av beskrivningarna säkerställs det att beskrivningen har utarbetats på behörigt sätt innan åtgärden vidtas. Byggnadstillsynen har till uppgift att övervaka beskrivningarnas innehåll endast genom stickprov och ingripa i uppenbara överträdelser av byggbestämmelserna. Byggnadstillsynsmyndigheten fattar dessutom beslut om de motiverade avvikelser från byggbestämmelserna som sökanden föreslår.

Beroende på byggnadsobjektets art och omfattning kan det behövas specialbeskrivningar. Specialbeskrivningar är inte en förutsättning för tillståndsbehandling och de omfattas inte heller av myndighetens inspektionsskyldighet. Specialbeskrivningar godkänns inte av myndigheten. Specialbeskrivningar är oftast konstruktionsplaner samt ventilationsplaner och planer för en fastighets vatten- och avloppsanordningar.

Paragrafen ändras så att byggnadstillsynsmyndigheten av grundad anledning kan bestämma att de specialbeskrivningar som är nödvändiga på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in till byggnadstillsynsmyndigheten. Detta kan bestämmas i bygglovet, vid det inledande mötet eller under bygglovsarbetet.

Tanken att den som påbörjar ett byggprojekt eller huvudprojekteraren ska lämna in en specialbeskrivning innan arbetsskedet i fråga inleds förblir oförändrad. Det är viktigt att behövliga specialbeskrivningar utarbetas och lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten i tid innan arbetsmomentet i fråga påbörjas. Fördelen med specialbeskrivningar är osäker, om de utarbetas i ett så sent skede att de inte kan utnyttjas vid genomförandet av det arbetsmoment som anges i

respektive specialbeskrivning. Liksom uppgifterna i en projektbeskrivning ska uppgifterna i en specialbeskrivning lämnas med ritningar och motsvarande uppgifter i den projektinformationsmodell som använts i beskrivningen eller i maskinläsbart format. Om modellen har utarbetats i enlighet med de allmänna kraven på modellering och innehåller tillräckliga uppgifter för maskinell granskning, kan den utnyttjas halv- och helautomatiskt i byggnadstillsynens processer.

82 §. Projekteringsuppgifters svårighetsklasser. I 2 mom. föreskrivs det om hur svårighetsklassen för projekteringsuppgifter bestäms. Projekterarens behörighet ska motsvara projekteringsuppgiftens svårighetsklass. Det väsentliga är att utbildningen till omfattning och innehåll står i rätt proportion till projekteringsuppgiftens svårighetsklass.

I paragrafen ingår redan ett bemyndigande att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för projekteringsuppgifter. Reglering genom statsrådets förordning behövs i situationer där det genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt om andra ärenden vilkas betydelse kräver det. Bestämmandet av svårighetsklassen för en projekteringsuppgift och motsvarande behörighet kan inverka på en persons möjligheter att utöva sitt yrke. Det föreslås därför att bemyndigandet att utfärda förordning ges statsrådet.

Under den gällande markanvändnings- och bygglagen har uppgifter om studiernas omfattning getts som en anvisning, inte genom förordning. Genom preciseringen av bemyndigandet att utfärda förordning säkerställs den tolkning som lagstiftaren avsett så att närmare bestämmelser om de studier som krävs enligt projekteringsuppgifternas svårighetsklasser får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bygglagens 83 § gäller behörighetsvillkoren för projekterare. Med behörighet avses huruvida en person som tillägnat sig en viss kompetensnivå är behörig att vara projekterare i byggprojektet i fråga. Vid bedömningen av projekterarens behörighet jämför byggnadstillsynsmyndigheten projekterarens behörighet med projekteringsuppgiftens svårighetsklass. Med behörighet avses en allmän egenskap som inbegriper en viss utbildnings- och erfarenhetsnivå. Entydiga bestämmelser om den erfarenhet som ger behörighet finns i 83 § i bygglagen. I 82 § i bygglagen preciseras uttryckligen att den utbildning som ger behörighet ska följa projekteringsuppgifternas svårighetsklasser.

83 §. Behörighetsvillkor för projekterare. I 3 mom. föreslås en teknisk korrigerig. Ur momentet stryks texten: ”Huvudparten av den erfarenhet som krävs enligt 2 och 3 mom. ska vara erfarenhet av projekteringsuppgifter inom projekteringsområdet i fråga. Den som planerar reparationer eller ändringsarbeten ska ha erfarenhet av projekteringsuppgifter som avser reparationer eller ändringar.” Den text som föreslås bli struken är en uppreppning av det som föreskrivs i 1 mom.

86 §. Arbetsledningsuppgifters svårighetsklasser. I 1 mom. föreskrivs det om hur svårighetsklassen för arbetsledningsuppgifter bestäms. Behörigheten för den ansvariga arbetsledaren för byggnadsarbetet och för arbetsledaren för ett specialområde ska motsvara svårighetsklassen för arbetsledningsuppgifterna. Det väsentliga är att utbildningen till omfattning och innehåll står i rätt proportion till arbetsledningsuppgifternas svårighetsklass.

I paragrafen ingår redan ett bemyndigande att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för arbetsledningsuppgifter. Reglering genom statsrådets förordning behövs i situationer där det genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt om andra ärenden vilkas betydelse kräver det. Bestämmandet av svårighetsklassen för en arbetsledningsuppgift och motsvarande behörighet

kan inverka på en persons möjligheter att utöva sitt yrke. Det föreslås därför att bemyndigandet att utfärda förordning ges statsrådet.

Under den gällande markanvändnings- och bygglagen har uppgifter om studiernas omfattning getts som en anvisning, inte genom förordning. Genom preciseringen av bemyndigandet att utfärda förordning säkerställs den tolkning som lagstiftaren avsett så att närmare bestämmelser om de studier som krävs enligt projekteringsuppgifternas svårighetsklasser får utfärdas genom förordning av statsrådet.

I 87 § i bygglagen finns bestämmelser om behörighetsvillkoren för ansvariga arbetsledare och arbetsledare för specialområden. Med behörighet avses huruvida en person som tillägnat sig en viss kompetensnivå är behörig att vara ansvarig arbetsledare eller arbetsledare för ett specialområde i byggprojektet i fråga. När byggnadstillsynsmyndigheten bedömer behörigheten för ansvariga arbetsledare eller arbetsledare för specialområden jämför byggnadstillsynsmyndigheten behörigheten för ansvariga arbetsledare eller arbetsledare för specialområden med svårighetsklassen för arbetsledningsuppgiften. Med behörighet avses en allmän egenskap som inbegriper en viss utbildnings- och erfarenhetsnivå. Entydiga bestämmelser om den erfarenhet som ger behörighet finns i 87 § i bygglagen. I 86 § i bygglagen preciseras uttryckligen att den utbildning som ger behörighet ska följa arbetsledningsuppgifternas svårighetsklasser.

95 §. *Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet.* Utgångspunkten för den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet är tanken på en aktör som är verksam på byggplatsen och som har till uppgift att samordna verksamheten på byggplatsen för byggnadsobjektet. Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet är tvådelat: ansvaret täcker för det första ett avtalsbaserat ansvar gentemot den som påbörjar ett byggprojekt och för det andra ett ansvar i förhållande till samhället med tanke på uppfyllandet av de väsentliga tekniska kraven.

Den huvudansvariga aktörens ansvar i förhållande till den som påbörjar ett byggprojekt överenskomms genom ett privaträttsligt avtal. Bygglagen begränsar på inget sätt innehållet i privaträttsliga avtal. Den som påbörjar ett projekt och den huvudansvariga aktören kan fritt avtala till exempel om ansvarstid och skadestånd. Den andel av ansvaret som överenskomms genom avtal täcker enligt lagen ansvaret för genomförandet som helhet och för kvaliteten med avseende på den huvudansvariga aktörens egen prestation samt de underentreprenörer den anlitar och sina samarbetspartner. Tanken är att den huvudansvariga aktören ska sköta övergångsfaserna i underleverantörskedjorna och samordna verksamheten på byggplatsen så att helheten är av hög kvalitet. Varje underleverantör som den huvudansvariga aktören anlitar är dock självständigt ansvarig för sin egen prestation i förhållande till den huvudansvariga aktören. Den huvudansvariga aktören ska se till att ett byggnadsobjekt som kräver bygglov genomförs i enlighet med beskrivningarna, bestämmelserna om genomförande av ett byggnadsobjekt, bygglovet och god byggnadssed. Den huvudansvariga aktören kan endast ansvara för samordningen och kvaliteten när det gäller de parter som aktören själv har valt att genomföra entreprenaden. Utgångspunkten är att den huvudansvariga aktören ansvarar till exempel för att sådana väsentliga tekniska krav uppfylls som den kan påverka genom sina egna åtgärder och beslut. Om den huvudansvariga aktören saknar faktisk beslutanderätt, kan den inte heller ha ansvar för en sådan part eller till exempel för att ett väsentligt tekniskt krav uppfylls. Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet är jämförbart med huvudprojekterarens ansvar för att beskrivningarna utgör en helhet. Den huvudansvariga genomföraren ansvarar inte för beskrivningarna.

Den huvudansvariga aktörens ansvar i förhållande till samhället framgår av att de väsentliga tekniska kraven uppfylls. Byggnadstillsynsmyndighetens uppgift är att ur samhällets synvinkel övervaka byggande med tanke på det allmänna intresset samt för sin del se till att det som föreskrivs i bygglagen och det som föreskrivs eller bestäms med stöd av den iakttas i samband med

byggandet. Om den som påbörjar ett byggprojekt har utsett en huvudansvarig aktör, kontaktar byggnadstillsynen den huvudansvariga aktören om det uppdagas problem i den proportionella tillsynen. Om det i projektet finns en huvudansvarig aktör, övervakar byggnadstillsynsmyndigheten att denne fullgör sin uppgift med tanke på det allmänna intresset i den omfattning som överenskommit i avtalet. Ansvar för förhållande till samhället upphör i och med en godkänd slutsyn.

Myndighetstillsynen över byggande omfattar inte omständigheter vars reglering grundar sig på annan lagstiftning än sådan som gäller byggande. Bestämmelser om omfattningen av byggnadstillsynsmyndighetens myndighetstillsyn finns i 102 §. Kvalitetskrav som överstiger myndighetsföreskrifterna ska inte omfattas av myndighetstillsynen. Med andra ord är det inte byggnadstillsynsmyndighetens uppgift att bedöma om genomförandet motsvarar den kvalitetsnivå som den som påbörjar ett byggprojekt i sitt avtal har uppgett vara den kvalitet som beställts. Byggnadstillsynsmyndigheten ska med tanke på det allmänna intresset övervaka att de väsentliga tekniska kraven uppfylls i byggprojektet.

Den som påbörjar ett byggprojekt kan fritt välja om denne vill utse en huvudansvarig aktör eller inte. Om den som påbörjar ett byggprojekt beslutar att inte utse en huvudansvarig aktör, ansvarar den som påbörjar byggprojektet själv för den huvudansvariga aktörens uppgifter. Den som påbörjar ett byggprojekt kan också begränsa den huvudansvariga aktörens ansvar till endast en del av byggprojektet. Om den som påbörjar ett byggprojekt begränsar den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet till endast en del av byggprojektet, ansvarar den som påbörjar byggprojektet själv för den huvudansvariga aktörens uppgifter till övriga delar. Den huvudansvariga aktören kan också bytas ut successivt. Varje part i ett byggprojekt svarar då för fullgörandet av sina egna avtalsförpliktelser och för de medhjälpare som anlitas vid fullgörandet. Varje huvudansvarig aktör ansvarar således för samordningen av sina egna underleverantörer.

Ingen person eller instans kan utses till huvudansvarig aktör utan avtal. Möjligheten att utse en huvudansvarig aktör gäller alla tillståndspliktiga byggnadsobjekt, inte enbart byggnader.

Bestämmelserna om den huvudansvariga aktören förtydligas genom att innehållet i 1 mom. delas upp på två moment. I ett byggprojekt kan den huvudansvariga aktören successivt bytas ut. Det kan dock finnas endast en huvudansvarig aktör åt gången, inte flera samtidigt. I ett byggprojekt kan det finnas flera successiva huvudansvariga aktörer så att ansvarsgränserna är tydligt angivna. En huvudansvarig aktör kan sköta till exempel jordbyggnadsarbetena, en annan grundläggningsarbetena och en tredje uppförandet av byggnaden. Den huvudansvariga aktören kan mitt under en avtalad fas bytas ut i exceptionella situationer, till exempel om en entreprenör går i konkurs eller en entreprenör som är verksam som enskild näringsidkare dör. När den huvudansvariga aktören byts ska man i detalj gå igenom i vilken fas byggprojektet är och vad som redan har genomförts för att överföringen av ansvaret ska vara klart för alla parter i efterhand.

Paragrafens 3 mom. baserar sig på det tidigare 2 mom., men det preciseras med ett omnämnande av ett ansvar för att samordna genomförandet som grundar sig på avtal samt genom att den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet begränsas till genomförandet som helhet och för kvaliteten med avseende på sin egen prestation samt på den prestation som utförs av de underentreprenörer denne anlitar och av samarbetspartnerna.

179 §. Besvärsmätt i fråga om bygglov. Besvärsmätten slopas för sådana registrerade sammanlutningar till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljöns kvalitet. Närings-, trafik- och miljöcentralens besvärsmätt ändras så att den motsvarar 192 § i markanvändnings- och bygglagen. Museismyndighetens besvärsmätt begränsas till skyddade byggnadsobjekt som är av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

181 §. Besvärsmätt i fråga om genomförandetillstånd. Museimyndighetens besvärsmätt begränsas till skyddade byggnadsobjekt som är av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

182 §. Besvärsmätt i fråga om rivningslov. Besvärsmätten slopas för sådana registrerade sammanlutningar till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljös kvaliteten. Närings-, trafik- och miljöcentralens besvärsmätt ändras så att den motsvarar 192 § i markanvändnings- och bygglagen. Museimyndighetens besvärsmätt begränsas till byggnader som är av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

183 §. Besvärsmätt i fråga om tillstånd för miljöåtgärder. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. som gäller situationer där en lagakraftvunnen detalj- eller generalplan genomförs med stöd av ett tillstånd för miljöåtgärder. I dessa situationer begränsas besvärsmätten till ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot samt till den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar.

7.2 Lagen om områdesanvändning

57 §. Detaljplanebestämmelser. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska ändras så att ordalydelsen motsvarar den ordalydelse som anges i lag 432/2023. De ändringar i momentet som föreskrivits genom lag 432/2023 har av misstag uteblivit i lag 752/2023.

188 a §. Skyndsamt behandling av besvär som gäller planer som är viktiga med tanke på produktionen av förnybar energi. De bestämmelser som gäller tillstånd för byggande har överförs till bygglagen genom lagändring 432/2023. Därför föreslås det att omnämmandet av tillståndsärenden enligt denna lag ska ändras till tillståndsärenden enligt bygglagen.

197 §. Förhållande till annan lagstiftning. Enligt lagförslaget ska hänvisningen i 1 mom. till 10 kap. i naturvårdslagen korrigeras till en hänvisning till 5 kap. i naturvårdslagen. Momentets hänvisning till 5 kap. ändrades redan genom lag 15/2023, men ändringen har av misstag uteblivit i lag 432/2023.

7.3 Miljöskyddslagen

156 b §. Genomförande av reningskrav på basnivå på andra områden. Det föreslås att 156 b § 1 mom. i miljöskyddslagen ändras på grund av den nya bygglagen (751/2023). I 1 mom. föreskrivs det fortfarande om på vilka grunder reningskraven på basnivå (154 b §) ska iakttas vid reparation och ändring av ett sådant system enligt 156 a § för behandling av avloppsvatten som är beläget på andra än i 156 a § avsedda områden.

Reningskraven på basnivå ska fortfarande tillämpas fastighetsvis. Ägaren till en fastighet beslutar när en tillståndspliktig åtgärd ska utföras på fastigheten, vilket innebär att ägaren kan förlägga investeringen till en tidpunkt som ägaren anser lämpligast och skjuta fram uppfyllandet av reningskraven på basnivå till en senare tidpunkt.

Omsorgsplikten enligt paragrafen uttrycks fortfarande i aktiv form för tydlighetens skull och den gäller ägaren till fastigheten. På samma sätt som för närvarande kan med ägaren till fastigheten också jämföras arrendetagare i en viss ställning.

Annanstans än nära vattendrag eller nära havet eller på grundvattenområden ska vid planering, konstruktion, reparation, ändring och drift av ett gammalt system för behandling av avloppsvatten tillämpas reningskraven på basnivå enligt 154 b §, när på fastigheten utförs sådana åtgärder som nämns i 1 mom. 1 eller 2 punkten.

De föreslagna ändringarna kan i sak delas in i två grupper på samma sätt som för närvarande.

Den första gruppen i 1 mom. (1 punkten) ska fortfarande utgöras av sådana åtgärder som berör det fastighetsspecifika hushållsavloppsvattensystemet. Detta innebär att det på fastigheten görs sådana reparationer eller ändringar av de installationssystem som uttryckligen berör uppkomsten eller behandlingen av hushållsavloppsvatten. I det sammanhanget ska systemet då enligt förslaget ändras så att det uppfyller reningskraven på basnivå. Med en ändring enligt punkten avses att det byggs en vattenklosett eller görs sådana reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanläggningar så att systemet förnyas delvis eller repareras i dess helhet. Bestämmelsen ska i miljöskyddslagen inte längre vara bunden till ett i bygglagen avsett bygglov. I den finska språkdräkten ändras bestämmelsens ordalydelse så att ordet ”järjestelmä” ändras till ”järjestelmä”. Till den svenska språkdräkten fogas ordet ”delvis”. Detta innebär att ett förnyande inte bara av hela systemet, utan också av en del av systemet medför en skyldighet att effektivisera behandlingen av hushållsavloppsvatten så att den uppfyller reningskravet på basnivå. På sådana reparationer och ändringar tillämpas bestämmelserna om bruks- och underhållsanvisningar i 139 § i bygglagen. Enligt 139 § 3 mom. i bygglagen ska i bruks- och underhållsanvisningarna antecknas de åtgärder som vidtagits vid underhåll, reparation och ändring av en byggnad eller i samband med ändring av användningsändamålet. Ägaren till en byggnad ansvarar för att bruks- och underhållsanvisningarna är uppdaterade.

Ändringen har inga konsekvenser för att bygglov eventuellt kan krävas med stöd av 42 § 2 mom. eller 3 mom. 2 punkten i bygglagen.

Tillämpningsområdet enligt 42 § 2 mom. i bygglagen omfattar eventuellt sådana nya vatten- och avloppsanläggningar som kan tolkas som nya byggnadsobjekt. Sådana projekt hör enligt 42 § 2 mom. i bygglagen också till projekt som kräver bygglov, om vilka kommunen dock i byggnadsordningen kan bestämma att bygglov inte behövs i kommunen eller en del av den, om byggprojektet kan betraktas som ringa. Bygglagen förutsätter ingen anmälan om reparationer och ändringar till myndigheterna.

Bygglov kan också krävas enligt 42 § 3 mom. 2 punkten i bygglagen. Bestämmelsen förutsätter att någon funktion ska vara beroende av bygglov. Enligt 42 § 3 mom. 2 punkten i bygglagen behövs det alltid bygglov för reparationer när reparationer eller ändringar av byggnadens klimatskal eller installationssystem kan ha stor inverkan på byggnadens energiprestanda eller på energi- eller miljökonsekvenserna under byggnadens hela livscykel. I detta fall är det fråga om reparationer och ändringar av byggnadens avloppsvattensystem. Sådana reparationer och ändringar har betydande miljökonsekvenser under byggnadens livscykel. Bygglagen innehåller ingen bestämmelse om vem som bestämmer behovet av tillstånd exempelvis vid reparationer av vatten- och avloppsanläggningar.

Dessutom bör det noteras att bygglov kan förutsättas också i kommunens byggnadsordning. Om kommunen inte kräver tillstånd för dessa reparationer, förutsätter lagen inte heller någon obligatorisk anmälan om reparation av systemet.

Det är motiverat att anpassa installationssystemet till reningskravet på basnivå, eftersom åtgärden då gäller just detta [ifrågavarande] installationssystem.

Den andra gruppen i 1 mom. (2 punkten) utgörs av sådana reparations- och ändringsprojekt som kan jämföras med uppförandet av en byggnad och som kräver bygglov. Sådana projekt som kan jämföras med en ändring i klass med nybyggnad kallas i allmänspråket ofta grundlig renovering. I paragrafen avses sådana åtgärder som nämns i den första meningen i 42 § 3 mom. i bygglagen. Syftet med ett sådant projekt är att förlänga byggnadens livslängd så att den motsvarar en ny

byggnads. Vid så omfattande reparationer och ändringar som kräver bygglov är investeringen i fastigheten betydande. Sådana åtgärder ska också innebära en skyldighet att uppfylla reningskraven på basnivå. Detta är motiverat i synnerhet av miljöskyddsorsaker eftersom byggnadens livscykel förlängs.

7.4 Lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program

7 §. Begränsning av tillämpningsområdet och förhållande till annan lagstiftning. Det föreslås en teknisk korrigerande ändring som gjorts i 7 § 2 mom. i lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program. I samband med den ändring som gjordes genom lag 768/2023 återinfördes i paragrafen felaktigt den hänvisning till lagen om vatten- och havsvårdsförvaltningen som strukits i den tidigare lagen 912/2022. Denna hänvisning föreslås nu bli struken ur paragrafen på nytt.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Två förordningar som hänför sig till propositionen är under beredning: miljöministeriets förordning om lämnande av byggnadsinformationsmodeller samt miljöministeriets förordning om klimatdeklarationer och materialspecifikationer.

Miljöministeriets förordning om lämnande av byggnadsinformationsmodeller enligt bygglagen

I förordningen meddelas närmare bestämmelser om hur beskrivningarna och uppgifterna ska lämnas, deras form och innehåll. Syftet med förordningen är att handleda dem som påbörjar byggprojekt, projekterarna och byggnadstillsynen så att de beskrivningar i form av en byggnadsinformationsmodell enligt bygglagen och övriga uppgifter som ska lämnas stämmer överens med de riksomfattande behoven och uppfyller kraven i informationshanteringslagen.

Klimatdeklaration och materialspecifikation

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till bygglag och lagar som har samband med den (RP 139/2022 rd) föreslogs det att bestämmelserna om gränsvärden för koldioxid-fotavtrycket från nya byggnader, klimatdeklarationen för byggnader och materialspecifikationen ska kompletteras med bestämmelser på lägre nivå. Dessutom hänvisades det till specifika grundläggande bemyndiganden att utfärda förordning. I propositionen motiverades också de föreslagna författningsnivåerna.

Utöver det som anförs i ovan nämnda proposition kommer man vid fastställandet av gränsvärden att fästa uppmärksamhet vid särskilda situationer. Genom förslaget kan man vid utfärdandet av gränsvärden bättre beakta särskilda situationer där det är särskilt svårt att under-skrida gränsvärdena på grund av byggnadens särdrag i anslutning till dess användningsändamål eller placeringsort eller på grund av det tekniska och funktionella genomförandet av väsentliga tekniska krav enligt 29 § i bygglagen. Det var också den ursprungliga planen, som nu enligt förslaget ska förtydligas i lagen.

Gränsvärdesstyrningen av koldioxidavtrycket är ett verktyg som effektivt kan styra byggandet mot ökad koldioxidsnålhet. När gränsvärdena fastställs ska det dock beaktas att de inte orsakar oskäliga ekonomiska eller andra svårigheter. Man bör sträva efter att beakta att bestämmelserna om gränsvärden behandlar olika aktörer tillräckligt likvärdigt i olika situationer inom byggandet

och att de utsläppsminskningar som eftersträvas i tillräcklig utsträckning uppnås genom gränsvärdena. De särskilda situationerna bör granskas noggrant för att målen för gränsvärdesstyrningen inte ska bli åsidosatta. Finlands mål för minskning av utsläppen från den byggda miljön, klimatåtagandena inom byggsektorn och Finlands mål för den koldioxidbudget som härletts ur målen bör bibehållas. Den preliminära planen är att genomföra gränsvärdesstyrningen för särskilda situationer på samma sätt som i 4 § i förordningen om nya byggnaders energiprestanda. Dessutom föreslås det att bemyndigandet att utfärda förordning i 38 § kompletteras med ett omnämmande om uppdateringen av en klimatdeklaration, om vilket det vid behov kan utfärdas närmare bestämmelser genom förordning.

Materialspekifikationens omfattning ska enligt förslaget regleras på huvudritningsnivå. Avsikten är att detta ska beaktas vid beredningen av förordningen. Dessutom har det utifrån remissvaren preliminärt planerats att förordningen om klimatdeklaration för byggnader och förordningen om materialspekifikation för byggnader ska kunna slås samman.

9 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som bygglagen, det vill säga den 1 januari 2025.

10 Verkställighet och uppföljning

10.1 Demokrati samt rättsstatsprincipen

Enligt 2 § 2 mom. i grundlagen hör det till demokratin att den enskilde har rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling. Enligt förarbetena till grundlagen ger bestämmelsen uttryck för principen att individens möjligheter att påverka samhällets och livsmiljöns utveckling i ett demokratiskt samhälle inte kan vara begränsade enbart till möjligheten att rösta i val (RP 1/2018 rd, s. 75/I). Bestämmelsen har samband med andra bestämmelser i grundlagen som gäller individens möjligheter att delta och påverka. Grundlagens 14 § 4 mom. gäller det allmännas skyldighet att främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Enligt grundlagens 20 § 2 mom. som gäller den grundläggande rätten till en sund miljö, ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön. I förarbetena till grundlagen slås det fast att bestämmelsen också innebär ett i grundlag givet uppdrag att utveckla miljölagstiftningen så att människor får en större möjlighet att påverka beslut som gäller den egna livsmiljön (RP 309/1993 rd, s. 71/I).

Möjligheterna att delta och påverka regleras i avtal och direktiv som gäller Finland. Bland dem kan nämnas Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), FN/ECE:s konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) (FördrS 122/2004), MKB-direktivet om miljökonsekvensbedömning (2011/92/EU) och SMB-direktivet om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (2001/42/EG). Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna har i Finland satts i kraft den 23 maj 1990 (FördrS 19/1990). Århuskonventionen har satts i kraft genom lag (767/2004) och förordning (866/2004). Århuskonventionens sekretariat har publicerat anvisningar om tillämpningen som dock inte är juridiskt bindande. I samband med att konventionen sattes i kraft genomfördes en del lagstiftningsändringar, men den gällande finska lagstiftningen ansågs huvudsakligen uppfylla skyldigheterna enligt konventionen. I fråga om planläggningen lyfter doktorn i förvaltningsvetenskap Eija Mäkinen i Århuskonventionen fram särskilt den omfattande rätten att söka ändring och väcka ärenden och det att rätten att få tillgång till information, att

delta och att söka ändring hör ihop¹⁶. Århuskonventionen är direkt bindande för de stater som antagit den. Ur konventionen eller EU-rätten kan man likväl enligt Mäkinen inte härleda en absolut rätt för alla att söka ändring eller väcka ärenden. Man kan besluta i frågan nationellt med beaktande av artikel 9.2 och 9.3 i Århuskonventionen och de mål som ingår där. Till exempel när det gäller samfunds besvär rätt kan man bestämma villkoren för dess användning nationellt. Grundlagsutskottet har tills vidare inte uttryckligen tagit ställning till i vilken mån kommunalbesvär är en oskiljaktig del av den kommunala självstyrelsen. Däremot ansåg grundlagsutskottet att den ändring av markanvändnings- och bygglagen genom vilken besvär rätten i fråga om detaljplaner med ringa verkningar ändrades så att den förutsätter att den klagande är direkt berörd inte inkräktade på den kommunala självstyrelsen (GrUU 33/2006 rd).

10.2 Rätt att delta

Enligt 14 § 4 mom. i grundlagen ska det allmänna främja den enskildes möjligheter att delta i samhälls verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Den grundläggande rättigheten till inflytande är viktig i beredningsprocessen och beslutsfattandet i fråga om byggandet.

10.3 Ansvar för miljön

Enligt artikel 37 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (2000/C 364/01) ska en hög nivå i fråga om miljöskydd och förbättring av miljöns kvalitet integreras i unionens politik och tryggas i enlighet med principen om hållbar utveckling. Artikel 17.1 i stadgan om de grundläggande rättigheterna, som gäller rätt till egendom lyder: ”Var och en har rätt att besitta lagligen förvärvad egendom, att nyttja den, att förfoga över den och att testamentera bort den. Ingen får berövas sin egendom utom då samhällsnyttan kräver det, i de fall och under de förutsättningar som föreskrivs i lag och mot rättmätig ersättning för sin förlust i rätt tid. Nyttjandet av egendomen får regleras i lag om det är nödvändigt för allmänna samhällsintressen.”

Enligt 20 § i Finlands grundlag, som gäller ansvaret för miljön, bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Enligt 20 § 2 mom. i den lagen ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö och att var och en har möjlighet att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön.

I rättslitteraturen har det bedömts att det ansvar som den grundläggande rätten till en sund miljö inbegriper tar sig uttryck särskilt i ekologiska gränser för de individuella fri- och rättigheterna. Samtidigt uttrycker skyldigheten för det allmänna att trygga fri- och rättigheterna samt de processuella miljö rättigheterna det skydd för naturen och miljön som ges av systemet med mänskliga rättigheter och grundläggande fri- och rättigheter och som har ett egenvärde.¹⁷

I förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna konstaterades att 14 a § i regeringsformen, som föregick 20 § i gällande grundlag, till sin karaktär var närmast en programförklaring (RP 309/1993 rd). I propositionen betonades det också att miljö värden förutsätter ett brett samarbete mellan olika instanser. Grundlagsutskottet ansåg att bestämmelsen avses

¹⁶ Eija Mäkinen: Detaljplanläggning och besvär rätt på grundval av partsställning (på finska). Miljöministeriets publikationer 2019:27, s. 20–23.

¹⁷ Tapio Määttä: Ympäristö eurooppalaisena ihmis- ja perusoikeutena: kohti ekososiaalista oikeusvaltiota. I Liisa Nieminen (red.): Perusoikeudet EU:ssa (2001), s. 314–315 (på finska).

gälla alla människors ansvar (GrUB 25/1994 rd). Den underliggande tanken var enligt utskottet att momentet är speciellt starkt förknippat med naturens egenvärde och kommande generationers rättigheter. Bestämmelsen sades också innebära ett i grundlag givet uppdrag att utveckla miljölagstiftningen så att människor får en större möjlighet att påverka beslut som gäller den egna livsmiljön.

I samband med reformer av naturvårdslagstiftningen och bygglagstiftningen har grundlagsutskottet konstaterat att 20 § i grundlagen inte konstituerar individuellt konstaterbara förpliktelser och att den inte heller utgör en särskild grund för att inrikta toleransförpliktelser speciellt på markägarna. Men båda utgör också delar av samma bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter och kan därmed inverka på tolkningen av vardera i ett sammanhang där målet bl.a. är att främja en hållbar balans mellan människan och naturen i lagstiftningsväg (GrUU 21/1996 rd, GrUU 38/1998 rd).

De grundläggande miljö rättigheterna har fått ökad betydelse i grundlagsutskottets utlåtanden, såsom i GrUU 36/2013 rd, GrUU 32/2010 rd, GrUU 20/2010 rd, GrUU 6/2010 rd, GrUU 10/2014 rd och GrUU 25/2014 rd. De grundläggande miljö rättigheternas ökade betydelse syns framför allt i grundlagsutskottets utlåtanden på senare tid om förbjudande av energiutvinning ur kol och ändring av konkurslagstiftningen, GrUU 55/2018 rd och GrUU 69/2018 rd.

Begränsningen av klimatförändringarna kan anses innefatta ett särskilt starkt perspektiv på kommande generationers rättigheter, eftersom de fortskridande klimatförändringarna och jordens stigande medeltemperatur utgör ett hot mot jordens framtid och det i synnerhet är de kommande generationerna som kommer att bli lidande. Ur denna synvinkel berör klimatförändringarna särskilt mycket dem som nu är barn och unga samt ännu ofödda generationer. Den bakomliggande tanken är att människan har rätt till ett hälsosamt och rikt liv i samklang med naturen och miljön.

Finland är som medlemsstat i Europeiska unionen bundet av klimatavtalet från Paris och det koldioxidneutralitetsmål som ingår i det. Europa strävar efter nettonollutsläpp 2050. Enligt regeringsprogrammet för Sanna Marins regering agerar regeringen på ett sätt som leder till att Finland är klimatneutralt 2035. Den nya lagen innehåller ett stort antal bestämmelser om att begränsa klimatförändringen. Bestämmelserna bidrar till att tillgodose den grundläggande rätten till en sund miljö enligt grundlagen och gäller planeringen av områdesanvändningen samt byggandet.

Grundlagsutskottet har tidigare bedömt miljöskyddslagens bestämmelser om fastighetsspecifik behandling av hushållsavloppsvatten (GrUU 45/2016 rd och GrUU 44/2010 rd). Kravet på effektiviserad fastighetsvis behandling av hushållsavloppsvatten i förslaget till teknisk ändring av miljöskyddslagen är av betydelse med avseende på bestämmelsen om miljöansvar i 20 § i grundlagen (se GrUU 40/2010 rd, s. 3/II-4/I). Grundlagsutskottet har också tidigare bedömt sambandet mellan grundlagens 20 § och egendomsskyddet. Utskottet har konstaterat att förhållandet mellan 15 och 20 § i grundlagen är sådant att 20 § för det första inte konstituerar individuellt konstaterbara förpliktelser och att den för det andra inte utgör en särskild grund för att inrikta toleransförpliktelser speciellt på markägarna. Å andra sidan utgör båda delar av samma stadganden om grundläggande fri- och rättigheter och kan därmed inverka på tolkningen av vardera i ett sammanhang som det aktuella, där målet bland annat är att främja en hållbar balans mellan människan och naturen i lagstiftningsväg (GrUU 20/2010 rd, GrUU 21/1996 rd).

Det föreslagna genomförandet av reningskravet på basnivå enligt 156 b § 1 mom. i miljöskyddslagen på andra områden än i närheten av vattendrag och hav och på grundvattenområden är fortfarande motiverat med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande miljö rättigheterna. Det

bidrar också till att förebygga miljöförorening från hushållsavloppsvatten i dessa områden. Paragrafen är en del av den mer omfattande regleringen om miljöansvar för hushållsavloppsvatten i glesbygden, där man å ena sidan beaktar fastighetsägarens egendomsskydd och å andra sidan skyldigheten att rena avloppsvatten och förebygga miljöförorening. Bestämmelsen ska enligt ändringsförslaget tillämpas när det görs sådana reparationer eller ändringar eller större renoveringar som avses i paragrafen. Tidpunkten för renoveringen bestäms av ägaren, om inte något annat följer av miljöskyddsskäl. Den föreslagna ändringen av 156 b § 1 mom. i miljöskyddslagen på grund av den nya bygglagen medför inga väsentliga ändringar i det gällande rättsläget med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Den föreslagna bestämmelsen är alltså förenlig med grundlagens bestämmelser om såväl de grundläggande miljö rättigheterna som egendomsskyddet.

10.4 Rättsskydd

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 2 mom. i paragrafen ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag.

Besvärsrätten inskränks för museimyndigheten, närings-, trafik- och miljöcentralen, och inom det egna verksamhetsområdet för en sådan registrerad sammanslutning till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljöns kvalitet, om det är frågan om rivning av en byggnad som är skyddad med stöd av en plan eller lag eller någon annan historiskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad och som det krävs rivningslov för.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i bygglagen (751/2023) 38 §, 39 § 2 och 3 mom., 42 § 1 mom. 4 punkten, 56, 61, 62 och 69 §, 82 § 4 mom., 83 § 3 mom., 86 § 4 mom. samt 95, 179, 181 och 182 § och fogas till 17 § ett nytt 5 mom., till lagen nya 43 a, 43 b och 68 a §, till 82 § ett nytt 3 mom., till 86 § ett nytt 3 mom. och till 183 § ett nytt 2 mom. som följer:

17 §

Byggnadsordning

Genom en föreskrift i byggnadsordningen kan det som i 42 § 1 mom. föreskrivs om tillståndsplikt för nya byggnadsobjekt inte ändras.

38 §

Byggnaders koldioxidsnålhet

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att en ny byggnad på det sätt som användningsändamålet förutsätter projekteras och uppförs så att den är koldioxidsnål. Koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket från en byggnad ska rapporteras i den klimatdeklaration som utarbetas för bygglovet. Om det under byggnadsarbetet har gjorts en avvikelse från beskrivningen i enlighet med 117 § 1 mom., ska klimatdeklarationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts. Någon klimatdeklaration behövs inte för nya byggnader som inte omfattas av det krav som gäller gränsvärdet och som avses i 3 mom. i denna paragraf.

Beräkningen av koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket ska omfatta byggnadens hela livscykel. Vid beräkningen ska en metod för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet samt uppgifterna i den nationella utsläppsdaten eller andra uppgifter om miljöegenskaper enligt en beräkningsmetod användas.

Koldioxidfotavtrycket från byggnaden får inte överskrida det gränsvärde som anges enligt användningskategori. Gränsvärdena gäller följande nya byggnader:

- 1) radhus,
- 2) flervåningsbostadshus,
- 3) kontorsbyggnader, hälsovårdscentraler,
- 4) affärsbyggnader, varuhus, köpcentrum, butiksbyggnader, butikshallar, teatrar, opera-, konsert- och kongresshus, biograf, bibliotek, arkiv, museer, konsthallar, utställningshallar,
- 5) inkvarteringsbyggnader, hotell, internat, servicehus, äldreboenden, vårdinrättningar,
- 6) undervisningsbyggnader och daghem,
- 7) idrottshallar, och
- 8) sjukhus.

Gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från byggnader ska basera sig på förbrukningen av energi och material under byggnadernas hela livscykel och de omfattar inte koldioxidfotavtrycket från byggplatsen eller koldioxidhandavtrycket från byggnaden eller byggplatsen. Vid fastställandet av gränsvärden kan sådana särskilda situationer beaktas där det på grund av särdrag i anslutning till byggnaden, dess användningsändamål eller den plats där den är belägen eller på grund av det tekniska och funktionella genomförandet av väsentliga tekniska krav enligt 29 § i denna lag är särskilt svårt att underskrida gränsvärdena.

Närmare bestämmelser om gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från nya byggnader får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om metoden för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet, om de uppgifter som ska användas vid beräkningen och om rapporteringen av resultaten av beräkningen samt om utarbetandet och uppdateringen av en klimatdeklaration får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

39 §

Byggnaders livscykelegenskaper

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att det för en sådan ny byggnad för vilken en klimatdeklaration ska utarbetas på det sätt som avses i 38 § upprättas en materialspecifikation som i maskinläsbart format på huvudritningsnivå innehåller uppgifter om de nya och återvinningsbara material och produkter som vid byggandet använts i byggnaden. Om det under byggnadsarbetet har gjorts en avvikelse från beskrivningen i enlighet med 117 §, ska materialspecifikationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts.

Genom förordning av miljöministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser om

2) upprättande och uppdatering av en materialspecifikation för en byggnad, de uppgifter som ska användas för och innehållet i materialspecifikationen samt rapportering av resultaten och bevarande av materialspecifikationen.

42 §

Bygglov

Uppförande av ett nytt byggnadsobjekt kräver bygglov, om objektet är

4) en konstruktion för allmänheten som kan användas av minst fem fysiska personer samtidigt, med undantag för temporära konstruktioner för evenemang,

43 a §

Placeringstillstånd för omställning till ren energi

Om den som ansöker om bygglov begär det, kan en granskning av förutsättningarna inom områdesanvändningen i fråga om ett industriprojekt för omställning till ren energi göras genom ett placeringstillstånd utan detaljplan eller generalplan, i vilken det bestäms att planen får användas som grund för beviljande av bygglov.

I 1 mom. avsedda industriprojekt för omställning till ren energi är

1) energiproduktionsanläggningar som producerar energi med förnybar energi, med undantag av vind- och solkraftverk,

2) sådana projekt inom industrin som grundar sig på förnybar energi eller elektrifiering och ersätter användningen av fossila bränslen eller råvaror,

3) framställning och utnyttjande av väte, med undantag av framställning av väte från fossila bränslen,

4) avskiljning, utnyttjande och lagring av koldioxid,

5) ackumulatorfabriker samt tillverkning, tillvaratagande och återanvändning av ackumulatormaterial,

6) investeringar för omställning till ren energi inom förädlingsindustrin i områden som avses i artiklarna 8a och 8b i Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter,

7) byggande enligt artiklarna 16–16e i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (RED III) för vilket krävs bygglov och sker i accelerationsområden för förnybar energiproduktion enligt artikel 2.9a i det direktivet, med undantag av vind- och solkraft.

Ett placeringstillstånd för omställning till ren energi får inte leda till att kvaliteten på någons livsmiljö försämras avsevärt på ett sätt som inte är motiverat med beaktande av syftet med placeringstillståndet för omställning till ren energi. Genom placeringstillståndet för omställning till ren energi får inte heller markägaren eller någon annan rättsinnehavare åläggas sådana oskäliga begränsningar eller orsakas sådana oskäliga olägenheter som kan undvikas utan att de mål som ställs för placeringstillståndet eller de krav som ställs på det åsidosätts.

Konsekvenserna av ett placeringstillstånd för omställning till ren energi ska utredas med iakttagande av 9 § i lagen om områdesanvändning.

Bestämmelser om förutsättningarna för placeringstillstånd finns i 44, 45 och 46 § i denna lag.

43 b §

Beviljande av bygglov före utarbetande av tomtindelning och styckning av tomt

Med avvikelse från 81 § 2 mom. i lagen om områdesanvändning kan bygglov beviljas innan en tomtindelning utarbetas och en tomt styckas. I bygglovet ska då anges att byggnaden inte får tas i bruk förrän tomten införts i fastighetsregistret.

56 §

Förutsättningar för rivningslov

Byggnadstillsynsmyndigheten kan bevilja tillstånd att riva en byggnad.

En byggnad får rivas, om en plan som inte är föråldrad tillåter rivning och byggnaden inte är skyddad med stöd av lag. På ett icke-planlagt område får rivningen av en byggnad inte medföra olägenheter med tanke på den framtida planläggningen eller annan reglering av områdesanvändningen.

Leder en rivning till återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialet, får en byggnad som inte är skyddad alltid rivas, om

- 1) byggnaden finns i en kommun där byggnaderna har förlorat största delen av sitt värde,
- 2) byggnaden inte längre kan anvisas något användningsändamål, eller
- 3) byggnaden är i dåligt skick och möjligheterna att reparera den är små.

Kommunfullmäktige kan bevilja tillstånd till rivning av en byggnad som är skyddad enligt en detaljplan, om

- 1) byggnaden ägs av kommunen,
- 2) det inte tekniskt, funktionellt och ekonomiskt är möjligt att reparera byggnaden,
- 3) rivningen leder till återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialet,
- 4) byggnaden inte längre har något kulturhistoriskt värde, och

5) byggnaden inte är av nationell betydelse.

Den som ansöker om rivningslov ska redogöra för hur rivningsarbetet ordnas och vilka möjligheter det finns att sköta behandlingen av det byggavfall som uppstår och att återanvända användbara byggnadsdelar.

61 §

Ansökan om bygglov

Den som påbörjar ett byggprojekt och äger eller innehar en byggplats ska skriftligen ansöka om bygglov hos kommunen. Till ansökan om bygglov ska beroende på byggnadsobjektet och dess omfattning fogas

1) de huvudritningar som ingår i projektbeskrivningen och vars riktighet byggprojekteraren intygar med sin underskrift,

2) en projektinformationsmodell på huvudritningsnivå som gjorts i samband med byggnadens projektbeskrivningar eller uppgifter i maskinläsbart format, eller i fråga om andra objekt än byggnader, en utredning om byggnadsobjektet och dess verkningar på det omgivande området,

3) en utredning om att sökanden har besittningsrätt till byggplatsen.

Byggnadstillsynsmyndigheten kan med beaktande av projektets art och omfattning av grundad anledning kräva att det till ansökan om bygglov även fogas

1) en utredning om byggplatsens grundläggnings- och grundbottenförhållanden samt det grundläggnings sätt som dessa förutsätter och om andra behövliga åtgärder,

2) en energiutredning,

3) en klimatdeklaration,

4) en materialspecifikation,

5) en utredning om byggplatsens hygieniska förhållanden och höjdläge,

6) en utredning om byggnadens skick i fråga om åtgärdsområdet, om det är fråga om ett reparationsprojekt,

7) annan än i 2 mom. 1–6 punkten avsedd väsentlig utredning som behövs för avgörandet av ansökan om bygglov.

Byggnadstillsynen kan av grundad anledning kräva att sökanden kompletterar den bilaga som avses i 1 och 2 mom. eller lämnar in någon annan väsentlig utredning som behövs för avgörandet av ansökan om bygglov.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av huvudritningar och utredningar samt om beskrivningar i form av informationsmodeller och om innehållet i och utformningen av uppgifterna i maskinläsbart format får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

62 §

Ansökan om placeringstillstånd

Om den som påbörjar ett byggprojekt ansöker om ett separat beslut om placeringstillstånd, ska till tillståndsansökan fogas utredningar på basis av vilka kommunen kan bedöma om förutsättningarna enligt 44–46 § uppfylls. I utredningarna ska det ingå uppgifter om dimensionering och fasad samt placeringen på byggplatsen, ordnandet av körförbindelser och, på områden där kommunalteknik finns eller är avsedd att genomföras, uppgifter om var byggnaden ska anslutas till kommunaltekniken.

68 a §

Tidsfrist för behandling av ansökan om bygglov och påföljder vid försummelse av tidsfristen

Byggnadstillsynsmyndigheten ska avgöra en ansökan om bygglov inom tre månader från det att ansökan om bygglov inklusive bilagor har tagits emot vid byggnadstillsynen.

För dröjsmål med behandlingen av tillståndsansökan ska kommunen återbetala 20 procent av bygglovsavgiften för varje vecka som dröjsmålet varar, om inte dröjsmålet har orsakats av sökanden. Återbetalning ska yrkas senast inom en månad från det att slutsynen har förrättats. Kommunen kan i en taxa besluta om en större påföljd än vad som här föreskrivs.

Kommunen ska ersätta den som ansöker om bygglov för den skada som dröjsmålet orsakat med iakttagande av skadeståndslagen (412/1974).

Närmare bestämmelser om beräkningen av tidsfristen får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

69 §

Lämnande av specialbeskrivningar

Byggnadstillsynsmyndigheten kan av grundad anledning i bygglovet, vid det inledande mötet eller under byggnadsarbetet bestämma att specialbeskrivningar som är nödvändiga på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in.

Den som påbörjar ett byggprojekt eller huvudprojekteraren ska se till att en i 1 mom. avsedd specialbeskrivning som gäller byggnadsobjektet och en motsvarande, vid projekteringen gjord projektinformationsmodell eller uppgifter i maskinläsbart format lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten innan det arbetsmoment som beskrivningen gäller påbörjas. Byggnadstillsynen kan av grundad anledning kräva att en inlämnad specialbeskrivning kompletteras.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av specialbeskrivningen och den motsvarande projektinformationsmodellen och uppgifterna i maskinläsbart format får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

82 §

Projekteringsuppgifters svårighetsklasser

Utbildningen för projekterare ska till omfattning och innehåll motsvara svårighetsklassen för de projekteringsuppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för projekteringsuppgifter och om den utbildning som krävs för projekteringsuppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

83 §

Behörighetsvillkor för projekterare

Projekterarna ska visa sin behörighet för sedvanliga, krävande, mycket krävande och exceptionellt krävande projekteringsuppgifter med ett intyg utfärdat av en aktör som miljöministeriet bemyndigat.

86 §

Arbetsledningsuppgifters svårighetsklasser

Utbildningen för ansvariga arbetsledare för byggnadsarbete och arbetsledare för specialområden ska till omfattning och innehåll motsvara svårighetsklassen för de arbetsledningsuppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för arbetsledningsuppgifter och om den utbildning som krävs för arbetsledningsuppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

95 §

Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet

Den som påbörjar ett byggprojekt kan utse en huvudansvarig aktör för genomförandet av byggnadsobjektet. Om någon huvudansvarig aktör inte utses, svarar den som påbörjar byggprojektet själv för den huvudansvariga aktörens uppgifter.

Den huvudansvariga aktören för ett byggprojekt kan successivt bytas ut. I ett byggprojekt kan det finnas endast en huvudansvarig aktör åt gången.

Den huvudansvariga aktören ska på det sätt som överenskommits genom avtal samordna genomförandet av ett byggnadsobjekt som kräver bygglov i enlighet med beskrivningarna, bestämmelserna om genomförande av ett byggnadsobjekt, bygglovet och god byggnads sed. Den huvudansvariga aktören ska ansvara för genomförandet som helhet och för kvaliteten med avseende på sin egen prestation, de underentreprenörer den anlitar och sina samarbetspartner.

Byggnadstillsynsmyndigheten ska med tanke på det allmänna intresset övervaka att den huvudansvariga aktören säkerställer att de väsentliga tekniska kraven uppfylls i byggprojektet.

179 §

Besvär rätt i fråga om bygglov

Besvär rätt i fråga om bygglov på ett detaljplaneområde, i fråga om bygglov som gäller en byggplats som är belägen utanför ett detaljplaneområde och på vilken bestämmelserna om områden i behov av planering inte tillämpas eller i fråga om ett placeringstillstånd som avgörs genom ett separat beslut på dessa områden har

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mitt emot,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

4) kommunen,

5) en grannkommun vars markanvändningsplanering beslutet påverkar,

6) en museimyndighet, om beslutet gäller ett skyddat byggnadsobjekt av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

Besvär rätt har dessutom inom sitt verksamhetsområde en sådan registrerad sammanslutning vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård, om bygglovet gäller en byggnad i ett projekt på vilket lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas.

Om byggande enligt bygglovet innebär att en sådan byggnad av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet som det krävs rivningslov för rivs, har även närings-, trafik- och miljöcentralen besvär rätt i fråga om bygglovet.

181 §

Besvär rätt i fråga om genomförandetillstånd

Besvär rätt i fråga om genomförandetillstånd som avgörs genom ett separat beslut har

- 1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,
- 2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,
- 3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,
- 4) kommunen,
- 5) en museimyndighet, om beslutet gäller ett skyddat byggnadsobjekt av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

182 §

Besvär rätt i fråga om rivningslov

Besvär rätt i fråga om rivningslov har

- 1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,
- 2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,
- 3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,
- 4) kommunen.

Besvär rätt i fråga om ett beslut om rivning av en byggnad har även närings-, trafik- och miljöcentralen samt en museimyndighet, om byggnaden är av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

183 §

Besvär rätt i fråga om tillstånd för miljöåtgärder

Besvär rätt i fråga om tillstånd för miljöåtgärder har, om en lagakraftvunnen detalj- eller generalplan genomförs med stöd av ett tillstånd för miljöåtgärder,

- 1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,
- 2) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

2.

Lag

om ändring av lagen om områdesanvändning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om områdesanvändning (132/1999) 57 § 1 mom., 188 a § och 197 § 1 mom.,
sådana de lyder, 57 § 1 mom. och 197 § 1 mom. i lag 752/2023 samt 188 a § i lag 1147/2022,
som följer:

57 §

Detaljplanebestämmelser

I detaljplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av planens syfte och de krav som ställs på planens innehåll behövs när detaljplaneområdet bebyggs eller annars används (detaljplanebestämmelser). Detaljplanebestämmelserna kan också gälla förhindrande eller begränsning av skadliga miljökonsekvenser.

188 a §

Skyndsamt behandling av besvär som gäller planer som är viktiga med tanke på produktionen av förnybar energi

Besvär som gäller en detaljplan som ska anses vara viktig med tanke på produktionen av förnybar energi eller en i 77 a § avsedd generalplan som styr uppförande av vindkraftverk ska vid förvaltningsdomstolen behandlas skyndsamt i förhållande till andra besvär som gäller planärenden enligt denna lag och tillståndsärenden enligt bygglagen.

197 §

Förhållande till annan lagstiftning

När en plan godkänns och fastställs ska, utöver vad som föreskrivs i denna lag, iakttas vad som föreskrivs i 5 kap. i naturvårdslagen. När ett annat beslut av en myndighet fattas ska dessutom iakttas vad som föreskrivs i naturvårdslagen och med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

3.

Lag

om ändring av 156 b § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 156 b § 1 mom., sådant det lyder i lag 19/2017, som följer:

156 b §

Genomförande av reningskrav på basnivå på andra områden

Ägaren till en fastighet ska se till att reningskravet på basnivå iakttas vid reparation och ändring av ett sådant system enligt 156 a § för behandling av avloppsvatten som är beläget på andra än i den paragrafen avsedda områden, då det på fastigheten

1) byggs en vattenklosett eller görs sådana reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanläggningar så att systemet förnyas delvis eller repareras i dess helhet, eller

2) görs sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförande av en byggnad och som kräver bygglov.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

4.

Lag

om ändring av 7 § i lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program

I enlighet med riksdagens beslut I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program
(200/2005) 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 769/2012, som följer:

7 §

Begränsning av tillämpningsområdet och förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om den miljökonsekvensbedömning som motsvarar en miljöbedömning enligt denna lag och som ska göras vid utarbetandet av planer finns i lagen om områdesanvändning (132/1999).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn

1.

Lag

om ändring av bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i bygglagen (751/2023) 38 §, 39 § 2 och 3 mom., 42 § 1 mom. 4 punkten, 56, 61, 62 och 69 §, 82 § 4 mom., 83 § 3 mom., 86 § 4 mom. samt 95, 179, 181 och 182 § och
fogas till 17 § ett nytt 5 mom., till lagen nya 43 a, 43 b och 68 a §, till 82 § ett nytt 3 mom., till 86 § ett nytt 3 mom. och till 183 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

17 §

Byggnadsordning

Föreslagen lydelse

17 §

Byggnadsordning

Genom en föreskrift i byggnadsordningen kan det som i 42 § 1 mom. föreskrivs om tillståndsplikt för nya byggnadsobjekt inte ändras.

38 §

Byggnaders koldioxidsnålhet

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden på det sätt som användningsändamålet förutsätter projekteras och uppförs så att den är koldioxidsnål. Koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket från *en ny byggnad eller en byggnad som genomgår en större renovering som kräver bygglov* ska rapporteras i den klimatdeklaration som utarbetas för bygglovet. Någon klimatdeklaration behövs inte för nya byggnader som inte ska projekteras och uppföras som nära-nollenergibyggnader enligt 37 § eller för sådana fristående småhus som ska repareras eller sådana byggnader som genomgår en större renovering, vilkas energiprestanda enligt 37 § inte behöver förbättras i samband med reparationen.

38 §

Byggnaders koldioxidsnålhet

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att en ny byggnad på det sätt som användningsändamålet förutsätter projekteras och uppförs så att den är koldioxidsnål. Koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket från en byggnad ska rapporteras i den klimatdeklaration som utarbetas för bygglovet. *Om det under byggnadsarbetet har gjorts en avvikelse från beskrivningen i enlighet med 117 § 1 mom., ska klimatdeklarationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts. Någon klimatdeklaration behövs inte för nya byggnader som inte omfattas av det krav som gäller gränsvärdet och som avses i 3 mom. i denna paragraf.* Beräkningen av koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket ska omfatta byggnadens hela livscykel. Vid beräkningen ska en

Gällande lydelse

Beräkningen av koldioxidfotavtrycket och koldioxidhandavtrycket ska omfatta byggnadens hela livscykel eller, *i fråga om en byggnad som genomgår en större renovering, de faser i byggnadens livscykel som infaller under och efter renoveringen*. Vid beräkningen ska en metod för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet samt uppgifterna i den nationella utsläppsdatan eller andra uppgifter om miljöegenskaper enligt en beräkningsmetod användas.

Koldioxidfotavtrycket från en *ny byggnad* får inte överskrida det gränsvärde som anges enligt användningskategori. *Detta gäller dock inte nya byggnader som inte ska projekteras och uppföras som nära-nollenergibyggnader enligt 37 §, fristående småhus eller byggnader som genomgår en större renovering*. Gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från *nya byggnader* ska basera sig på förbrukningen av energi och material under byggnadernas hela livscykel.

Närmare bestämmelser om gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från nya byggnader får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om metoden för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet och om de uppgifter som ska användas vid beräkningen samt om utarbetandet av en klimatdeklaration får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

Föreslagen lydelse

metod för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet samt uppgifterna i den nationella utsläppsdatan eller andra uppgifter om miljöegenskaper enligt en beräkningsmetod användas.

Koldioxidfotavtrycket från byggnaden får inte överskrida det gränsvärde som anges enligt användningskategori. *Gränsvärdena gäller följande nya byggnader:*

- 1) radhus,
- 2) flervåningsbostadshus,
- 3) kontorsbyggnader, hälsovårdscentraler,
- 4) affärsbyggnader, varuhus, köpcentrum, butiksbyggnader, butikshallar, teatrar, opera-, konsert- och kongresshus, biografier, bibliotek, arkiv, museer, konstgallerier, utställningshallar,
- 5) inkvarteringsbyggnader, hotell, internat, servicehus, äldreboenden, vårdinrättningar,
- 6) undervisningsbyggnader och daghem,
- 7) idrottshallar, och
- 8) sjukhus.

Gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från byggnader ska basera sig på förbrukningen av energi och material under byggnadernas hela livscykel och *de omfattar inte koldioxidfotavtrycket från byggplatsen eller koldioxidhandavtrycket från byggnaden eller byggplatsen*. *Vid fastställandet av gränsvärden kan sådana särskilda situationer beaktas där det på grund av särdrag i anslutning till byggnaden, dess användningsändamål eller den plats där den är belägen eller på grund av det tekniska och funktionella genomförandet av väsentliga tekniska krav enligt 29 § i denna lag är särskilt svårt att underskrida gränsvärdena.*

Närmare bestämmelser om gränsvärdena för koldioxidfotavtrycket från nya byggnader får utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare bestämmelser om metoden för beräkning av byggnaders koldioxidsnålhet, om de uppgifter som ska användas vid beräkningen och om rapporteringen av resultaten av beräkningen samt om utarbetandet och uppdateringen av en klimatdeklaration får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

39 §

Byggnaders livscykelegenskaper

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att det för en ny byggnad eller en byggnad som genomgår en större renovering som kräver bygglov upprättas en materialspecifikation som i maskinläsbart format innehåller uppgifter om de material och produkter som använts vid byggandet. Någon materialspecifikation behövs inte för nya byggnader som inte ska projekteras och uppföras som nära-nollenergibyggnader enligt 37 § eller för sådana fristående småhus som ska repareras eller sådana byggnader som genomgår en större renovering, vilkas energiprestanda enligt 37 § inte behöver förbättras i samband med reparationen. Material och produkter som används vid byggandet ska förtecknas när en byggnad uppförs eller repareras.

Genom förordning av miljöministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser om

2) upprättande av en materialspecifikation för en byggnad och innehållet i materialspecifikationen och bevarande av den samt om en förteckning över byggmaterial och byggprodukter och bevarande av den.

42 §

Bygglov

Uppförande av ett nytt byggnadsobjekt kräver bygglov, om objektet är

4) en konstruktion för allmänheten som kan användas av minst fem fysiska personer samtidigt,

39 §

Byggnaders livscykelegenskaper

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att det för en sådan ny byggnad för vilken en klimatdeklaration ska utarbetas på det sätt som avses i 38 § upprättas en materialspecifikation som i maskinläsbart format på huvudritningsnivå innehåller uppgifter om de nya och återvinningsbara material och produkter som vid byggandet använts i byggnaden. Om det under byggnadsarbetet har gjorts en avvikelse från beskrivningen i enlighet med 117 §, ska materialspecifikationen uppdateras i fråga om de ändringar som gjorts.

Genom förordning av miljöministeriet får det utfärdas närmare bestämmelser om

2) upprättande och uppdatering av en materialspecifikation för en byggnad, de uppgifter som ska användas för och innehållet i materialspecifikationen samt rapportering av resultaten och bevarande av materialspecifikationen.

42 §

Bygglov

Uppförande av ett nytt byggnadsobjekt kräver bygglov, om objektet är

4) en konstruktion för allmänheten som kan användas av minst fem fysiska personer samtidigt, med undantag för temporära konstruktioner för evenemang,

43 a §

Placeringstillstånd för omställning till ren energi

Om den som ansöker om bygglov begär det, kan en granskning av förutsättningarna inom områdesanvändningen i fråga om ett industriprojekt för omställning till ren energi göras genom ett placeringstillstånd utan detaljplan eller generalplan, i vilken det bestäms att planen får användas som grund för beviljande av bygglov.

I 1 mom. avsedda industriprojekt för omställning till ren energi är

1) energiproduktionsanläggningar som producerar energi med förnybar energi, med undantag av vind- och solkraftverk,

2) sådana projekt inom industrin som grundar sig på förnybar energi eller elektrifiering och ersätter användningen av fossila bränslen eller råvaror,

3) framställning och utnyttjande av väte, med undantag av framställning av väte från fossila bränslen,

4) avskiljning, utnyttjande och lagring av koldioxid,

5) ackumulatorfabriker samt tillverkning, tillvaratagande och återanvändning av ackumulatormaterial,

6) investeringar för omställning till ren energi inom förädlingsindustrin i områden som avses i artiklarna 8a och 8b i Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknikprodukter,

7) byggande enligt artiklarna 16–16e i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (RED III) för vilket krävs bygglov och sker i accelerationsområden för förnybar energiproduktion enligt artikel 2.9a i det direktivet, med undantag av vind- och solkraft.

Ett placeringstillstånd för omställning till ren energi får inte leda till att kvaliteten på någons livsmiljö försämras avsevärt på ett sätt som inte är motiverat med beaktande av syftet med placeringstillståndet för omställning till ren energi. Genom placeringstillståndet för omställning till ren energi får inte heller markägaren eller någon annan rättsinnehavare åläggas sådana oskäligen begränsningar eller orsakas sådana oskäligen olägenheter som kan undvikas utan att de mål som

ställs för placeringstillståndet eller de krav som ställs på det åsidosätts.

Konsekvenserna av ett placeringstillstånd för omställning till ren energi ska utredas med iakttagande av 9 § i lagen om områdesanvändning.

Bestämmelser om förutsättningarna för placeringstillstånd finns i 44, 45 och 46 § i denna lag.

43 b §

Beviljande av bygglov före utarbetande av tomtindelning och styckning av tomt

Med avvikelse från 81 § 2 mom. i lagen om områdesanvändning kan bygglov beviljas innan en tomtindelning utarbetas och en tomt styckas. I bygglovet ska då anges att byggnaden inte får tas i bruk förrän tomten införts i fastighetsregistret.

56 §

Förutsättningar för rivningslov

Kommunen beviljar tillstånd att riva en byggnad. För att rivningslov ska beviljas förutsätts det att

1) rivningen inte medför olägenheter med tanke på planläggningen, genomförandet av en plan eller annan reglering av områdesanvändningen,

2) rivningen inte försvårar uppnående av målen för skyddet av den byggda miljön.

Bestämmelserna i 1 mom. I punkten tillämpas inte om det byggnadsobjekt som ska rivas finns på ett område där byggnaderna har förlorat största delen av sitt värde. En förutsättning för rivning är då att rivningen leder till betydande återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialet.

Den som ansöker om rivningslov ska redogöra för hur rivningsarbetet ordnas och vilka möjligheter det finns att sköta behandlingen av det byggavfall som uppstår och att återanvända användbara byggnadsdelar.

56 §

Förutsättningar för rivningslov

Byggnadstillsynsmyndigheten kan bevilja tillstånd att riva en byggnad.

En byggnad får rivas, om en plan som inte är föråldrad tillåter rivning och byggnaden inte är skyddad med stöd av lag. På ett icke-planlagt område får rivningen av en byggnad inte medföra olägenheter med tanke på den framtida planläggningen eller annan reglering av områdesanvändningen.

Leder en rivning till återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialet, får en byggnad som inte är skyddad alltid rivas, om

1) byggnaden finns i en kommun där byggnaderna har förlorat största delen av sitt värde,

2) byggnaden inte längre kan anvisas något användningsändamål, eller

3) byggnaden är i dåligt skick och möjligheterna att reparera den är små.

Kommunfullmäktige kan bevilja tillstånd till rivning av en byggnad som är skyddad enligt en detaljplan, om

1) byggnaden ägs av kommunen,

2) det inte tekniskt, funktionellt och ekonomiskt är möjligt att reparera byggnaden,

3) rivningen leder till återanvändning eller återvinning av rivningsmaterialet,

4) byggnaden inte längre har något kulturhistoriskt värde, och

5) byggnaden inte är av nationell betydelse.

Den som ansöker om rivningslov ska redogöra för hur rivningsarbetet ordnas och vilka möjligheter det finns att sköta behandlingen av det byggavfall som uppstår och att återanvända användbara byggnadsdelar.

61 §

Ansökan om bygglov

Den som påbörjar ett byggprojekt och äger eller innehar en byggplats ska skriftligen ansöka om bygglov hos kommunen. Till ansökan om bygglov ska beroende på byggnadsobjektet och dess omfattning fogas

1) de huvudritningar som ingår i projektbeskrivningen och vars riktighet byggprojektören intygar med sin underskrift,

2) en projektinformationsmodell som motsvarar byggnadens projektbeskrivningar eller uppgifter i maskinläsbart format, eller i fråga om andra objekt än byggnader, en utredning om byggnadsobjektet och dess verkningar på det omgivande området,

3) en utredning om byggplatsens grundläggnings- och grundbottenförhållanden samt det grundläggningssätt som dessa förutsätter och om andra behövliga åtgärder,

4) en energiutredning,

5) en klimatdeklaration,

6) en materialspecifikation,

7) en utredning om byggplatsens hygieniska förhållanden och höjdläge,

8) en utredning om byggnadens skick i fråga om åtgärdsområdet, om det är fråga om ett reparationsprojekt,

9) en utredning om att sökanden har besittningsrätt till byggplatsen,

10) annan än i 1—9 punkten avsedd väsentlig utredning som behövs för avgörandet av ansökan om bygglov.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av huvudritningar och utredningar samt om beskrivningar i form av informationsmodeller får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

61 §

Ansökan om bygglov

Den som påbörjar ett byggprojekt och äger eller innehar en byggplats ska skriftligen ansöka om bygglov hos kommunen. Till ansökan om bygglov ska beroende på byggnadsobjektet och dess omfattning fogas

1) de huvudritningar som ingår i projektbeskrivningen och vars riktighet byggprojektören intygar med sin underskrift,

2) en projektinformationsmodell på huvudritningsnivå som gjorts i samband med byggnadens projektbeskrivningar eller uppgifter i maskinläsbart format, eller i fråga om andra objekt än byggnader, en utredning om byggnadsobjektet och dess verkningar på det omgivande området,

3) en utredning om att sökanden har besittningsrätt till byggplatsen.

Byggnadstillsynsmyndigheten kan med beaktande av projektets art och omfattning av grundad anledning kräva att det till ansökan om bygglov även fogas

1) en utredning om byggplatsens grundläggnings- och grundbottenförhållanden samt det grundläggningssätt som dessa förutsätter och om andra behövliga åtgärder,

2) en energiutredning,

3) en klimatdeklaration,

4) en materialspecifikation,

5) en utredning om byggplatsens hygieniska förhållanden och höjdläge,

6) en utredning om byggnadens skick i fråga om åtgärdsområdet, om det är fråga om ett reparationsprojekt,

7) annan än i 2 mom. 1—6 punkten avsedd väsentlig utredning som behövs för avgörandet av ansökan om bygglov.

Byggnadstillsynen kan av grundad anledning kräva att sökanden kompletterar den bilaga som avses i 1 och 2 mom. eller lämnar in någon annan väsentlig utredning som behövs för avgörandet av ansökan om bygglov.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av huvudritningar och utredningar samt om beskrivningar i form av informationsmodeller och om innehållet i och utformningen av uppgifterna i maskinläsbart format får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

62 §

Ansökan om placeringstillstånd

Om den som påbörjar ett byggprojekt ansöker om ett separat beslut om placeringstillstånd, ska till tillståndsansökan fogas utredningar på basis av vilka kommunen kan bedöma om förutsättningarna enligt 44–46 § uppfylls. I utredningarna ska det ingå uppgifter om massa och fasad samt placeringen på byggplatsen, ordnandet av körförbindelser och, på områden där kommunal teknik finns eller är avsedd att genomföras, uppgifter om var byggnaden ska anslutas till kommunal tekniken.

62 §

Ansökan om placeringstillstånd

Om den som påbörjar ett byggprojekt ansöker om ett separat beslut om placeringstillstånd, ska till tillståndsansökan fogas utredningar på basis av vilka kommunen kan bedöma om förutsättningarna enligt 44–46 § uppfylls. I utredningarna ska det ingå uppgifter om *dimensionering* och fasad samt placeringen på byggplatsen, ordnandet av körförbindelser och, på områden där kommunal teknik finns eller är avsedd att genomföras, uppgifter om var byggnaden ska anslutas till kommunal tekniken.

68 a §

Tidsfrist för behandling av ansökan om bygglov och påföljder vid försummelse av tidsfristen

Byggnadstillsynsmyndigheten ska avgöra en ansökan om bygglov inom tre månader från det att ansökan om bygglov inklusive bilagor har tagits emot vid byggnadstillsynen.

För dröjsmål med behandlingen av tillståndsansökan ska kommunen återbetala 20 procent av bygglovsavgiften för varje vecka som dröjsmålet varar, om inte dröjsmålet har orsakats av sökanden. Återbetalning ska yrkas senast inom en månad från det att slutsynen har förrättats. Kommunen kan i en taxa besluta om en större påföljd än vad som här föreskrivs.

Kommunen ska ersätta den som ansöker om bygglov för den skada som dröjsmålet orsakat

med iakttagande av skadeståndslagen (412/1974).

Närmare bestämmelser om beräkningen av tidsfristen får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

69 §

Lämnande av specialbeskrivningar

Den som påbörjar ett byggprojekt eller huvudprojekteraren ska se till att en specialbeskrivning som gäller byggnadsobjektet och en motsvarande projektinformationsmodell eller uppgifter i maskinläsbart format lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten innan det arbetsmoment som beskrivningen gäller påbörjas.

På basis av projektbeskrivningarnas innehåll samt byggprojektets art och omfattning kan byggnadstillsynsmyndigheten konstatera att någon specialbeskrivning inte behöver lämnas in.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av specialbeskrivningen och den motsvarande projektinformationsmodellen och uppgifterna i maskinläsbart format får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

69 §

Lämnande av specialbeskrivningar

Byggnadstillsynsmyndigheten kan av grundad anledning i bygglovet, vid det inledande mötet eller under byggnadsarbetet bestämma att specialbeskrivningar som är nödvändiga på grund av byggprojektets art eller omfattning ska utarbetas och lämnas in.

Den som påbörjar ett byggprojekt eller huvudprojekteraren ska se till att en i 1 mom. avsedd specialbeskrivning som gäller byggnadsobjektet och en motsvarande, vid projekteringen gjord projektinformationsmodell eller uppgifter i maskinläsbart format lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten innan det arbetsmoment som beskrivningen gäller påbörjas. Byggnadstillsynen kan av grundad anledning kräva att en inlämnad specialbeskrivning kompletteras.

Närmare bestämmelser om innehållet i och utformningen av specialbeskrivningen och den motsvarande projektinformationsmodellen och uppgifterna i maskinläsbart format får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

82 §

Projekteringsuppgifters svårighetsklasser

Närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för projekteringsuppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

82 §

Projekteringsuppgifters svårighetsklasser

Utbildningen för projekterare ska till omfattning och innehåll motsvara svårighetsklassen för de projekteringsuppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för projekteringsuppgifter och om den utbildning som krävs för projekteringsuppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

83 §

Behörighetsvillkor för projekterare

Huvudparten av den erfarenhet som krävs enligt 2 och 3 mom. ska vara erfarenhet av projekteringsuppgifter inom projekteringsområdet i fråga. Den som planerar reparationer eller ändringsarbeten ska ha erfarenhet av projekteringsuppgifter som avser reparationer eller ändringar. Projekterarna ska visa sin behörighet för sedvanliga, krävande, mycket krävande och exceptionellt krävande projekteringsuppgifter med ett intyg utfärdat av en aktör som miljöministeriet bemyndigat.

86 §

Arbetsledningsuppgifters svårighetsklasser

Närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för arbetsledningsuppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

95 §

Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet

Den som påbörjar ett byggprojekt kan utse en huvudansvarig aktör för genomförandet av byggnadsobjektet. Om någon huvudansvarig aktör inte utses, svarar den som påbörjar byggprojektet själv för den huvudansvariga aktörens uppgifter. I ett byggprojekt kan den huvudansvariga aktören successivt bytas ut.

Den huvudansvariga aktören ska se till att ett byggnadsobjekt som kräver bygglov genomförs i enlighet med beskrivningarna, bestämmelserna om genomförande av ett byggnadsobjekt, bygglovet och god byggnadssed.

83 §

Behörighetsvillkor för projekterare

Projekterarna ska visa sin behörighet för sedvanliga, krävande, mycket krävande och exceptionellt krävande projekteringsuppgifter med ett intyg utfärdat av en aktör som miljöministeriet bemyndigat.

86 §

Arbetsledningsuppgifters svårighetsklasser

Utbildningen för ansvariga arbetsledare för byggnadsarbete och arbetsledare för specialområden ska till omfattning och innehåll motsvara svårighetsklassen för de arbetsledningsuppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Närmare bestämmelser om bestämmande av svårighetsklassen för arbetsledningsuppgifter och om den utbildning som krävs för arbetsledningsuppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

95 §

Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet

Den som påbörjar ett byggprojekt kan utse en huvudansvarig aktör för genomförandet av byggnadsobjektet. Om någon huvudansvarig aktör inte utses, svarar den som påbörjar byggprojektet själv för den huvudansvariga aktörens uppgifter.

Den huvudansvariga aktören för ett byggprojekt kan successivt bytas ut. I ett byggprojekt kan det finnas endast en huvudansvarig aktör åt gången.

Den huvudansvariga aktören ska på det sätt som överenskommit genom avtal *samordna* genomförandet av ett byggnadsobjekt som

Den huvudansvariga aktören ska sörja för genomförandet som helhet och för kvaliteten.

kräver bygglov i enlighet med beskrivningarna, bestämmelserna om genomförande av ett byggnadsobjekt, bygglovet och god byggnadssed. Den huvudansvariga aktören ska ansvara för genomförandet som helhet och för kvaliteten med avseende på sin egen prestation, *de underentreprenörer den anlitar och sina samarbetspartner.*

Byggnadstillsynsmyndigheten ska med tanke på det allmänna intresset övervaka att den huvudansvariga aktören säkerställer att de väsentliga tekniska kraven uppfylls i byggprojektet.

179 §

Besvär rätt i fråga om bygglov

Besvär rätt i fråga om bygglov på ett detaljplaneområde, i fråga om bygglov som gäller en byggplats som är belägen utanför ett detaljplaneområde och på vilken bestämmelserna om områden i behov av planering inte tillämpas eller i fråga om ett placeringstillstånd som avgörs genom ett separat beslut på dessa områden har

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

4) kommunen,

5) en grannkommun vars markanvändningsplanering beslutet påverkar,

6) en museimyndighet, om beslutet gäller ett byggnadsobjekt som är skyddat med stöd av en plan eller lag.

Besvär rätt har dessutom närings-, trafik- och miljöcentralen, museimyndigheten och inom det egna verksamhetsområdet en sådan registrerad sammanslutning till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljös kvalitet, om byggandet innebär att en sådan byggnad som är skyddad med stöd av en plan eller lag eller någon annan historiskt eller arkitektoniskt

179 §

Besvär rätt i fråga om bygglov

Besvär rätt i fråga om bygglov på ett detaljplaneområde, i fråga om bygglov som gäller en byggplats som är belägen utanför ett detaljplaneområde och på vilken bestämmelserna om områden i behov av planering inte tillämpas eller i fråga om ett placeringstillstånd som avgörs genom ett separat beslut på dessa områden har

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

4) kommunen,

5) en grannkommun vars markanvändningsplanering beslutet påverkar,

6) en museimyndighet, om beslutet gäller ett skyddat byggnadsobjekt av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

Besvär rätt har dessutom inom sitt verksamhetsområde en sådan registrerad sammanslutning vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård, om bygglovet gäller en byggnad i ett projekt på vilket lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas.

Om byggande enligt bygglovet innebär att en sådan byggnad av nationell betydelse eller

värdefull byggnad och som det krävs rivningslov för rivs.

Besvärsrätt har dessutom inom sitt verksamhetsområde en sådan registrerad sammanslutning vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård, om bygglovet gäller en byggnad i ett projekt på vilket lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas.

181 §

Besvärsrätt i fråga om genomförandetillstånd

Besvärsrätt i fråga om genomförandetillstånd som avgörs genom ett separat beslut har

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

4) kommunen,

5) en museimyndighet om beslutet gäller byggande som är skyddat med stöd av en plan eller lag.

182 §

Besvärsrätt i fråga om rivningslov

Besvärsrätt i fråga om rivningslov har

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

4) kommunen.

Besvärsrätt har dessutom närings-, trafik- och miljöcentralen, museimyndigheten och inom det egna verksamhetsområdet en sådan

av betydelse för landskapet som det krävs rivningslov för rivs, har även närings-, trafik- och miljöcentralen besvärsrätt i fråga om bygglovet.

181 §

Besvärsrätt i fråga om genomförandetillstånd

Besvärsrätt i fråga om genomförandetillstånd som avgörs genom ett separat beslut har

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

4) kommunen,

5) en museimyndighet, om beslutet gäller ett skyddat byggnadsobjekt av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

182 §

Besvärsrätt i fråga om rivningslov

Besvärsrätt i fråga om rivningslov har

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet eller ett annat område vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

4) kommunen.

Besvärsrätt i fråga om ett beslut om rivning av en byggnad har även närings-, trafik- och miljöcentralen samt en museimyndighet, om

registrerad sammanslutning till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljöns kvalitet, om beslutet gäller rivning av en byggnad som är skyddad med stöd av en plan eller lag eller någon annan historiskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad.

183 §

Besvär rätt i fråga om tillstånd för miljöåtgärder

byggnaden är av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet.

183 §

Besvär rätt i fråga om tillstånd för miljöåtgärder

Besvär rätt i fråga om tillstånd för miljöåtgärder har, om en lagakraftvunnen detalj- eller generalplan genomförs med stöd av ett tillstånd för miljöåtgärder,

1) ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot,

2) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

2.

Lag

om ändring av lagen om områdesanvändning

I enlighet med riksdagens beslut: I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om områdesanvändning (132/1999) 57 § 1 mom., 188 a § och 197 § 1 mom., sådana de lyder, 57 § 1 mom. och 197 § 1 mom. i lag 752/2023 samt 188 a § i lag 1147/2022, som följer:

Gällande lydelse(Lag om områdesanvändning)

57 §

Detaljplanebestämmelser

I detaljplanen *kan* utfärdas bestämmelser som med beaktande av planens syfte och de krav som ställs på planens innehåll behövs när detaljplaneområdet bebyggs eller annars används (*detaljplanebestämmelser*). Detaljplanebestämmelserna kan också gälla förhindrande eller begränsning av skadliga miljökonsekvenser.

188 a §

Skyndsam behandling av besvär som gäller planer som är viktiga med tanke på produktionen av förnybar energi

Besvär som gäller en detaljplan som ska anses vara viktig med tanke på produktionen av förnybar energi eller en i 77 a § avsedd generalplan som styr uppförande av vindkraftverk ska vid förvaltningsdomstolen behandlas skyndsamt i förhållande till andra besvär som gäller planärenden eller tillståndsärenden enligt denna lag.

197 §

Förhållande till annan lagstiftning

När en plan godkänns och fastställs ska utöver denna lag även 5 kap. i naturvårdslagen iakttas. Naturvårdslagen ska också iakttas när ett tillståndsärende avgörs och ett annat beslut av en myndighet fattas.

Föreslagen lydelse

57 §

Detaljplanebestämmelser

I detaljplanen utfärdas bestämmelser som med beaktande av planens syfte och de krav som ställs på planens innehåll behövs när detaljplaneområdet bebyggs eller annars används (*detaljplanebestämmelser*). Detaljplanebestämmelserna kan också gälla förhindrande eller begränsning av skadliga miljökonsekvenser.

188 a §

Skyndsam behandling av besvär som gäller planer som är viktiga med tanke på produktionen av förnybar energi

Besvär som gäller en detaljplan som ska anses vara viktig med tanke på produktionen av förnybar energi eller en i 77 a § avsedd generalplan som styr uppförande av vindkraftverk ska vid förvaltningsdomstolen behandlas skyndsamt i förhållande till andra besvär som gäller planärenden enligt denna lag och tillståndsärenden enligt *bygglagen*.

197 §

Förhållande till annan lagstiftning

När en plan godkänns och fastställs ska, utöver vad som föreskrivs i denna lag, iakttas vad som föreskrivs i 5 kap. i naturvårdslagen. När ett annat beslut av en myndighet fattas

Gällande lydelse(Lag om områdesanvändning)

Föreslagen lydelse

ska dessutom iakttas vad som föreskrivs i naturvårdslagen och med stöd av den.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

3.

Lag

om ändring av 156 b § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 156 b § 1 mom., sådant det lyder i lag 19/2017, som följer:

Gällande lydelse (miljöskyddslagen)

156 b §

Genomförande av reningskrav på basnivå på andra områden

Ägaren till en fastighet ska se till att reningskravet på basnivå iakttas vid reparation och ändring av ett sådant system enligt 156 a § för behandling av avloppsvatten som är beläget på andra än i den paragrafen avsedda områden, då det på fastigheten

1) byggs en vattenklosett eller görs sådana tillståndspliktiga reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanläggningar så att systemet förnyas eller repareras i dess helhet, eller

2) görs sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförande av en byggnad och som kräver bygglov.

Föreslagen lydelse

156 b §

Genomförande av reningskrav på basnivå på andra områden

Ägaren till en fastighet ska se till att reningskravet på basnivå iakttas vid reparation och ändring av ett sådant system enligt 156 a § för behandling av avloppsvatten som är beläget på andra än i den paragrafen avsedda områden, då det på fastigheten

1) byggs en vattenklosett eller görs sådana reparationer eller ändringar som gäller vatten- och avloppsanläggningar så att systemet förnyas delvis eller repareras i dess helhet, eller

2) görs sådana reparationer och ändringar som kan jämföras med uppförande av en byggnad och som kräver bygglov.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.

4.

Lag

om ändring av 7 § i lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program

I enlighet med riksdagens beslut I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lag om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program (200/2005) 7 § 2 mom., sådant det lyder i lag 769/2012, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Begränsning av tillämpningsområdet och förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om den miljökonsekvensbedömning som motsvarar en miljöbedömning enligt denna lag och som ska göras vid utarbetandet av planer finns i lagen om områdesanvändning (132/1999). *Bestämmelser om den miljökonsekvensbedömning som ska göras vid utarbetandet av förvaltningsplaner och havsförvaltningsplaner samt tillhörande åtgärdsprogram finns i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004).*

Föreslagen lydelse

7 §

Begränsning av tillämpningsområdet och förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om den miljökonsekvensbedömning som motsvarar en miljöbedömning enligt denna lag och som ska göras vid utarbetandet av planer finns i lagen om områdesanvändning (132/1999).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
